

*Η σχέση του
Δημοσίου Χρέους &
της Οικονομικής
Ανάπτυξης:
Η περίπτωση της
Ελλάδας*

ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΑΛΥΓΙΖΑΚΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
i
Α.Μ.:12986

ΠΡΕΒΕΖΑ, 2015

*Ευχαριστώ τον επιβλέποντα καθηγητή μου ,
Κύριο Καραμάνη Κωνσταντίνο, καθώς και την
οικογένεια μου για την πολύτιμη στήριξη...*

Εισαγωγή

Το τελευταίο χρονικό διάστημα ,ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα που αντιμετωπίζει το κράτος στο σύνολο του ,είναι αυτό του δημοσίου χρέους. Το δημόσιο χρέος της χώρας μας αποτελεί αναμφισβήτητα έναν από τους μεγαλύτερους πυλώνες αβεβαιότητας ,που δεν απασχολεί μόνο τους Έλληνες πολίτες αλλά ολόκληρη την Ευρώπη. Το πρόβλημα χρέους δεν δημιουργεί προβλήματα μόνο στην οικονομία και την ανάπτυξη ενός κράτους ,αλλά ταυτόχρονα επηρεάζει ψυχολογικά και διαταράζει τον κοινωνικό ιστό ,μεταλλάζοντας ,τον τρόπο δράσης ,σκέψης και συμπεριφοράς.

Η παρούσα εργασία στα επόμενα κεφάλαια θα αναλύσει την γενικότερη έννοια του χρέους και τους παράγοντες καθώς και τους φαύλους κύκλους της Ελληνικής οικονομίας που το επηρεάζουν. Επίσης θα αναλυθεί η σχέση χρέους και ανάπτυξης ,όπως έχει διατυπωθεί από ειδικούς ,καθώς και η σχέση της Ελλάδας με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Θα πραγματοποιηθεί ιστορική αναδρομή από την εποχή της Επανάστασης του 1821 μέχρι και την σημερινή όσο αφορά το οικονομικό επίπεδο. Θα παρατεθούν και οι τρόποι αντιμετώπισης για την έξοδο της χώρας από την κρίση ,καθώς επίσης και όλοι οι δείκτες που βοηθούν στη κατανόηση των αριθμών που αφορούν την οικονομία σε σχέση με το Α.Ε.Π..

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Κεφάλαιο 1^ο

Έννοιες και Ορισμοί

1. Απαραίτητοι εισαγωγικοί ορισμοί και έννοιες1

Κεφάλαιο 2^ο

Ιστορικά Γεγονότα

1. Ελληνική Οικονομική Ιστορία από το 1821 μέχρι σήμερα4
2. Η Χρηματοοικονομική Προσέγγιση6
3. Λόγοι που οδήγησαν στην κρίση χρέους10

Κεφάλαιο 3ο

Ευρωπαϊκή Ένωση και Ελλάδα

1. Εισαγωγή.....13
2. Η Ευρωπαϊκή Ένωση ως προς την Ελλάδα13
3. Οικονομική Ολοκλήρωση από την Ελληνική Σκοπιά..... 16
4. Η θέση της Ελλάδας στον Ευρωπαϊκό Χάρτη.....22

Κεφάλαιο 4^ο

Οικονομικά δεδομένα της Ελληνικής Οικονομίας

1. Οι τράπεζες και οι ιδιωτικοποιήσεις.....25
2. Οικονομική πολιτική.....27
3. Διεθνές Νομισματικό Ταμείο.....30
4. Φορολογία.....31
5. Ισοζύγια πληρωμών και διάφοροι δείκτες34

Κεφάλαιο 5^ο

Φαύλοι κύκλοι και Αλληλεπιδράσεις στην Ελληνική Οικονομία

1. Εισαγωγή35
2. Τα ποσοστά ασφάλισης και οι επιπτώσεις στην Οικονομία.....36
3. Οι επιπτώσεις στο Εμπόριο.....39
4. Οι επιπτώσεις στο Α.Ε.Π.....41

Κεφάλαιο 6^ο

Δημόσιο Χρέος και Ανάπτυξη

1. Εισαγωγή.....44
2. Η σχέση των δύο μερών.....44
3. Η περίπτωση της Ελλάδας.....45
4. Η Αυτοτέλεια της Οικονομίας.....47

Κεφάλαιο 7^ο

Ανάκαμψη της Ελληνικής Οικονομίας

1. Εισαγωγή.....	48
2. Το εκπαιδευτικό Σύστημα.....	48
3. Φορολογικό Σύστημα.....	49
4. Δημόσιος Τομέας.....	50
5. Ασφαλιστικό Σύστημα	51
6. Βιομηχανική Παραγωγή.....	51
7. Αγροτική Παραγωγή.....	52
8. Διάφοροι Παράγοντες	53
9. Τι είναι τελικά ανάπτυξη;.....	53
10. Διεθνής Οικονομικές Σχέσεις.....	54

Συμπερασματικά.....	56
----------------------------	-----------

ΠΙΝΑΚΑΣ ,ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΠΙΝΑΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Κεφάλαιο 4^ο

- **ΠΙΝΑΚΑΣ 1:** Καταθέσεις, χορηγήσεις και διαφορά (καταθέσεις μείον χορηγήσεις) ορισμένων Ελληνικών τραπεζών σε δις , με κριτήριο τους Ισολογισμούς τους το 2009.
- **ΠΙΝΑΚΑΣ 2:** Σημαντικοί Οικονομικοί Δείκτες.
- **ΠΙΝΑΚΑΣ 3:**Άμεσοι ,Έμμεσοι ,Εισφορές κοινωνικής ασφάλισης.

Κεφάλαιο 5^ο

- **ΠΙΝΑΚΑΣ 4:** Εργαζόμενοι ασφαλισμένοι Ι.Κ.Α.
- **ΠΙΝΑΚΑΣ 5:** Πλήρης και μερική απασχόληση ασφαλισμένων Ι.Κ.Α.
- **ΠΙΝΑΚΑΣ 6:** Αθροιστικός πίνακας εισοδήματος
- **ΠΙΝΑΚΑΣ 7:** Ποσοστά Εισφορών Εργαζόμενου-Εργοδότη στο Ι.Κ.Α.
- **ΠΙΝΑΚΑΣ 8:** Ανάλυση Εισοδήματος ασφαλισμένων Ι.Κ.Α.
- **ΠΙΝΑΚΑΣ 9:** Αγοραστική Δύναμη Ασφαλισμένων Ι.Κ.Α.
- **ΠΙΝΑΚΑΣ 10:**Προσωρινό Ισοζύγιο Εξωτερικών Συναλλαγών.
- **ΠΙΝΑΚΑΣ 11:**Δημοσιονομικό Έλλειμμα και Δημόσιο χρέος στην Ευρωζώνης
- **ΠΙΝΑΚΑΣ 12:**Σχέση Εσόδων-Εξόδων κεντρικής κυβέρνησης

Κεφάλαιο 7^ο

- **ΠΙΝΑΚΑΣ 13:** Οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Κεφάλαιο 1^ο

Έννοιες και Ορισμοί

1.1 Απαραίτητοι εισαγωγικοί ορισμοί και έννοιες

Για να γίνει κατανοητό το χρέος σαν οικονομικός δείκτης και αριθμός ,θα πρέπει να αναλυθούν διάφορες έννοιες και όροι που άμεσα ή έμμεσα το αφορούν. Κάποιοι από αυτούς είναι :

- ✓ Κεφάλαιο
- ✓ Δημόσιο Χρέος
- ✓ Δανεισμός
- ✓ Εσωτερικός δανεισμός
- ✓ Εξωτερικός δανεισμός
- ✓ Εισροές
- ✓ Εκροές
- ✓ Πληθωρισμός
- ✓ Α.Ε.Π. (Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν)
- ✓ Αποπληθωριστής του Α.Ε.Π. ή Δείκτης Τιμών του Α.Ε.Π.
- ✓ Νόμος Προσφοράς – Ζήτησης
- ✓ Τραπεζικό σύστημα
- ✓ Ιδιωτικοποίηση
- ✓ Δ.Ν.Τ. (Διεθνές Νομισματικό Ταμείο)
- ✓ Πλασματικός κανόνας ένα προς δέκα (1/10)
- ✓ Ισοζύγιο πληρωμών
- ✓ Ομόλογο
- ✓ Ρευστότητα
- ✓ Κίνδυνος ρευστότητας
- ✓ Δασμοί

Ως **Κεφάλαιο** ,ορίζεται το όποιο περιουσιακό στοιχείο ,που χρησιμεύει στην παραγωγική διαδικασία ενός οικονομικού οργανισμού. Κάποια παραδείγματα είναι αυτά της γης ,των μηχανημάτων ,των κτιρίων ,των χρημάτων και της πνευματικής ιδιοκτησίας. (Αγαπητός ,2004)

Δημόσιο Χρέος είναι το μέγεθος που αφορά τον υφιστάμενο δανεισμό σε συγκεκριμένο χρονικό ορίζοντα. Επίσης ως Δημόσιο χρέος, θεωρείται το χρέος που δημιουργεί η Κεντρική Κυβέρνηση, για να καλύψει τα ελλείματα του Προϋπολογισμού. (Gregory Mankiw, Mark Taylor ,2010)

Δανεισμός είναι η σύνταξη μίας δανειακής σύμβασης ,με συγκεκριμένους όρους που επιβάλλονται εφαρμογής. (Αγαπητός ,2004)

Σαν **Εσωτερικό δανεισμό** ,ορίζουμε τους πόρους που προέρχονται από την περιφέρεια της χώρας. Γενικότερα είναι οι δανειακές συμβάσεις που πραγματοποιούνται στην χώρα μας. (Σπύρου,2003)

Ο **Εξωτερικός δανεισμός** πραγματοποιείται από πηγές εκτός της επικράτειας. (Σπύρου,2003)

Ως **εισροές** ,εννοούμε τα αγαθά και τις υπηρεσίες που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών. (Αγαπητός ,2004)

Εκροές ,είναι τα προϊόντα που παράγουν οι παραγωγικές μονάδες. (Αγαπητός ,2004)

Ως **Πληθωρισμό** ορίζουμε ,τη συνεχή αύξηση του γενικού επιπέδου των τιμών μιας οικονομίας μέσα σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο. (Αγαπητός ,2004)

Α.Ε.Π. (Ακαθάριστο Εθνικό προϊόν) είναι η συνολική αξία χρηματικών μονάδων όλων των τελικών αγαθών ή υπηρεσιών που παράγονται σε μια οικονομία ,σε μια ορισμένη χρονική περίοδο, Η περίοδος αυτή είναι συνήθως το ένα έτος. (Gregory Mankiw, Mark Taylor ,2010) Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν εκφράζεται μαθηματικά ως εξής:

$GDP = C + I + G + NX$ όπου: (C) κατανάλωση, (I) επένδυση, (G) δημόσιες δαπάνες για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών και (NX) καθαρές εξαγωγές μείον τις εισαγωγές.

- **Κατανάλωση** είναι η δαπάνη που πραγματοποιούν τα νοικοκυριά για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών, δηλαδή η συνολική τους κατανάλωση. (Gregory Mankiw, Mark Taylor ,2010)
- **Επένδυση** είναι η δαπάνη για την αγορά κεφαλαιουχικού εξοπλισμού, αποθεμάτων και κτιρίων, συμπεριλαμβανόμενης και της δαπάνης για την αγορά νέων κατοικιών. Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται και έξοδα αγοράς άυλων αγαθών, όπως τα έξοδα έρευνας και ανάπτυξης. (Gregory Mankiw, Mark Taylor ,2010)
- **Δημόσιες δαπάνες** είναι οι δαπάνες για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών τις οποίες πραγματοποιούν η τοπική αυτοδιοίκηση, η κυβέρνηση π.χ. η αγορά υποβρυχίου για το ναυτικό. (Gregory Mankiw, Mark Taylor ,2010)
- **Καθαρές εξαγωγές** είναι η δαπάνη για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται στην εγχώρια οικονομία και αγοράζονται από αλλοδαπούς. (Gregory Mankiw, Mark Taylor ,2010)
- **Εισαγωγές** Είναι το κόστος οποιωνδήποτε αγαθών ή υπηρεσιών όπου ως χώρα κατασκευής δεν είναι η χώρα στην οποία υπολογίζεται το Α.Ε.Π. (Gregory Mankiw, Mark Taylor ,2010)

Αποπληθωριστής του ΑΕΠ ή Δείκτης Τιμών του ΑΕΠ : αριθμοδείκτης που μετρά τις μεταβολές όλων των τιμών των αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται σε μια οικονομία, δηλαδή του Α.Ε.Π.. Ισούται με το λόγο του ονομαστικού Α.Ε.Π. στο έτος βάσης προς το ονομαστικό Α.Ε.Π. στο έτος που έχει επιλεγεί ως βάση επί εκατό. . (Gregory Mankiw, Mark Taylor ,2010)

Ο **νόμος προσφοράς – ζήτησης** είναι ένας από τους σημαντικότερους της οικονομικής επιστήμης. Ως ζήτηση ενός αγαθού εκφράζεται η συμπεριφορά των αγοραστών αυτού του αγαθού στην αγορά. Η προσφορά ενός αγαθού εκφράζει την συμπεριφορά των πωλητών αυτού του αγαθού στην αγορά. Η αλληλεπίδραση της ζήτησης και της προσφοράς καθορίζει την τιμή με την οποία θα αγοραστεί ή θα πωληθεί ένα αγαθό ή μια υπηρεσία καθώς και την ποσότητα που θα αγοραστεί ή πωληθεί από

αυτό το αγαθό ή υπηρεσία. (Gregory Mankiw, Mark Taylor ,2010)

Το **τραπεζικό σύστημα** είναι ο βασικός άξονας του χρηματοοικονομικού συστήματος, το οποίο απαρτίζεται από τις χρηματοοικονομικές αγορές, τα προϊόντα και τους οργανισμούς που αφορούν το χρήμα. Η μία από τις σημαντικότερες λειτουργίες του χρηματοοικονομικού συστήματος είναι η πραγματοποίηση της μεταφοράς κεφαλαίων από τις πλεονασματικές μονάδες της οικονομίας στις ελλειμματικές. (Αρτίκης 2002)

Ιδιωτικοποίηση είναι η μεταβίβαση μίας επιχείρησης από το κράτος σε έναν ιδιώτη. (Σπύρου,2003)

Το **Δ.Ν.Τ. (Διεθνές Νομισματικό Ταμείο)** είναι ένας ειδικός οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών που ιδρύθηκε το 1945 με σκοπό να προωθήσει την υγιή λειτουργία της παγκόσμιας οικονομίας.(Αγαπητός 2004)

Ο **Πλασματικός κανόνας ένα προς δέκα (1/10)** αφορά τον δανεισμό των τραπεζών από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (Ε.Κ.Τ.). Αυτός ορίζει πως για δέκα μονάδες προϊόντος που καταθέτονται στην τράπεζα ,αυτή έχει δικαίωμα να δανείζεται από την Ε.Κ.Τ. άλλες 90 μονάδες προϊόντος. (Αρτίκης 2002)

Το **Ισοζύγιο πληρωμών** αφορά τον λογαριασμό στον οποίο καταγράφονται το ύψος και η εξέλιξη όλων των οικονομικών συναλλαγών που διατηρεί μια χώρα με άλλες χώρες του κόσμου. Σε αυτό καταγράφεται η εισροή και η εκροή εισπράξεων και πληρωμών σε συνάλλαγμα από την μία χώρα στην άλλη κατά τη διάρκεια ενός έτους. Στην ουσία παρουσιάζει τα διάφορα έξοδα και έσοδα μίας χώρας. (Αρτίκης 2002)

Ομόλογο είναι το μακροπρόθεσμο χρεόγραφο που εκδίδεται είτε από το δημόσιο είτε από τους ιδιωτικούς οργανισμούς (παραδείγματος χάρη: τράπεζες ,επιχειρήσεις) και χρησιμοποιούνται για δανεισμό κεφαλαίων από το επενδυτικό κοινό. Τα χρεόγραφα αυτά μπορούν να προσθέσουν σημαντική ρευστότητα στην αγορά ,πράγμα το οποίο συνεισφέρει στην ελκυστικότητα του επενδυτή.(Σπύρου,2003)

Ρευστότητα είναι η ευκολία με την οποία ,ένα χρηματοοικονομικό προϊόν ή ακόμα και ένα περιουσιακό στοιχείο μπορεί να μετατραπεί και να πουληθεί σε μετρητά. Σαν λογιστικό όρο ,η ρευστότητα είναι η ικανότητα του κυκλοφορούντος ενεργητικού να καλύψει τις τρέχουσες υποχρεώσεις όταν αυτές γίνονται άμεσα απαιτητές. (Σπύρου,2003)

Κίνδυνος ρευστότητας είναι η αβεβαιότητα έγκυρης ρευστοποίησης μίας επένδυσης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ένα ομόλογο το οποίο δεν μπορεί να πουληθεί γρήγορα μετά από ανάγκη που προκύπτει, έτσι ώστε να μετριάσει μία απώλεια κεφαλαίου. (Αρτίκης 2002)

Ως **δασμοί** ορίζονται οι φόροι πάνω σε συγκεκριμένα προϊόντα που εξάγονται ή εισάγονται σε μία χώρα δημιουργώντας ένα οικονομικό εμπόδιο στο κανόνα του ελεύθερου εμπορίου. Τα είδη των δασμών χωρίζονται σε αυτά ανάλογα με την αξία και στα σταθερά. Σταθερός δασμός είναι αυτός ο οποίος δεν αλλάζει ανάλογα με την αξία. Ενώ ανάλογος με την αξία ,είναι ο δασμός που αποτελεί ένα ποσοστό πάνω στην αξία των προϊόντων. (Αγαπητός ,2004)

Κεφάλαιο 2^ο Ιστορικά Γεγονότα

2.1 Ελληνική Οικονομική Ιστορία από το 1821 μέχρι σήμερα

Η κρίση του δημοσίου χρέους του δεν αποτελεί κάτι το πρωτόγνωρο για την Ελλάδα. Συνολικά στην ιστορία ,από την Επανάσταση του 1821 μέχρι και την σημερινή εποχή ,η χώρα μας έχει χρεοκοπήσει πέντε φορές. Για αυτόν ακριβώς τον λόγο οφείλουμε να αναλύσουμε πρώτα την οικονομική ιστορία της χώρας μας και μετά να φτάσουμε στο σημείο να κάνουμε διάλογο για την σημερινή κρίση χρέους. Την παροιμία ‘Λαός που ξεχνάει την ιστορία του είναι αναγκασμένος να την ξαναζήσει’ οφείλουμε όλοι μας να την θυμόμαστε.

Η πρώτη επίσημη χρεοκοπία της Ελλάδας χρονολογείται στο 1827. Η κυβέρνηση του Ιωάννη Καποδίστρια δεν είναι σε θέση να αποπληρώσει το ‘δάνειο της ανεξαρτησίας’ από τράπεζα αγγλικών συμφερόντων . Ο λόγος ήταν τα χρέη των τόκων από το δάνεια. Πολλοί έχουν χαρακτηρίσει αυτό το δάνειο ως «ληστρικό» ,αφού οι όροι του ήταν επαχθείς. Για να γίνει κατανοητό με οικονομικά στοιχεία το ποσό ανερχόταν στο ποσό των 800.000 στερλινών ,με τιμή έκδοσης 59 % ,που σημαίνει ότι η Ελλάδα θα έπαιρνε 472.000. Επίσης θα έδινε 800 ομόλογα ονομαστικής αξίας χιλίων στερλινών ,συνολικής αξίας 1.000 στερλινών. Ο τόκος ορίστηκε στο 5 % και το χρεολύσιο στο 1 % .(Αντωνιάδης ,2011) Ωστόσο το κράτος δεν πήρε στα χέρια του , 472.000 αφού κρατήθηκαν από την τράπεζα προκαταβολικά τόκοι και χρεολύσια δύο ετών , κρατήσεις για διάφορα έξοδα και εγγυήσεις για τα επόμενα δάνεια. Τελικά η Ελλάδα πήρε στα χέρια της το ποσό των 332.000. Από αυτά αν αφαιρεθεί το ποσό των 27.200 στερλινών για τα έξοδα της επανάστασης απομένουν 305.000 . Τα οποία δεν ήταν αρκετά σε σχέση με τα έσοδα του κράτους για να αποπληρωθεί αυτό το δάνειο. Το ιστορικό αυτό δάνειο δόθηκε πριν αναγνωριστεί επίσημα το βασίλειο της Ελλάδας ως κράτος. (Μαλούχος ,2009)

Κάπως έτσι ,οι μόνοι που βγήκαν ωφελημένοι από την Ελληνική επανάσταση ήταν οι Αγγλικές τράπεζες. Με τα δάνεια που χορηγούσαν και τροφοδοτώντας την Ελληνική επανάσταση , η συνολική αξία των δανείων ανήλθε στα 2.800.000 λίρες της τότε εποχής ,ποσό από τα οποία μόνο το 20% ξοδεύτηκε για τον σκοπό εκείνον. (Αντωνιάδης ,2011) Για πολλούς η χρεοκοπία της Ελλάδας το 1827 συνδέεται και με την ναυμαχία του Ναβαρίνου που έγινε την ίδια χρονιά μετά από συνεννόηση των Μεγάλων Δυνάμεων ,μιας και αυτός ήταν ο λόγος για τον οποίο διεσώθη η Ελληνική επανάσταση οδηγώντας στην τελική δημιουργία του κράτους που σήμερα γνωρίζουμε.

Η δεύτερη χρεοκοπία έρχεται το 1842 ,με την ίδρυση του ελληνικού κράτους και τον Όθωνα ως βασιλιά της Ελλάδος το 1832. Ο Όθωνας δεσμεύτηκε με εγγυήσεις για την παροχή δανείου 60 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων . Μέχρι το 1833 είχαν επιστραφεί τα δύο τρίτα (2/3) του δανείου. Στην πραγματικότητα το ποσό που έφτασε και πάλι στην Ελλάδα ήταν και πάλι πολύ μικρότερο ενώ το μεγαλύτερο μέρος του δαπανήθηκε για τον στρατό και την εξυπηρέτηση των δανειακών υποχρεώσεων. Παράλληλα, η Ελληνική γη

συνέχισε να είναι υποθηκευμένη από το πρώτο δάνειο του 1827. Μέχρι το 1843 η οικονομική ανάπτυξη δεν υπήρχε. Η χώρα αδυνατούσε να εκπληρώσει το δημόσιο χρέος της. Οι ξένες δυνάμεις αρνήθηκαν να καταβάλουν την τρίτη δόση του δανείου του 1832. (Αντωνιάδης ,2011) Έκτος των άλλων χρήματα δόθηκαν και για την εξαγορά την κάποιων επαρχιών στην περιοχή της Στερεάς Ελλάδας. Πιο συγκεκριμένα όπως γράφει και ο Άγγελος Αγγελόπουλος στον βιβλίο του με τίτλο «Δημόσιον Χρέος της Ελλάδος , (Εκδόσεις Ζαχαροπούλου ,Αθήνα,1937)» δόθηκαν, «12,5 εκατομμύρια διά την εξαγοράν από μέρους της Τουρκίας των επαρχιών Αττικής, Ευβοίας και μέρους της Φθιώτιδος και 7,5 εκατομμύρια διά την συντήρησιν των βαναρικών στρατών» Μετά από όλα αυτά, ο Όθωνας αναγκάστηκε να κηρύξει επίσημη πτώχευση για δεύτερη φορά στην ιστορία του κράτους. (Μαλούχος ,2009)

Στην μετέπειτα ιστορία της Ελλάδας ,η επόμενη πτώχευση χρονολογείται το 1893 . Ο Χαρίλαος Τρικούπης αναλαμβάνει την πρωθυπουργία το 1881. Το εξωτερικό χρέος της χώρας όλο και μεγαλώνει. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα από το 1879 ως το 1890 η χώρα να δανείζεται αλόγιστα ενώ ταυτόχρονα αναγκάζεται να δίνει σε δάνεια ποσό της τάξης του 40% με 50% των εσόδων της. (Γκούβας ,2013) Ο προϋπολογισμός ,τις χρονιές εκείνες είναι μονίμως σε έλλειμμα και το ισοζύγιο πληρωμών παρουσιάζει αρνητική τιμή. Ταυτόχρονα ,τη δεκαετία του 1880 παρατηρείται πτώση στις εξαγωγές της σταφίδας και του καπνού. Η Ελληνική οικονομία φτάνει πλέον σε αδιέξοδο αφού τα έσοδα από τις εξαγωγές χρησίμευαν στην αποπληρωμή του χρέους. Το 1893 ο Τρικούπης ανακοινώνει στη Βουλή την ιστορική φράση «Κύριοι, δυστυχώς επτωχεύσαμεν». (Αντωνιάδης ,2011)

Για ένα πολύ μεγάλο διάστημα επικράτησε εσωτερικός δανεισμός και ο εξωτερικός υποχώρησε σε πολύ μεγάλο βαθμό. Το 1879 όμως η χώρα για μία δωδεκαετία ξαναρχίζει να δανείζεται από το εξωτερικό μέχρι που το χρέος της έφθασε τα 585,5 εκατομμύρια φράγκα. (Αντωνιάδης ,2011) Τα δάνεια πάλι χρησιμοποιούνται για την εξυπηρέτηση παλαιότερων δανείων και για την δημιουργία νέων υποδομών ,καθώς και για τις εξαγορές άλλων επαρχιών όπως αυτή της Θεσσαλίας και την χρηματοδότηση του Κρητικού ζητήματος σε προμήθειες υλικού πολέμου ,ενώ ταυτόχρονα ένα ποσοστό της τάξεως του 35% δεν φτάνει ποτέ στα χέρια της ελληνικής κυβέρνησης. Κατά αυτό τον τρόπο ο δανεισμός είναι τόσο επαχθής και οι εκροές τόσο μεγάλες που οδήγησαν στην παραπάνω ιστορική φράση του Χαρίλαου Τρικούπη. (Μαλούχος ,2009)

Το 1885 στο τιμόνι της χώρας εκλέγεται ο Θόδωρος Δηλιγιάννης. Το 1896 ξεσπάει η εξέγερση της Κρήτης εναντίον της Οθωμανικής διοίκησης . Ο πρωθυπουργός ζητάει από τον βασιλιά Γεώργιο την αποστολή ελληνικών στρατευμάτων. Πράξη που δεν εγκρίνουν οι μεγάλες δυνάμεις. Η Ελλάδα έχασε στρατιωτικά από τον τουρκικό στρατό τον Μάιο του 1897. Αποτέλεσμα ήταν η χώρα να πληρώσει πολεμικές αποζημιώσεις 4 εκατομμυρίων τουρκικών λιρών. (Αντωνιάδης ,2011) Το κράτος ως σύνολο είχε δεχθεί ακόμη ένα ισχυρό πλήγμα στα οικονομικά του. Ο Θόδωρος Δηλιγιάννης πίστευε πως η χώρα δεν θα έπρεπε να δαπανά δάνεια για υποδομές να δανειστεί από εξωτερικούς παράγοντες. (Γκούβας ,2013) Με τον τρόπο του εξωτερικού καταναλωτικού δανεισμού δημιουργείται μία συσσώρευση χρεών η οποία μοιάζει κατά πολύ στην σημερινή κατάρρευση που υφίσταται η Ελληνική κοινωνία σήμερα.

Η τελευταία σε ιστορικό επίπεδο πτώχευση έρχεται την πρώτη Μαΐου του 1932 με τον Ελευθέριο Βενιζέλο. Μετά τον κανόνα χρυσού και το κραχ της Νέας Υόρκης οι ελληνικές εξαγωγές τείνουν να είναι καθοδικές. Μετά την ήττα στην Μικρά Ασία, η πτώχευση έχει αποφευχθεί με το Α΄ Αναγκαστικό Δάνειο που επιβάλλεται από τον υπουργό Οικονομικών Π. Πρωτοπαπαδάκη, ο οποίος κόβει στη μέση τα χαρτονομίσματα, κρατά το ένα μέρος στην κυκλοφορία και ανταλλάσσει το άλλο με τίτλους εσωτερικού δανείου. (Μαλούχος, 2009) Με αυτόν τον τρόπο σώζει την Ελλάδα από μια άλλη επικείμενη πτώχευση στη δεκαετία του 1950 και ο Σπύρος Μαρκεζίνης με το «κόψιμο των τριών μηδενικών» και την εισαγωγή της «νέας» δραχμής). Στην αποφυγή της πτώχευσης το 1922 συμβάλλει και το δάνειο υπό την αιγίδα της Κοινωνίας των Εθνών για τους πρόσφυγες. Αυτό όμως είχε ως αποτέλεσμα να υπάρξουν εκροές καταθέσεων στο εξωτερικό του αστρονομικού ποσού για την εποχή εκείνη 3.400.000. Έτσι ο Βενιζέλος βγαίνει από τον κανόνα χρυσού, υποτιμά την δραχμή και ανακοινώνει την πέμπτη κατά σειρά πτώχευση. (Αντωνιάδης, 2011)

2.2 Η Χρηματοοικονομική προσέγγιση

Από χρηματοοικονομικής απόψεως, η χρονολογική σειρά των γεγονότων αποδεικνύει ότι η ελληνική οικονομία όσο κατείχε το εθνικό νόμισμα εμφάνιζε πολλά «σκαμπανεβάσματα» τα οποία οφείλονταν και αυτά στον δανεισμό με στόχο την τροφοδοσία του ελληνικού κράτους.

- **1833:** Στις 8 Φεβρουαρίου, με αντιβασιλικό διάταγμα γεννιέται η δραχμή. Επίσημως εισάγεται το ισχύον διεθνώς διμεταλλικό νομισματικό σύστημα. Στην πράξη, λειτουργεί ο μονομεταλλισμός του αργύρου. Η ισοτιμία χρυσού και αργύρου, κατά τα διεθνώς τότε κρατούντα, ορίζεται 15,5 προς 1. Καθορίζεται η ισοτιμία της νέας αργυρής δραχμής με 45 άλλα νομίσματα. Στο 1/6 του ισπανικού τάλιρου και στο 0,895 του γαλλικού φράγκου. Οι πρώτες δραχμές εκτυπώνονται στο νομισματοκοπείο του Βαυαρικού Μονάχου. Τον Αύγουστο απαγορεύεται ρητά η αποδοχή τουρκικών νομισμάτων από τα δημόσια ταμεία.
- **1833-1834:** Στη Γερμανία κόπηκαν νομίσματα αξίας περίπου 4,2 εκατ. δραχμών. Σε στρογγυλοποιημένα ποσοστά 86% αργυρές, 8% χρυσές και οι υπόλοιπες χάλκινες.
- **1834:** Διαλύεται η Καποδιστριακή «Εθνική Χρηματιστική Τράπεζα» που εκτύπωνε στο Ναύπλιο τα χαρτονομίσματα των Φοινίκων.
- **1835:** Διαπραγματεύσεις με εξωγενής κεφαλαιούχους με στόχο την ίδρυση εθνικού πιστωτικού ιδρύματος. Οι επαφές πέφτουν στο κενό.
- **1836:** Αρχίζει να λειτουργεί το Ελληνικό Νομισματοκοπείο. Κόβονται μόνο χάλκινες δραχμές των ενός, δύο, πέντε και δέκα λεπτών. Οι πρώτες ελληνικής κοπής αργυρές θα κυκλοφορήσουν το 1842.

- **1842:** Κυκλοφορούν οι πρώτες χάρτινες δραχμές.
- **1843:** Κήρυξη πτώχευσης. Αναστέλλεται η πληρωμή των δαπανών εξυπηρέτησης του διεθνούς δανείου των 60 εκατ. (είχε συναφθεί το 1832).
- **1844:** Κοπές μεταλλικών δραχμών με την ένδειξη «Βασίλειον», σ αντικατάσταση της ένδειξης «Βασιλεία» των περασμένων κοπών(μεσολάβησε η συνταγματική αλλαγή της 7 Σεπτεμβρίου).
- **1848:** Στις 4 Απριλίου επιβάλλεται ιδιότυπο καθεστώς αναγκαστικής κυκλοφορίας. Ισχύει ως προς το σκέλος της μη μετραπενσιμότητας των χαρτονομισμάτων σε αργυρά και χρυσά νομίσματα. Για πρώτη φορά σ αντίθεση μ άλλα ανάλογα του μέλλοντος η απόφαση δεν ανήκει στην κυβέρνηση. Το καθεστώς αποτελεί απάντηση της ΕΤΕ στην παγκόσμια νομισματική κρίση κατά τη διάρκεια των ευρωπαϊκών επαναστάσεων.
- **1854-57:** Μετά την κατάληψη του Πειραιά κατά τον κριμαϊκό πόλεμο οι πιστώτριες χώρες απαιτούν επιβολή διεθνούς οικονομικού ελέγχου στην Ελλάδα.
- **1859-1860:** Συμφωνία για καταβολή του ελληνικού χρέους.
- **1862-64:** Μετά την εκδίωξη του Όθωνα και την έλευση του Γεωργίου Α διακανονίζεται με Αγγλία-Γαλλία ξανά η καταβολή του ελληνικού χρέους.
- **1867:** Υπογραφή της συμφωνίας για τη Λατινική Νομισματική Ένωση.
- **1868:** Διετής αναστολή της εξαργύρωσης των τραπεζογραμματίων. Επί τάπητος το ώριμο ζήτημα αν τα χαρτονομίσματα θα είναι κρατικά ή της ΕΤΕ.
- **1870:** Αίρεται η αναγκαστική κυκλοφορία του 1868 και επανέρχεται κανονικά ο διμεταλλισμός.
- **1877:** Απαγορεύεται η κοπή αργυρών νομισμάτων (λόγω διεθνούς υποτίμησης του μετάλλου), αλλά δεν υιοθετείται ο χρυσός κανόνας. Παύση μετατρεψιμότητας και κοπή πληθωριστικών χαρτονομισμάτων.
- **1880:** Με εξωτερικό δανεισμό επαναλαμβάνεται η μετατρεψιμότητα.
- **1882:** Εισαγωγή της νέας δραχμής. Η ισοτιμία νέας με την παλιά ορίζεται 0,89 προς 1.
- **1884:** Χρυσός κανόνας.
- **1887-1893:** Συνεχή διεθνή δάνεια και κλονισμός του πιστωτικού συστήματος. Εξάντληση των μεταλλικών αποθεμάτων της ΕΤΕ. Πτώχευση του κράτους.

- **1898:** Διεθνής Οικονομικός Έλεγχος.
- **1909:** Νέα αυξητική ισοτιμία δραχμής προς γαλλικό φράγκο (1 προς 1).
- **1910:** Χρυσός κανόνας. Νέα αργυρή δραχμή.
- **1912-1913:** Αυξάνεται συνεχώς η ποσότητα του χαρτονομίσματος.
- **1914-1915:** Απαγόρευση εκροής χρυσού. Σύνδεση της δραχμής με την αγγλική στερλίνα.
- **1919:** Η δραχμή μπροστά στο φάσμα της υποτίμησης.
- **1920-21:** Πρωτοφανής πληθωρισμός.
- **1922:** Διχοτόμηση των χαρτονομισμάτων.
- **1923-24:** Νέα νομισματική κρίση.
- **1925:** Αστυνομική απαγόρευση της ελεύθερης αγοράς συναλλάγματος.
- **1926:** Τα πρώτα νομίσματα της Ελληνικής Δημοκρατίας.
- **1928:** Σύνδεση δραχμής με τον κανόνα χρυσού-συναλλάγματος. Λειτουργία της εκδοτικής Τραπεζής Ελλάδος.
- **1929-1931:** Επιπτώσεις από το «κραχ» στην Αμερικάνικη οικονομία. Πτωχεύσεις τραπεζών. Η δραχμή συνδέεται με το δολάριο.
- **1932:** Εγκατάλειψη της σύνδεσης με το χρυσό και στροφή στις κυμαινόμενες ισοτιμίες. Πτώχευση.
- **1933:** Σύνδεση με το Ελβετικό φράγκο.
- **1936:** Μετά την επιβολή της δικτατορίας η δραχμή συνδέεται με τη «ζώνη επιρροής της στερλίνας».
- **1940-1941:** Πριν από την κήρυξη του πολέμου υπάρχει πάγωμα των τραπεζικών συναλλαγών.
- **1941-1944:** Με μηδενικά τρισεκατομμυρίων η χάρτινη δραχμή. Εξαφάνιση ακόμη και χάλκινων κερμάτων. Χρυσοφιλία με επίκεντρο τη την αγγλική λίρα. Νέα απελευθερωτική δραχμή η οποία ισοδυναμεί με 50 δισ. κατοχικών δραχμών. Αρχίζει νέα φάση πληθωρισμού.
- **1944:** Το πρώτο χάρτινο μεταπελευθερωτικό 50δραχμο.

- **1947-1949:** Μέσα στις συνθήκες του εμφυλίου πολέμου παρά τη ξένη οικονομική βοήθεια νέες υποτιμήσεις της δραχμής. Η τελευταία κατά 33,3% σε σχέση με το δολάριο.
- **1950-1952:** Νέος πυρετός για χρυσές λίρες.
- **1953:** «Διχοτόμηση» της δραχμής και σύνδεση με το διεθνές νομισματικό σύστημα.
- **1954:** Κυκλοφορεί η νέα δραχμή με τρία μηδενικά λιγότερα από την παλιά (1 προς 1000). Έντονη χρυσοφιλία για επόμενα δέκα χρόνια.
- **1960-64:** Τα πρώτα δεκάδραχμα από νικέλιο. Το σύνθημα η «δραχμή κινδυνεύει» στο επίκεντρο της κομματικής διαπάλης.
- **1967-73:** Τα νομίσματα με «τα πουλιά» της δικτατορίας. Υποτιμήσεις της δραχμής ως προς τα άλλα νομίσματα, που μένει προσκολλημένη στο δολάριο. Στο τέλος της περιόδου ο πληθωρισμός έχει φτάσει στο 30%.
- **1974:** Επαναφορά της ισοτιμίας των 30 δραχμών ανά δολάριο. Αρχίζει το καθεστώς διολίσθησης για περίπου μια 15ετία.
- **1975:** Οριστική αποσύνδεση από το δολάριο. Συναλλαγματικές ισοτιμίες με βάση την αξία ενός καλαθιού νομισμάτων.
- **1976:** Κυκλοφορούν τα πρώτα νομίσματα της Δεύτερης Ελληνικής Δημοκρατίας.
- **1979:** Το «σοκ» του πετρελαίου. Μέτρα περιορισμού ρευστότητας. έναρξη λειτουργίας του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος.
- **1980:** Αργυρά 500σάρικα και χρυσό δεκαχίλιο για την είσοδο στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες.
- **1983:** Δεύτερη επίσημη υποτίμηση της δραχμής μετά τον πόλεμο (η πρώτη το 1953 κατά 50%), με 15% έναντι του δολαρίου και 16% της ευρωπαϊκής λογιστικής μονάδας.
- **1985:** Τρίτη επίσημη υποτίμηση κατά 15%. Εφαρμογή σταθεροποιητικού προγράμματος.
- **1990:** Ποσό 6,7 δισ. ECU για την επόμενη τετραετία από τα ταμεία της ΕΟΚ. Μετά τα ομόλογα εμφανίζονται και τα repos (συμφωνία προαγοράς). Απελευθέρωση κίνησης κεφαλαίων στην ΕΟΚ. Το πρώτο μεταλλικό 100δραχμο.
- **1991:** Δάνειο 2,2 δισ. ECU, άρση συναλλαγματικών περιορισμών.

- **1992:** Συνθήκη του Μάαστριχτ για Ευρωπαϊκή Ένωση.
- **1992:** Σφικτή νομισματική πολιτική. Άρση όλων των ελέγχων τιμών. Καταργείται η νομισματική χρηματοδότηση του Δημοσίου. Αναπροσαρμογή ισοτιμιών με ευρωπαϊκά νομίσματα. Δεύτερο Κοινοτικό πακέτο στήριξης (20 δισ. ECU).
- **1993:** Αρχή ενιαίας αγοράς. Μετονομασία της ΕΟΚ σε Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα σύγκλισης της οικονομίας (1993-98) Νέο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης.
- **1994:** Αρχή δεύτερης φάσης της ΟΝΕ. Νομισματική κρίση. Αναθεώρηση προγράμματος σύγκλισης.
- **1995:** Για πρώτη φορά μονοψήφιος αριθμός πληθωρισμού από τη μεταπολίτευση. Καθορίζεται το ευρώ και η ακριβής μετάβαση στην τελική φάση της Νομισματικής Ενοποίησης.
- **1998:** Υποτίμηση της δραχμής με παράλληλη ένταξη στον Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών της ΕΕ.
- **1999:** Για πρώτη φορά το 19ο αιώνα υπερτίμηση της δραχμής με την ένταξη στο δεύτερο MSI της ΕΕ. Τρίτη και τελευταία φάση της Οικονομικής Νομισματικής Ένωσης.
- **2000:** Ένταξη της Ελλάδας στην ευρωζώνη.
- **2001:** Κόβονται τα τελευταία κέρματα της Ελληνικής Δημοκρατίας σε δραχμές. Είναι τα μεταλλικά αναμνηστικά 500δραχμα για τους Ολυμπιακούς αγώνες. («ΗΜΕΡΗΣΙΑ» της 2-1-2002 ,Τάκης Κατσιμάρδος)

2.3Οι λόγοι που οδήγησαν στην κρίση χρέους

Το χρέος για μία χώρα ,όποιο και αν είναι το ποιόν της είναι δικαιολογημένο ,δεδομένου ότι το κράτος σαν οικονομική οντότητα δεν έχει απώτερο σκοπό το κέρδος αλλά την ικανοποίηση των βασικών επιθυμιών των πολιτών του. Οι βασικές αυτές επιθυμίες αφορούν τις υποδομές του κράτους και τις υπηρεσίες που προσφέρει. Ο διαχωρισμός του χρέος σε δημόσιο και ιδιωτικό γίνεται αντιληπτός παρακάτω.

Κατά την προσωπική μου άποψη ,οι λόγοι που οδήγησαν την Ελλάδα στην κρίση χρέους που διανύει αυτήν την εποχή και αναλύονται παρακάτω ,είναι πολλοί.

Πολλές φορές ο προϋπολογισμός του κράτους βγαίνει εκτός των ορίων που θεσπίζονται από τα διοικητικά όργανα. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα κάθε χρόνο το κράτος να δανείζεται την διαφορά που προκύπτει από τα ισοζύγιο εσόδων και εξόδων. Με τον πέρασμα των ετών συσσωρεύεται όλο και μεγαλύτερο μέρος αυτών των διαφορών που

μεταφράζεται σε δανεισμό. Στην συνέχεια αυτός ο δανεισμός μεταφράζεται σε χρέος προς τρίτα πρόσωπα. Θα πρέπει να γίνει κατανοητό πως όταν ένα κράτος δαπανά περισσότερα χρήματα από όσα εισπράττει ,τότε είναι αναγκασμένο να καταφύγει στον δανεισμό. Ο δανεισμός αυτός μπορεί να είναι εσωτερικός ή εξωτερικός. Σημαντικό ρόλο και στην αποπληρωμή των δανείων διαδραματίζουν και τα τοκοχρεολύσια που ορίζονται. Στην περίπτωση της Ελλάδας όμως μέσω των δανείων ,έχει υπάρξει μία υπερσυσσώρευση αυτών η οποία είναι δύσκολο να αποπληρωθεί. Για την αποπληρωμή των δανείων αυτών το κράτος αυξάνει την φορολογία του και μειώνει τις παροχές του προς τους πολίτες οι οποίοι είναι ο τελικό αποδέκτης.

Ένας από τους αυτούς τους λόγους ,αφορά την διοικητική λειτουργία του δημόσιου τομέα. Η διάρθρωση του είναι αναποτελεσματική. Με αυτό τον τρόπο δεν διευκολυνόταν η επικοινωνία μεταξύ των διαφόρων υπηρεσιών με αποτέλεσμα να παρουσιάζονται σοβαρές δυσλειτουργίες και κενά στην τήρηση των κανόνων. Το προσωπικό σε αυτές τις υπηρεσίες είναι πλεονάζον. Όταν υπάρχουν περισσότεροι εργαζόμενοι από το κανονικό όριο σε μία επιχείρηση τότε η αποδοτικότητα της τελευταίας μειώνεται δραστικά. Δεν είναι σε θέση να έχει μία τάξη στην οργάνωση της και στην ουσιαστική επικοινωνία της με το εξωτερικό της περιβάλλον.

Γνωστό στους περισσότερους είναι το παράδειγμα του Ι.Κ.Α.. Δεν υπάρχει ουσιαστική επικοινωνία μεταξύ των τμημάτων του ,με αποτέλεσμα ο πολίτης να μην είναι σε θέση να γνωρίζει την λειτουργία του κάθε τμήματος. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα και οι δημόσιοι υπάλληλοι του Ι.Κ.Α. και οι ασφαλισμένοι να σπαταλούν την ώρα τους σε ερωτήσεις και απαντήσεις χωρίς να αξιοποιούν παραγωγικά την ώρα που έχουν διαθέσιμη.

Ένας τρίτος λόγος αφορά το χρηματοπιστωτικό σύστημα σε συνδυασμό με τον καταναλωτικό χαρακτήρα του ανθρώπου. Αυτός ο καταναλωτικός χαρακτήρας εκφράζεται σε αγοραπωλησίες. Για να πραγματοποιηθούν όμως όλες αυτές τις αγοραπωλησίες πρέπει να υπάρχει και χρηματική ρευστότητα. Για να έχει αυτή την χρηματική ρευστότητα πρέπει να έχει κάποιο εισόδημα ,το οποίο στις περισσότερες περιπτώσεις δεν είναι επαρκή και αναγκαστικά στρέφεται στον δανεισμό του από τις τράπεζες. Με αυτό τον τρόπο αυξάνει την ρευστότητα και συνεπώς την αγοραστική του δύναμη. Η πιστωτική επέκταση σημείωσε πρωτόγνωρους ρυθμούς ,μέσω των δανείων και με αυτόν τον τρόπο αναπτύχθηκαν ισχυροί κίνδυνοι οι οποίοι με τον παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση έπληξαν και κατέστρεψαν με σφοδρότητα τις χώρες αυτές.

Ταυτόχρονα με τον παραπάνω παράγοντα ,λόγω της ελεύθερης μεταφοράς κεφαλαίων που έχει θεσπιστεί είτε σε τράπεζες του εξωτερικού είτε από κατοίκους που στέλνουν τα εισοδήματά τους στις χώρες καταγωγής τους ,σημειώνεται μία έλλειψη ρευστότητας ,η οποία με την σειρά της δεν μπορεί να λειτουργήσει ως κινητήριο δύναμη για την αναπτυξιακή επανέναρξη της χώρας.

Σύμφωνα με την ΠΑΣΕΓΕΣ ,υπήρξε σημαντική πτώση της αξίας της παραγωγής του γεωργικού τομέα της Ελλάδος που καταγράφεται στο διάστημα της εξαετίας 2006-2011, και παρουσιάζεται ιδιαίτερα έντονη κατά το 2006 με κάμψη μεγαλύτερη του 14%. (ΠΑΣΕΓΕΣ ,2013)

Πιο συγκεκριμένα όμως ,ένα άλλο μεγάλο αίτιο της γενικευμένης κρίσης ανά τον

κόσμο το οποίο επηρέασε και την Ελλάδα σε σημαντικό βαθμό είναι οι τιμές των ακινήτων οι οποίες πρώτες αυξήθηκαν στις Η.Π.Α. ,η οποία μέσω της υπερκατανάλωσης ,υπερθέρμανε την οικονομία της και αύξησε το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών ,καθώς αυτό το γεγονός είναι ένα από τα πιο σημαντικά για το ξεκίνημα μίας κρίσης. Η ραγδαία εξάπλωση στεγαστικών δανείων υψηλού κινδύνου, από 9% των συνολικών στεγαστικών το 2003 σε 24% το 2007, δηλαδή μια πιστωτική επέκταση σε κατηγορίες νοικοκυριών που υπό κανονικές συνθήκες δεν θα έπρεπε να έχουν δανειοδοτηθεί. Οι τράπεζες παρείχαν δάνεια με μόνη εγγύηση την αναμενόμενη αύξηση στην τιμή της κατοικίας, ενώ διευκόλυναν τα νοικοκυριά με ελκυστικά χαμηλά επιτόκια στα πρώτα χρόνια, τα οποία όμως θα αναπροσαρμόζονταν στη συνέχεια. Πολλές φορές οι τράπεζες αναλάμβαναν να πληρώσουν το δάνειο του νοικοκυριού από άλλη τράπεζα, επειδή το νοικοκυριό είχε πρόβλημα αποπληρωμής. Όλα αυτά τα γεγονότα δημιούργησαν μία αλυσιδωτή αντίδραση ,η οποία έφτασε και μέχρι την Ελλάδα. (INE-ΓΣΕΕ, Αριθμός 4 ,10 Δεκεμβρίου 2011)

Κατά την προσωπική μου άποψη, οικονομική κρίση της χώρας μας ,οφείλεται ,όχι στην κρίση χρέους αλλά σε κρίση δανεισμού. Δηλαδή ότι το δημόσιο χρέος και το ιδιωτικό μιας χώρας ,είναι κάτι το απόλυτα συνηθισμένο ακόμη και αν ξεπερνά κατά πολύ το Α.Ε.Π. της χώρας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η Ιαπωνία. Η κρίση δανεισμού προσδιορίζεται στο ότι το Ελληνικό κράτος δεν μπορεί να δανειστεί ,ώστε να αποπληρώσει τα χρέη του ,τα οποία λήγουν και να τα αντικαταστήσει με νέα δάνεια ,μακρύτερης λήξης. Αν δε ,δούμε το πώς ξεκίνησε η κρίση στις Η.Π.Α. και το πώς μετακινήθηκε στην Ευρώπη ,ο ισχυρισμός αυτός έχει πολύ σοβαρές βάσεις.

Κεφάλαιο 3^ο

Ευρωπαϊκή Ένωση και Ελλάδα

3.1 Εισαγωγή

Βασικός στοιχείο για να προσδιοριστεί οποιαδήποτε οικονομική μελέτη για την οικονομία μίας χώρας αποτελεί η εξέταση του ευρύτερου πλαισίου και κανόνων κάτω από τους οποίους η ελληνική οικονομία λειτουργεί. Συνεπώς οι βασικοί οικονομικοί συντελεστές (γη ,εργασία ,τεχνολογία και θεσμικό πλαίσιο) πρέπει να προσδιορίζονται όχι σε πλαίσιο αυτόνομης και αυτοδύναμης ύπαρξης μέσα στην «κυρίαρχη» ελληνική επικράτεια αλλά σε ένα πλαίσιο το οποίο ορίζουν οι συνθήκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και τις συνθήκες που η δικιά μας χώρα έχει υπογράψει. Κατά κύριο λόγο λοιπόν πρέπει να εξετάζεται το ευρύτερο περιβάλλον και όχι μεμονωμένα η κατάσταση μίας χώρας.

3.2 Η Ευρωπαϊκή Ένωση ως προς την Ελλάδα

Η ευρωπαϊκή ενοποίηση διέρχεται κρίση κυρίως λόγω της πολιτικής, πολιτισμικής και οικονομικής ετερογένειας των χωρών που ανήκουν σε αυτή την ένωση. Ιδιαίτερα χαρακτηριστική είναι η απόσταση μεταξύ των εταίρων της Ευρώπης που εισήλθαν σε αυτή πριν το 2004 και των νέων εταίρων που ανήκουν κυρίως στην κεντροανατολική Ευρώπη. Αν και η Ελλάδα ανήκει στην δεύτερη κατηγορία ,έχει εισέλθει στην Ευρωπαϊκή Ένωση πολύ πιο πριν. (Μούσης ,2013)

Η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση έχει τρεις διαστάσεις: μία οικονομική, μία πολιτική και μία θεσμική. Η οικονομική αφορά στη συσσωμάτωση αγορών (μικροοικονομική ολοκλήρωση) και οικονομιών (μακροοικονομική ολοκλήρωση) των κρατών μελών της ΕΕ. Η πολιτική διάσταση είναι η διαμόρφωση ενός νέου δημόσιου χώρου άσκησης εξουσίας, ενώ η θεσμική αφορά στην ανάδυση ενός καινοφανούς για το διεθνές δίκαιο διεθνούς θεσμικού μορφώματος με μεικτά ομοσπονδιακά αλλά και συνομοσπονδιακά χαρακτηριστικά. (Μούσης ,2013)

Η διάδοση και η υποστήριξη της ιδέας της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, που εν μέρει έχει πραγματοποιηθεί σε κάποιο σημαντικό ποσοστό ,έστω και άτυπα ,γίνεται μέσα από τη διοργάνωση σεμιναρίων σε όλες τις Ευρωπαϊκές χώρες, καθώς και σε συνεργασία με ευρωπαϊκές έδρες, για την παραγωγή ερευνητικών προγραμμάτων σε ευρωπαϊκό επίπεδο και τη συμμετοχή σε πρόγραμμα που αφορά στον εξευρωπαϊσμό της δημόσιας διοίκησης στη Ευρώπη. (Μούσης ,2013)

Ήδη από το 1920 υπήρχαν πολλοί θεωρητικοί που πίστευαν στην ιδέα της ομοσπονδοποίησης. Πίστευαν ότι τα ευρωπαϊκά κράτη που είχαν εξοντωθεί από τους μεταξύ τους πολέμους ,ήταν και θα μπορούσαν να αποτελούν μία φυσική ενότητα ,η

οποία θα μπορούσε να αποτελέσει μία δύναμη στον παγκόσμιο χάρτη μόνο υπό ορισμένες προϋποθέσεις ,όπως αυτή του ομοσπονδιακού συντάγματος. (Μούσης ,2013)

Μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο ο Altiero Spinelli παρατήρησε ότι τα ηττημένα κράτη είχαν χάσει κάθε λόγο ύπαρξης αφού δεν μπορούσαν να παρέχουν στους πολίτες τους ,ούτε πολιτική ούτε και οικονομική ασφάλεια. Αναγκαστικά λοιπόν, θα έπρεπε να ενταχθούν και να γίνουν μέρος μίας ομοσπονδίας. (Μούσης ,2013)

Τα αρχικά στάδια σκέψης για πολλούς επιφανείς της εποχής ,είχαν να κάνουν με την μελλοντική πορεία μιας πιθανής ένωσης. Η ολοκλήρωση θα ήταν μία σειρά διαδικασιών κατά τις οποίες οι λειτουργίες με θετικό χαρακτήρα των κοινών θεσμικών οργάνων θα προκαλούσαν και αυτές με την σειρά τους ,θετικές αντιδράσεις στους πολιτικούς και οικονομικούς αρχηγούς. Εκείνοι με την σειρά τους ,θα επιδρούσαν ώστε να μεταμορφώσουν και να μεταπείσουν την συμπεριφορά των διαφόρων κοινωνικών ομάδων μέχρις ότου να δημιουργήσουν διάυλους επικοινωνίας και με άλλα έθνη. Η παραπάνω διαδικασία θα ήταν το πρώτο βήμα της ολοκλήρωσης μιας και για να δημιουργηθεί και να λειτουργήσει χρειάζεται αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών που συμμετέχουν. (Μούσης ,2013)

Βάση αυτού του νεολειτουργικού μοντέλου γεννήθηκε και η ιδέα μιας εναλλακτικής διακυβερνητικής θεωρίας η οποία θα αποτελούταν από πολλά διαφορετικά επίπεδα ,θα μπορούσε να συνεισφέρει στην ολοκλήρωση. Εκείνοι που προωθούσαν τους νέους θεσμούς (νεοθεσμικοί) ,έδωσαν ιδιαίτερη έμφαση στην σημασία των θεσμών και στην διαμόρφωση του κατάλληλου περιβάλλοντος για την πραγματοποίηση εμπορικών συναλλαγών και μη. Ωστόσο η συγκεκριμένη άτυπη ομάδα ατόμων δεν συμπεριλαμβάνει στις θεωρίες της τον πολύ σημαντικό παράγοντα της διαδικασίας για μια πολυεθνική ολοκλήρωση. Αυτού του τύπου ολοκλήρωση ,πρέπει να περιλαμβάνει την διαμόρφωση ,την ανάπτυξη και την συνεχή ανάδειξη κοινών πολιτικών εφαρμογών από όλα τα μέλη. (Μούσης ,2013)

Βάση της παρούσας κατάστασης ,ο αυξανόμενος ρυθμός των μελών που ανήκουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση δείχνει ότι η έλξη της διαδικασίας της πολυεθνικής ολοκλήρωσης επιτυγχάνεται με τεράστια επιτυχία. Αυτό γίνεται αντιληπτό από τα κράτη μέλη ,που χωρίς ενδοιασμό ,συμμετείχαν από το παρελθόν μέχρι και σήμερα σε πάρα πολλές ενώσεις ,βάση των οποίων τα τελευταία έπαιρναν μέρος σε αποφάσεις και αξιοποιούσαν κοινές πολιτικές. (Μούσης,2013)

Ωστόσο ,η ένωση κρατών με κυριαρχία δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί σε σύντομο χρονικό διάστημα με έναν αυτόματο τρόπο ,σαν αποτέλεσμα μίας συνεργασίας που πραγματοποιήθηκε λόγω κάποιων συγκυριών ή κάποιας μεγάλης αναγκαιότητας. Αντιθέτως ,πρέπει να προϋποθέτει την πολιτική βούληση και ακόμα πιο σημαντικό είναι να έχει την αποδοχή του εκάστοτε λαού. Εάν υπάρξει αυτή η αποδοχή θα πρέπει να αποδυναμωθούν οι υπάρχοντες θεσμοί που ισχύουν σε κάθε κράτος μέλος και στην θέση αυτών να δημιουργηθούν νέοι που να καλύπτουν όλο το φάσμα των ήδη υπάρχοντων θεσμών. Σε περιόδους που δεν υπάρχει οικονομική κρίση ,μία κοινή πορεία θα μπορούσε να δημιουργήσει αλληλεξαρτήσεις αφού η άνοδος του βιοτικού επιπέδου θα επιδίωκε την

μεγιστοποίηση κάθε μορφής κέρδους. Αντίθετα σε περιόδους ύφεσης και οικονομικής δυσχέρειας δεν ισχύουν τα παραπάνω αφού ο κάθε λαός ξεχωριστά αντιμετωπίζει με ανασφάλεια την ιδέα ενός κοινού μέλλοντος. (Μούσης ,2013)

Στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης άρχισε να γίνεται χρήση σε μεγάλο βαθμό η έννοια της ενσωμάτωσης ,έτσι ώστε να χαρακτηρίσει το φαινόμενο της ενοποίησης μεταξύ των διαφόρων εθνών ,μετά το τέλος του δεύτερου παγκοσμίου πολέμου. Σε αυτό τα κράτη που συμμετέχουν προσπαθούν να μετατρέψουν τις σχέσεις τους σε ανάλογες με εκείνες ,που ισχύουν εντός της κάθε χώρας. Οι σχέσεις αυτές αφορούν ,την οικονομική και πολιτική συνεργασία. Έτσι αναπτύσσουν θεσμούς και σχέσεις οι οποίοι έρχονται να βάλουν στην άκρη μεγάλο μέρος της εθνικής κυριαρχίας και στην θέση της να βάλουν την υπερεθνική. (Μηλιώνης ,2005)

Ανάλογα με την πρόοδο και τον βαθμό των εμποδίων που ξεπερνιούνται δημιουργούνται διάφορες μορφές οικονομικής ολοκλήρωσης. Κάποιες από της οποίες μπορεί να είναι και οι παρακάτω. (Μούσης ,2013)

1. **Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών.** Τα κράτη που συμμετέχουν σε αυτή καταργούν κάθε εμπόδιο που δημιουργείται από το εμπόριο. Όμως διατηρούν το δικαίωμα να έχουν ανεξάρτητη πολιτική με κράτη που δεν ανήκουν στην ένωση. (Μούσης ,2013)
2. **Τελωνειακή Ένωση.** Αφορά την σχέση των ελεύθερων συναλλαγών που από κοινού ορίζει την κοινή εξωτερική δασμολογική πολιτική για εξαγωγές και εισαγωγές σε τρίτες χώρες που δεν ανήκουν στην ένωση. (Μούσης ,2013)
3. **Κοινή Αγορά.** Είναι η τελωνειακή ένωση στην οποία όσοι μετέχουν μπορούν να διακινούν ελεύθερα τα προϊόντα εντός των κρατών μελών. (Μούσης ,2013)
4. **Οικονομική Ένωση.** Όσοι συμμετέχουν σε μία τέτοιου είδους ένωση ,ενοποιούν πλήρως τις δημοσιονομικές και νομισματικές πολιτικές τους. Για να υπάρξει όμως μία τέτοια ένωση πρέπει να ιδρυθεί και μία κεντρική αρχή που να επιβλέπει και να συντονίζει ή να καθοδηγεί την εφαρμογή αυτών των κοινών πολιτικών αρχών. (Μούσης ,2013)
5. **Πλήρης πολιτική ολοκλήρωση.** Αυτού του τύπου η ολοκλήρωση προϋποθέτει την μετατροπή των κρατών σε απλές περιφέρειες που όλες μαζί θα ανήκουν σε ένα ενιαίο κράτος. Η κεντρική εξουσία θα αποφασίζει για όλα τα κρατικά θέματα στο Κεντρικό κοινοβούλιο σαν τις τωρινές κυβερνήσεις του κάθε κράτους ξεχωριστά. Σε αυτό το στάδιο η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν έχει εισέλθει πλήρως ,μιας και το παραπάνω σχέδιο αποτελεί την μορφοποίηση των χωρών σε περιφέρειες οι οποίες θα λειτουργούν υπό την εποπτεία μίας κεντρικής κυβέρνησης ψηφισμένη από ανθρώπους όλης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (Μούσης ,2013)

Το όραμα της σύγκλισης και της συνοχής του ευρωπαϊκού χώρου θα επιτευχθεί με τον εξευρωπαϊσμό και τη διακυβέρνηση. Δηλαδή να μην υπάρχει περιορισμός «δουλεύοντας» πάνω στα κλασικά κυβερνητικά μοντέλα, αλλά να δοθεί η δυνατότητα στις οργανωμένες δομές της κοινωνίας των πολιτών να περάσουν στις διαδικασίες και κυρίως να ενταχθούν στα κέντρα λήψης αποφάσεων. (Μούσης ,2013)

Θα πρέπει να υιοθετηθούν κανόνες για τη διαμόρφωση και την αναδιοργάνωση του ευρωπαϊκού διοικητικού χώρου, καθώς και η λειτουργία και ανάπτυξη του συστήματος μέσω ενός νέου ρόλου για τις περιφέρειες που θα απαρτίζεται από ένα ισχυρό πολιτικό και θεσμικό εργαλείο ανάπτυξης. Επίσης, θα μπορούσε να υπάρξει ένας βασικός προσανατολισμός του όλου συστήματος προς την ομοσπονδοποίηση του ευρωπαϊκού χώρου και των διαθεσίμων εργαλείων. (Μούσης, 2013)

Συμπερασματικά κρίνοντας εκ των παραπάνω, θα πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι η Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση έχει ήδη αρχίσει να πραγματοποιείται ταυτόχρονα με την ένωση των κρατών μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο. Θεωρητικά ακόμα και τώρα πολλοί θεωρούν την Ευρώπη ένα ενιαίο κράτος αφού υπάρχουν όλα τα ανώτατα όργανα τα οποία μπορούν να διατελέσουν στην λειτουργία ενός κράτους. Ωστόσο υπάρχει και μία τάση φυγής πολλών κρατών μελών, μιας και υπάρχει τεράστια δυσπιστία λόγω της οικονομικής κρίσης και των μέτρων που λαμβάνονται.

Όσον όμως αφορά την περίπτωση της Ελλάδας σε σχέση με την παραπάνω ένωση και προσωπικά κρίνοντας, θα πρέπει η εκάστοτε Ελληνική κυβέρνηση να κατανοήσει και να τοποθετήσει «στην ζυγαριά» τα πλεονεκτήματα καθώς και τα μειονεκτήματα έτσι ώστε να ζυγίσει καταστάσεις σχετικά με την νοοτροπία και τον τρόπο σκέψης του μέσου Έλληνα πολίτη. Μπορεί να αφογκραστεί και να συνειδητοποιήσει την Ευρωπαϊκή νοοτροπία; Μπορεί να συμβαδίσει με αυτήν; Και το ακόμα σημαντικότερο ερώτημα είναι αν θέλει να συμπορευτεί με τέτοιου είδους ενώσεις.

3.3 Η Οικονομική Ολοκλήρωση από την Ελληνική σκοπιά

Η οικονομική και νομισματική Ένωση (Ο.Ν.Ε.) αντιπροσωπεύει ένα σημαντικό βήμα για την ολοκλήρωση των οικονομιών των μελών κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μέσω αυτής πραγματοποιείται ο συντονισμός των δημοσιονομικών και οικονομικών πολιτικών έτσι ώστε να διατηρείτε και να συνεχίσει να υπάρχει σαν κοινό νόμισμα το ευρώ. Αν και συμμετέχουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση 27 κράτη μέλη, ορισμένα από αυτά τα κράτη έχουν υιοθετήσει και το κοινό νόμισμα, το οποίο του φέρνει ένα ακόμα βήμα πιο κοντά στην οικονομική ολοκλήρωση. Έτσι σχηματίστηκε η Ευρωζώνη.

Η ιδέα μιας τέτοιας οικονομικής και νομισματικής ένωσης διατυπώθηκε για πρώτη φορά από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Μάαστριχτ της Ολλανδίας το Δεκέμβριο του 1991 και στην συνέχεια επικυρώθηκε με την Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Συνθήκη του Μάαστριχτ).

Πολλά είναι τα πλεονεκτήματα που προσφέρονται στην Ευρωπαϊκή Ένωση συνολικά αλλά και σε κάθε κράτος μέλος ξεχωριστά μέσω της οικονομικής ολοκλήρωσης. Κάποια από αυτά είναι η αύξηση των διαφόρων θετικών οικονομικών μεγεθών, η εσωτερική αποδοτικότητα καθώς και η ανάπτυξη με σταθερές βάσεις της οικονομίας. Έτσι υπάρχει ανάπτυξη και αύξηση των θέσεων εργασίας τα οποία μπορούν

να ωφελήσουν άμεσα όλους τους Ευρωπαίους πολίτες. Για αυτόν ακριβώς τον λόγο έχουν θεσπιστεί κάποια ανώτατα όργανα με στόχο την ανάπτυξη και την δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών για την πραγματοποίηση της Ευρωπαϊκής οικονομικής ολοκλήρωσης.(Κουσκουβέλης,2009)

Ωστόσο στην περίπτωση της Ελλάδας κάτι τέτοιο δεν φάνηκε επαρκές. Κατά την γνώμη μου ,μέσω της εποπτείας που άσκησε η Ευρωπαϊκή Ένωση ,η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, σαν μία ενιαία τριμελής επιτροπή μετά την κρίση ,δημιούργησαν παραπάνω προβλήματα στην οικονομία της χώρας ,η οποία βυθίστηκε ακόμα περισσότερο στην ύφεση και όξυναν τις κοινωνικές διαφορές. Οι πλούσιοι έμειναν πλούσιοι και οι φτωχοί έγιναν φτωχότεροι. Βεβαίως ολοκληρωτική ήταν και η καταστροφή της μεσαίας τάξης –την οποία λίγες χώρες στον κόσμο έχουν – όπου μέσω της φορολογίας σε κάθε τύπου εισόδημα την «στράγγιξαν» .

Βάση της παραπάνω κοινής στρατηγικής και ένωσης των κρατών μελών σε οικονομικό επίπεδο ,υπάρχει συντονισμός των δημοσιονομικών και οικονομικών πολιτικών για όλα τα κράτη μέλη. Έχει θεσπιστεί ανεξάρτητη και κοινή για όλα τα μέλη νομισματική πολιτική την οποία ελέγχει και διαχειρίζεται η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Όσον αφορά την Ευρωζώνη και το ενιαίο νόμισμα της αρμόδια είναι τα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα την Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έτσι με αυτόν τον τρόπο το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που παρουσιάζει τις βασικές πολιτικές κατευθύνσεις ,βάση των οποίων συντονίζει τη χάραξη των οικονομικών πολιτικών και αποφασίζει αν ένα κράτος μέλος μπορεί να υιοθετήσει το ευρώ. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή ,2014)

Για να εισέλθει ένα κράτος μέλος στην Ευρωζώνη πρέπει να καταρτίζει τον εθνικό του προϋπολογισμό εντός των συμφωνημένων ορίων για το έλλειμμα και το χρέος αφού πρέπει να χαράσσουν τις δικές τους διαρθρωτικές πολιτικές για την αγορά εργασίας, τις συντάξεις και τις κεφαλαιαγορές. Ο επιβλέπων της όλης διαδικασίας είναι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή που παρακολουθεί τις οικονομικές επιδόσεις και τη συμμόρφωση αυτών με τους κανόνες. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή ,2014)

Εκτός των παραπάνω σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (Ε.Κ.Τ.) που χαράσσει τη νομισματική πολιτική με κύριο στόχο τη σταθερότητα και την ευημερία όλων των κρατών μελών συνολικά. (Κουσκουβέλης,2009)

Θα πρέπει όμως να γίνει και αντιληπτός με ξεκάθαρο τρόπο ο όρος ,οικονομική ολοκλήρωση.

Κατά γενικό κανόνα, η οικονομική και νομισματική ένωση αποτελεί ένα προηγμένο στάδιο της διαδικασίας οικονομικής ολοκλήρωσης. Ο βαθμός οικονομικής ολοκλήρωσης ειδικά για την Ευρώπη μπορεί να υποδιαιρεθεί στα ακόλουθα έξι στάδια:

1. Ζώνη συναλλαγών με προτιμησιακούς όρους. Παράδειγμα αυτών θα μπορούσε να είναι μειωμένοι δασμοί μεταξύ ορισμένων χωρών. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή ,2014)
2. Ζώνη ελευθέρων συναλλαγών όπως παραδείγματος χάρι οι συναλλαγές χωρίς εσωτερικούς δασμούς για ορισμένα ή όλα τα προϊόντα των συμμετεχουσών χωρών στην Ευρωζώνη ή την Ευρωπαϊκή Ένωση. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή ,2014)
3. Τελωνειακή ένωση ,με κοινό εξωτερικό δασμολόγιο για τις τρίτες χώρες και κοινή εμπορική πολιτική. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή ,2014)
4. Ενιαία αγορά με κοινές κανονιστικές ρυθμίσεις για τα προϊόντα και ελεύθερη κυκλοφορία προϊόντων, κεφαλαίου, εργατικού δυναμικού και υπηρεσιών. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή ,2014)
5. Οικονομική και νομισματική ένωση για μια ενιαία αγορά με κοινό νόμισμα και κοινή νομισματική πολιτική. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή ,2014)
6. Πλήρης οικονομική ολοκλήρωση που αφορά όλα τα προηγούμενα στάδια συν εναρμονισμένες δημοσιονομικές και οικονομικές πολιτικές που διέπουν τέτοιου είδους ενώσεις. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή ,2014)

Με την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 1958 ,που μέχρι τότε ονομαζόταν Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (Ε.Ο.Κ.) ,υπήρξε τελωνειακή ένωση έτι ώστε να εξυπηρετηθεί η κοινή γεωργική αγορά. Επειδή όμως κάλυπτε μικρό μέρος της οικονομίας αυτή η κοινή αγορά επεκτάθηκε έτσι ώστε να καλύψει τις εμπορικές συναλλαγές καθώς και υπηρεσίες. Σήμερα ,εν έτη 2014 η Ευρωπαϊκή Ένωση βρίσκεται στο πέμπτο στάδιο της λεγόμενης οικονομικής ολοκλήρωσης ο οποία κρύβει από πίσω της ένα τεράστιο ιστορικό παρελθόν με μακροχρόνιες διαδικασίες η οποία εξελίσσεται μέρα με την μέρα. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή ,2014)

Για πολλούς οι παρούσες θεωρίες και σχεδιασμοί μπορούν να έχουν ένα πολύ θετικό αποτέλεσμα ,δεδομένου ότι η ανθρωπότητα έχει ανάγκη την συλλογικότητα και της αλληλοβοήθεια έτσι ώστε να αναπτυχθεί και να ευημερεί. Από την άλλη όμως μεριά ,και ειδικά μετά το ξέσπασμα της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης ,ειδικά οι χώρες του Ευρωπαϊκού νότου ,φαίνεται να αναθεωρούν τις απόψεις τους μέσω των πολιτών τους ,σχετικά με την οικονομική ολοκλήρωση και μιας και λόγω της οικονομικής δυσπραγίας τους διαλέγουν την εσωστρέφεια. Πρόσφατα μέσω των Ευρωεκλογών του 2014 έγινε κατανοητό από πολλούς ότι το μέλλον της Ευρωπαϊκής ένωσης ως ένα ενιαίο κράτος μπορεί να μην έχει το προσχεδιασμένο μέλλον που σε καιρούς ευμάρειας κάποιοι έβλεπαν ,λόγο της οικονομικής δυσχέρειας που δημιουργήθηκε. (Γιώτη – Παπαδάκη ,2010)

Σε πρόσφατο άρθρο του το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (Δ.Ν.Τ.) με τίτλο "Europe's Union Step by Step - Europe's Road to Integration - Whither the Euro? ", παρουσιάζει την κατάσταση ως έχει στον ευρωπαϊκό χώρο καθώς και προτείνει λύσεις έτσι ώστε να υπάρξει περαιτέρω ανάπτυξη. Συνοπτικά το συγκεκριμένο άρθρο αναφέρει πως η Ευρωζώνη παρουσιάζει σημαντικά προβλήματα τα οποία δεν είναι ικανά να αναπτερώσουν την Ευρωπαϊκή οικονομία σε σύντομο χρονικό διάστημα. Έτσι προτείνει δύο λύσεις. Πρώτη λύση έχει να κάνει με την μετεξέλιξη της Ευρωζώνης σε ομοσπονδιακό κράτος με νόμισμα το ευρώ ,ενώ η δεύτερη λύση είναι να διαλυθεί η

Ευρωζώνη και να διατηρηθεί μόνο η Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, παραδέχεται ότι έχουν γίνει σημαντικά βήματα από την κατεύθυνση της ολοκλήρωσης, αλλά αυτά γίνονται με πολύ αργούς ρυθμούς –τόσο αργούς που είναι σαν να μη γίνεται τίποτα. (Δ.Ν.Τ., 2013)

Με αυτό το κείμενο το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο θέλει να τονίσει πως η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του άρχισε το 2008 απέδειξε πως η Ευρωζώνη δεν είχε ανάπτυξη κανέναν αμυντικό σύστημα αλλά ούτε και έτοιμη ήταν νομισματικά, οικονομικά και πολιτικά ώστε να είναι σε θέση να διαχειριστεί την κρίση και την ύφεση. Όπως αναφέρει το άρθρο, το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης που επέβαλε τη δημοσιονομική πειθαρχία και τον δημοσιονομικό έλεγχο στα κράτη-μέλη ήταν αναποτελεσματικό και η εφαρμογή του ήταν πολύ δύσκολη σε πραγματικές συνθήκες. (Δ.Ν.Τ., 2013) Η Ευρωζώνη, λοιπόν, που ως κύριο μέλημα είχε την προάσπιση του νομίσματος, με το ξέσπασμα της κρίσης απέτυχε να διαχειριστεί τις όποιες καταστάσεις προέκυψαν. Το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ότι η συνθήκη δεν προέβλεπε και συγκεκριμένα απαγόρευε τη διάσωση ενός κράτους-μέλους από τα υπόλοιπα. Έτσι, δημιουργήθηκε ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Στήριξης για τη διάσωση της Ελλάδας. Κατά πόσο όμως αυτός ο τύπος μηχανισμού στήριξης είναι επαρκείς και σωστά τοποθετημένος έτσι ώστε να εφαρμοστεί στην περίπτωση της Ελλάδας;

Υπάρχουν όμως και κάποιοι παράγοντες και λόγοι που οδήγησαν σε αυτή του είδους ανεπάρκεια. Αρχικά σημαντικό ρόλο διαδραμάτισε η πολιτική ανεπάρκεια των οργάνων της Ευρωζώνης. Από την σύσταση της, η συγκεκριμένη αρχή δεν έδωσε σημασία στο τραπεζικό της σύστημα με αποτέλεσμα να μην δίνεται και σημασία στην πραγματική οικονομία. Όπως εξηγεί το ΔΝΤ, το ευρώ έφερε μεγάλη μείωση επιτοκίων στις αδύναμες χώρες. Αυτό με τη σειρά του προκάλεσε την αύξηση των τιμών κυρίως σε μη παραγωγικούς τομείς, μεγάλη αύξηση μισθών και σε ανεξέλεγκτο δανεισμό. Ενώ, λοιπόν, σε όλα αυτά τα χρόνια, από την εμφάνιση του ευρώ μέχρι την κρίση του 2008, υπήρχαν διασυννοριακές ροές κεφαλαίων, δεν υπήρχε ταυτόχρονα «διασυννοριακή μεταφορά κόστους χρήματος». Έτσι, όταν ξέσπασε η κρίση και τα κεφάλαια αποτραβήχτηκαν από τις αγορές, η κάθε χώρα έμεινε με τα χρέη της και τα αντίστοιχα κόστη της. Δηλαδή, είχαμε ανεξάρτητα κράτη, το καθένα με το δικό του πρόβλημα. Πράγμα το οποίο δεν ενισχύει την ιδέα της ενιαίας ιδέας ή της οικονομικής ολοκλήρωσης. Με τον τρόπο αυτό μετατράπηκε η πιστωτική κρίση σε κρίση χρέους, καθώς τα κράτη εκλήθησαν να διασώσουν τις τράπεζες. Η πολιτική ανεπάρκεια της Ευρωζώνης, σύμφωνα με το ΔΝΤ, φάνηκε από το γεγονός ότι τα πρώτα δύο χρόνια της κρίσης (2008-2010) αντί οι Ευρωπαίοι πολιτικοί να καταλάβουν την επικίνδυνη σύνδεση μεταξύ τραπεζών και κρατικού χρέους, απέδωσαν το πρόβλημα των τραπεζών στην κρίση των επισφαλών στεγαστικών δανείων των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής. Όταν αντιλήφθηκαν ότι θα πρέπει να αποσυνδεθεί το τραπεζικό σύστημα από το κρατικό χρέος, τότε προχώρησαν σε μια σειρά από αμήχανες πολιτικές, για να καταλήξουν το 2012 στην απόφαση ότι χρειάζεται τραπεζική ενοποίηση, ενιαία εποπτεία και μηχανισμός εκκαθάρισης προβληματικών τραπεζών. (Δ.Ν.Τ., 2013)

Επιπροσθέτως, η Ευρωζώνη δεν ήταν έτοιμη να διαχειριστεί την κρίση ούτε νομισματικά, αν και έχει κοινό νόμισμα. Η μείωση των επιτοκίων του ευρώ δεν έφτασε

σε όλα τα κράτη, με αποτέλεσμα οι οικονομίες και οι επιχειρήσεις της περιφέρειας να δανείζονται ακριβότερα. Έτσι δημιουργήθηκε μία Ευρωζώνη δύο ταχυτήτων με διαφορετικά δεδομένα για την κάθε μεριά. Η μείωση των επιτοκίων είχε αποτέλεσμα μόνο στον πυρήνα της Ευρωζώνης. Η χαλάρωση της νομισματικής πολιτικής για την τόνωση της οικονομίας και την αναχαίτιση της κρίσης προκάλούσε μεγαλύτερες δημοσιονομικές και νομισματικές ανισορροπίες ,έτσι η κατάσταση επιδεινωνόταν. (Κωνσταντάρας ,2010)

Όπως επισημαίνουν οι συγγραφείς της μελέτης του ΔΝΤ, το μόνο που έμαθαν οι οικονομολόγοι από τη Μεγάλη Ύφεση του 1930 ήταν ότι η λιτότητα και η εσωτερική υποτίμηση είναι πολύ επικίνδυνες τακτικές ,οι οποίες τις περισσότερες φορές δεν αποδίδουν τα ανάλογα αποτελέσματα. Διότι επιτείνουν τον αποπληθωρισμό, αυξάνουν σε πραγματικούς όρους το δημόσιο και ιδιωτικό χρέος, αλλά και το ύψος των πραγματικών μισθών. Ταυτόχρονα όμως, μειώνεται η εσωτερική ζήτηση η οποία σημαίνει μείωση της ανάπτυξης και ταυτόχρονα αυξάνεται με πολύ μεγάλους ρυθμούς η ανεργία. (Δ.Ν.Τ. ,2013)

Προτείνουν δύο λύσεις για την έξοδο από την κρίση της ευρωζώνης. Η πρώτη έχει να κάνει με την νομισματική πολιτική. Πρέπει να χαλαρώσει για να αναδειχτεί η ευελιξία στην λήψη αποφάσεων. Η δεύτερη λύση απαιτεί την ενιαία δημοσιονομική πολιτική με τον απαραίτητο υποστηρικτικό ρόλο όπου χρειάζεται. Δηλαδή, ένα υπουργείο Οικονομικών το οποίο να μεταφέρει πόρους από μία οικονομία σε μια άλλη που τους έχει ανάγκη. (Δ.Ν.Τ. ,2013) Έτσι με αυτό τον τρόπο θα αυξηθεί το επίπεδο ζωής και ταυτόχρονα θα μειωθεί η ανεργία δραστικά.

Λόγο των διαφορετικών ταχυτήτων των οικονομιών εντός της Ευρωζώνης ,η δημοσιονομική πειθαρχία φαίνεται ότι παραβιάζεται και από τον λεγόμενο «πυρήνα της Ευρωζώνης». Η Ιταλία και η Γαλλία σήμερα αποτελούν τα «μαύρα πρόβατα» της Ευρωζώνης εξαιτίας των υψηλών χρεών και της χαμηλής ανταγωνιστικότητας. (Δ.Ν.Τ. ,2013)

Στη Γαλλία έχει επιδεινωθεί το εμπορικό ισοζύγιο και η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας επίσης διατρέχει υψηλό κίνδυνο εξαιτίας του δημόσιου χρέους που κάθε χρόνο αυξάνεται με ταχύτατους ρυθμούς, εκτός βέβαια των προβλημάτων του προϋπολογισμού της. Παρά τα μέτρα που έχει πάρει η κυβέρνηση από το 2010, το χρέος συνεχίζει να αυξάνεται. Όσον αφορά την Ιταλία ,η οποία η οποία κατά κάποιο τρόπο αποτελεί παρόμοιο παράδειγμα της Ελλάδας ,μαστιάζεται από το μεγάλο χρέος και μικρή ανταγωνιστική δύναμη. Κατά αυτόν τον τρόπο ,θα πρέπει να βρεθεί μία διαφορετική δίοδος για την ανάκαμψη αυτών μέσω των διαφόρων πολιτικών που πρέπει να ακολουθηθούν. (Στεργίου ,2014)

Και δεν είναι μόνο το πρόβλημα του χρέους που αντιμετωπίζει η Ευρωζώνη αφού υπάρχει και ο κίνδυνος του αποπληθωρισμού. Δεν είναι τυχαίες οι παρεμβάσεις του ΔΝΤ που με δηλώσεις και ομιλίες προειδοποιεί την Ευρωζώνη για αυτόν τον κίνδυνο. (Δ.Ν.Τ. ,2013)

Παρά τις ενδείξεις ανάκαμψης που παρουσιάζει η Ευρωζώνη το τελευταίο διάστημα το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο δεν είναι τόσο αισιόδοξο. Η υψηλή ανεργία που μαστίζει την Ευρωζώνη αποκαλείται από το ΔΝΤ «σκιά» για το μέλλον της, καθώς αποτελεί τον υπ' αριθμόν 1 κίνδυνο. Η ανεργία, όμως, δεν απειλεί μόνο το μέλλον αλλά και το παρόν αφού οι κοινωνικές διαφορές αμβλύνονται και δημιουργούνται εντάσεις. Όπως επισημαίνει το Ταμείο σε δήλωσή του, τον Δεκέμβριο του 2013 λέει: «η Ευρωζώνη ήταν σε χειρότερη κατάσταση από ότι το 2008. Ενώ οι ΗΠΑ, από όπου ξεκίνησε η παγκόσμια κρίση, ξεπέρασαν τα προβλήματα και η οικονομία ανέκαμψε, η Ευρωζώνη έμεινε πίσω. Συγκεκριμένα, το ΑΕΠ της Ευρωζώνης το 2013 ήταν μικρότερο κατά 3% σε σχέση με τα επίπεδα του 2008, όταν στις ΗΠΑ ήταν κατά 6% υψηλότερο. Το 2013 έκλεισε χαμηλότερα, σε σχέση με το 2008, κατά 8% στην Ιρλανδία, κατά 9% στην Ιταλία και κατά 12% στην Ελλάδα. Την ίδια στιγμή, η ανεργία στην Ευρωζώνη ξεπερνά το 12% με τα υψηλότερα ποσοστά να καταγράφονται σε Ελλάδα και Ισπανία (27%), στην Πορτογαλία (16%) και την Κύπρο (17%).»(Δ.Ν.Τ. ,2013)

Από την άλλη μεριά δεν είναι μόνο τα μεγάλα νούμερα ανεργίας αλλά και διάφορα ποιοτικά χαρακτηριστικά τα οποία δεν αφήνουν πολύ μεγάλα περιθώρια αισιοδοξίας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ανέργων αποτελείται από ανθρώπους που είναι μικρότεροι των 25 ετών οι περισσότεροι εκ των οποίων είναι μακροχρόνια άνεργοι. Υπάρχουν πολλές ομάδες ανθρώπων με τεράστιες γνώσεις και πολλές δεξιότητες οι οποίες δεν μπορούν να ενσωματωθούν στην γενικότερη αγορά εργασίας. Άρα η Ευρωζώνη πρέπει να αντιμετωπίσει και τα προβλήματα στον εργασιακό τομέα. Σαν αποτέλεσμα ,υπάρχει το γεγονός ότι αντί να υπάρχει κινητικότητα εντός της Ευρωζώνης πραγματοποιείται εκτός αυτής ,όπως σε χώρες σαν την Αυστραλία ή την Αμερική. Λόγου χάρη χώρες όπως η Ελλάδα ,η Ισπανία και η Πορτογαλία. (Δ.Ν.Τ.¹ ,2013)

Θα πρέπει λοιπόν να υπάρχει ρευστότητα στις αγορές έτσι ώστε όχι μόνο να αυξάνεται η παραγωγικότητα αλλά και να πραγματοποιούνται συναλλαγές ώστε να αυξηθεί το επίπεδο ζωής. Ας πάρουμε το ποδόσφαιρο. (Στεργίου ,2014) Εκεί οι ομάδες είναι ιδιωτικές και επιτρέπονται οι μεταγραφές ποδοσφαιριστών. Το αποτέλεσμα είναι η αύξηση των μισθών αλλά και των επιτυχιών των ομάδων. Μελέτη του ΔΝΤ δείχνει ότι όσο αυξάνονται οι απολαβές των ποδοσφαιριστών, τόσο υψηλότερα είναι τα σκορ της ομάδας. (Δ.Ν.Τ. ,2013)

Η μείωση της ανεργίας μπορεί να εξασφαλιστεί μόνο με χαλάρωση της νομισματικής πολιτικής και με επεκτατική δημοσιονομική πολιτική, δηλαδή με αύξηση των δημοσίων επενδύσεων. Αλλά ακόμη και αν αύριο ξεκινήσουν να πραγματοποιούνται δημόσιες δαπάνες, η αύξηση της απασχόλησης θα καθυστερήσει. Θα πρέπει να υπάρξει πρώτα ανάπτυξη ,ώστε να κατασταλούν οι ψυχολογικοί παράγοντες και μόνο τότε ίσως να μειωθεί και το ποσοστό ανεργίας. (Δ.Ν.Τ. ,2013)

¹ Όλα τα στοιχεία από την επίσημη ιστοσελίδα του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου στο διαδίκτυο.

3.4 Η θέση της Ελλάδας στον Ευρωπαϊκό χάρτη

Όπως από τα προηγούμενα κεφάλαια έγινε κατανοητό ,η ιδέα της οικονομικής ολοκλήρωσης στον Ευρωπαϊκό χώρο μπορεί να παρουσίαζε κάποιες σοβαρές ιδέες για την αρχή και την μελλοντική της πορεία ,αλλά στην συνέχεια παρεκτράπηκε αυτής της οδού αφού παρουσιάστηκαν πολύ σοβαρότερα προβλήματα ,όπως αυτό της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης.

Κατά την γνώμη μου ,τρόποι για την αντιμετώπιση και ανάκαμψη της κρίσης στον Ευρωπαϊκό χώρο υπάρχουν πολλοί. Ο κάθε τρόπος είναι σημαντικός ώστε να αντιμετωπιστεί με θάρρος το κάθε μειονέκτημα ξεχωριστά. Σε περίπτωση εφαρμογής των παρακάτω τρόπων από τους αρμόδιους δεν σημαίνει απαραίτητα ότι θα υπάρχουν και άμεσα αποτελέσματα αλλά σε βάθος χρόνου λόγω της μεταβατικότητας που μπορεί να προκύψει από την τωρινή στην μελλοντική κατάσταση.

Όσες χώρες ανήκουν στην Ευρωζώνη θα πρέπει να αναπτύξουν ένα κοινό σύστημα αξιών και κανόνων ,μιας και αυτός είναι ο ρόλος της ενοποίησης και της αντιμετώπισης τους ως ένα μεγάλο κράτος με ισχυρή και οικονομική δύναμη που διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στον παγκόσμιο χάρτη της οικονομίας.

Πρώτα από όλα ,θα πρέπει να υπάρξει μία σωστή και οργανωμένη διοίκηση η οποία να μην αποτελείται από τεχνοκράτες και ανθρώπους που δεν προέρχονται από τον ευρωπαϊκό χώρο. Κάθε κράτος μέλος θα πρέπει να έχει και από μία ομάδα ανθρώπων στην διοίκηση ώστε να γίνονται αντιληπτά τα προβλήματα εκ των έσω ώστε κάθε μέλος να είναι ικανό να αναπτύσσετε με όσον το δυνατόν ταχύτερους ρυθμούς. Η διοικητική διαδικασία θα πρέπει να υπάρχει η αντίληψη της ισότητας και της αξιοπιστίας προς όλα τα μέλη της ώστε να παράγεται πραγματικό έργο με άμεσο και θετικό αντίκτυπο στην Ευρωπαϊκή κοινωνία.

Ένα από αυτά τα συστήματα θα πρέπει να είναι το ασφαλιστικό και η μισθοί. Στο οικονομικό κομμάτι της ολοκλήρωσης πρέπει να υπάρχει ένα ενιαίο ασφαλιστικό σύστημα για όλη της Ευρωζώνη. Δεν νοείται να υπάρχουν διαφορετικοί ασφαλιστικοί συντελεστές για κάθε χώρα. Παράδειγμα αυτού είναι η διαφορετική κατανομή των εισοδημάτων από χώρα σε χώρα ,η οποία οξύνει το χάσμα μεταξύ των χωρών μελών. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα τις διαφορετικές συνυπάρξεις των αγοραστικών δυνάμεων μεταξύ των κατοίκων τις Ευρωζώνης. Έπειτα αυτό έχει δημιουργήσει και τις διαφορές των τιμών στα είδη λιανικής και χονδρικής.

Τα ίδια βήματα θα πρέπει να ακολουθηθούν και στο φορολογικό σύστημα. Θα πρέπει να υπάρξει και εδώ ένα ενιαίο φορολογικό σύστημα με σταθερούς και ίσους συντελεστές για όλες τις χώρες που ανήκουν σε μια τέτοιου είδους ένωση. Παραδείγματος χάρη ,η Γερμανία που δεν αντιμετωπίζει κρίση έχει ένα σταθερό φορολογικό σύστημα χωρίς αυξομειώσεις και κρυφά σημεία για τον πολίτη. Στην Ελλάδα όμως ισχύουν οι ακριβώς αντίθετες σχέσεις. Όμως θα πρέπει να γίνει κατανοητό ότι η φορολογία αποτελεί πολλές φορές πλήγμα για μια οικονομία. Η υπερφορολόγηση ,πολλές φορές φέρνει τα αντίθετα αποτελέσματα από αυτά που προβλέπονται.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το γεγονός ότι λόγω την μειωμένης ρευστότητας οι επιχειρήσεις πολλές φορές αδυνατούν να καταβάλουν τους μισθούς των εργαζομένων ,με αποτέλεσμα οι τελευταίοι να εμφανίζουν ένα κάποιο εισόδημα αλλά στην πραγματικότητα να μην το έχουν. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να χρωστούν στην εφορία υπέρογκα ποσά χωρίς να τα έχουν λόγω της καθυστέρησης των μισθών τους. Έτσι πολλές φορές συσσωρεύεται ένας μεγάλος αριθμός οφειλετών προς το δημόσιο που ποίοι δεν μπορούν να αποπληρώσουν. Επίσης χαρακτηριστικό ρόλο διαδραματίζει επίσης το γεγονός ότι μέσω της υπερφορολόγησης μειώνεται η ρευστότητα των αγορών αφού μέρος τον εσόδων που θα διέθετε ένας πολίτης για της αγορές του ,θα το δώσει στην εφορία. Το κάθε κράτος στην προσπάθεια του λοιπόν να εξασφαλίσει την ισορροπία μεταξύ εσόδων και εξόδων αποτρέπει τους πολίτες του να πραγματοποιήσουν αγορές και τα λεγόμενα ανοίγματα μην αφήνοντας στην τελική την αγορά να αναπτυχθεί.

Παρόμοια θα πρέπει να είναι και η εξέλιξη στον βιομηχανικό και στον αγροτικό τομέα. Παράγοντας αγαθά η κάθε επικράτεια – χώρα μέλος θα είναι επίσης ικανή να εξάγει τα προϊόντα του σε αλλοδαπές χώρες του κόσμου. Η αγροτική ανάπτυξη θα πρέπει να παίζει ξανά καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη του Ευρωπαϊκού χώρου. Η αγροτική παραγωγή θα πρέπει να βασιστεί στο γεγονός ότι τα προϊόντα προσφέρουν ένα υγιεινό τρόπο ζωής ο οποίος ταυτόχρονα συνδέετε άριστα με την ιστορία του εκάστοτε τόπου.

Από την άλλη μεριά όμως υπάρχουν πολλά χαρακτηριστικά που σε κάθε χώρα εμφανίζονται μεμονωμένα και δεν συνεισφέρουν στο όραμα της οικονομικής ολοκλήρωσης και εν συνεχεία της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Ένα από αυτά είναι οι διαφορετικές κοινωνικοπολιτικές καταστάσεις που εξελίσσονται σε κάθε χώρα οι οποίες δημιουργούν πολλά κενά στις σχέσεις μεταξύ των μελών. Η νοοτροπία καθορίζει σε σημαντικό βαθμό τον τρόπο σκέψης και δράσης στην κάθε χώρα.

Ένα άλλο στοιχείο που αποτελεί γεγονός είναι τα γεωγραφικά στοιχεία που διαφοροποιούν την συνολική εικόνα της κάθε χώρας προς τους εξωτερικούς της παράγοντες. Άμεσο παράδειγμα αποτελούν οι διαφορές μεταξύ των χωρών του Ευρωπαϊκού Νότου και Βορρά. Στις μελέτες του ,θα πρέπει κανείς να υπολογίζει και αυτό το στοιχείο. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι οι χώρες του νότου αντιμετωπίζουν πολλαπλάσια προβλήματα από αυτές του Βορρά ,όχι μόνο στα οικονομικά τους στοιχεία αλλά και στα πολιτικά. Οι κοινωνίες βάση των διαρθρώσεων τους έχουν διαφορετική δομή η οποία αναπτύσσεται βάση των μοντέλων της οικογένειας ,των παραδόσεων και των αξιών.

Η οικονομική ευημερία και οι εσωτερικές και εξωτερικές πολιτικές είναι ένας άλλος σημαντικός παράγοντας , ο οποίος σε πολλές περιπτώσεις έχει αποδειχθεί καθοριστικός για την ανάπτυξη μιας χώρας. Παραδείγματος χάρη η Ελβετία που δεν ανήκει στην Ευρωζώνη ,έχει ένα αξιόπιστο χρηματοπιστωτικό σύστημα ,που δύσκολα γίνεται τρωτό αφού αποτελεί την εστία της συνεχούς ανάπτυξης και επενδύσεων σε όλη την Ευρώπη.

Τέλος ,σημαντικό ρόλο έχει και η αξιοπιστία της διοίκησης όλων των επιπέδων στην Ευρωζώνη και ευρύτερα στον χώρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μετά την κρίση αυτή η αξιοπιστία έχει κλονιστεί ,αφού η νομισματική πολιτική είναι πολύ αυστηρή και δυσκολεύει την λειτουργία της όσων αφορά τον δανεισμό και τις πολιτικές που είναι αναγκασμένη να ακολουθήσει. Πρέπει να αναπληρωθεί ο χαμένος χρόνος και το κενό ανάμεσα στις χώρες έτσι ώστε να ξαναχτισθούν οι σχέσεις μεταξύ των χωρών σε γερές βάσεις οι οποίες θα στηρίζονται στην αλληλοκατανόηση και στον σεβασμό της διαφορετικότητας. Μόνο με αυτές τις προϋποθέσεις θα μπορούσαμε σαν ένωση να αξιοποιήσουμε και να αναπτύξουμε την θεωρία της Οικονομικής Ολοκλήρωσης σε ένα ενιαίο ομοσπονδιακό κράτος το οποίο θα απαρτίζεται από ισότιμα μέλη που θα χρήζουν ίσης μεταχείρισης.

Μέχρι τότε ,κανείς δεν μπορεί να μιλάει για τέτοιου είδους σχέδια ,παρά μόνο να προετοιμάζει το έδαφος ώστε σε μερικά χρόνια να μπορέσουν όλα τα έθνη να γίνουμε ένα ώστε να είναι ακόμα πιο δυνατά ,για να μπορούν να αντιμετωπίσουν κάθε λογής κίνδυνο. Είτε αυτός είναι οικονομικός ,είτε πολιτικός ,είτε εξωγενής.

Από την άλλη μεριά όμως μέχρι και αν ποτέ πραγματοποιηθούν τα παραπάνω σχέδια ,κάθε χώρα θα πρέπει να χαράξει την δική της πορεία. Σαφώς υπάρχουν κανόνες και συνθήκες που έχουν υπογραφεί. Σαφώς υπάρχουν και μέτρα που έχουν θεσπιστεί και πρέπει σε βάθος χρόνου να εκπληρωθούν. Οι καταστάσεις όμως έχουν αλλάξει και το περιβάλλον έχει διαμορφωθεί κατά διαφορετικό τρόπο. Η Ελλάδα αν δεν γίνει ανταγωνιστική και δεν αποκτήσει πρωτογενή παραγωγή που είναι η απαρχή της ανάπτυξης δεν μπορεί να ανήκει στην Ευρωπαϊκή Ένωση μήτε και στην Ευρωζώνη. Με μηδενική παραγωγή προϊόντων δεν μπορεί να υπάρξει ανταγωνιστικότητα. Αν δεν υπάρχει ανταγωνιστικότητα δεν μπορεί να υπάρξει και ισότιμη μεταχείριση από μέρους των «Ευρωπαϊκών εταίρων» Σαν αποτέλεσμα η Ελλάδα θα έχει πάντοτε ανάγκη από ρευστότητα την οποία θα χορηγούν τα υπόλοιπα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω του χρηματικού δανεισμού. Κάπως έτσι το Α.Ε.Π. θα μικραίνει αφού ταυτόχρονα το Δημόσιο χρέος θα αυξάνεται.

Κεφάλαιο 4^ο

Οικονομικά δεδομένα της Ελληνικής Οικονομίας

4.1 Το Χρηματοπιστωτικό Σύστημα

Στην Ελλάδα έχουν έδρα πολλές τράπεζες ,οι οποίες στο σύνολο τους είναι ιδιωτικού συμφέροντος. Αυτές οι τράπεζες είναι Ανώνυμες Εταιρίες και το κράτος έχει την δυνατότητα να αξιολογήσει ή να ελέγξει τα οικονομικά αυτών των εμπορικών τραπεζών.

Ειδικότερα, η διαδικασία της δημιουργίας χρήματος εκ μέρους τους «από το πουθενά» παραμένει «αδιαφανής - ενώ είναι πολύ δύσκολο να «ανακαλυφθεί/τεκμηριωθεί». Για παράδειγμα, όταν κανείς αναζητήσει στους Ισολογισμούς και στις στατιστικές των εμπορικών τραπεζών, εάν το ποσόν των χορηγήσεων τους υπερβαίνει το αντίστοιχο των καταθέσεων, δεν πρόκειται να διακρίνει σημαντικές διαφορές (Πίνακας Ι).

ΠΙΝΑΚΑΣ Ι: Καταθέσεις, χορηγήσεις και διαφορά (καταθέσεις μείον χορηγήσεις) ορισμένων Ελληνικών τραπεζών σε δις , με κριτήριο τους Ισολογισμούς τους το 2009.

Τράπεζα	Καταθέσεις	Χορηγήσεις	Διαφορά
Εθνική Τράπεζα	58,08	58,13	-0,05
Eurobank	45,81	42,02	3,79
Alpha Bank	35,26	41,81	-6,55
Τράπεζα Πειραιώς	25,73	31,25	-5,52

Πηγή: Ναυτεμπορική,2010

Όπως φαίνεται από τον Πίνακα Ι, η διαφορά μεταξύ καταθέσεων και χορηγήσεων δεν είναι σημαντική. Επομένως, αυτός που αναζητά πρακτική απόδειξη της δημιουργίας χρημάτων από το πουθενά στους Ισολογισμούς των τραπεζών, δεν πρόκειται να την βρει εκεί εκτός εάν γνωρίζει ότι, κάτω από την έννοια «καταθέσεις» συμπεριλαμβάνονται επίσης χρήματα, τα οποία δεν προέρχονται από καταθέσεις, αλλά από πιστώσεις.

Από την άλλη μεριά ,μεγάλη μερίδα των οικονομολόγων ξεχνάει ένα φαινόμενο το οποίο ορίζεται ,ως πλασματικός κανόνας αποθεμάτων. Βάση αυτού του κανόνα η κάθε τράπεζα έχει το δικαίωμα να δανείζεται συγκεκριμένο ποσό χρημάτων από την Ευρωπαϊκή κεντρική τράπεζα ,το οποίο είναι ανάλογο με το ποσό των καταθέσεων.

Συγκεκριμένα ,ο κανόνας αναφέρει πως για κάθε 0,10 μονάδες χρήματος ,η τράπεζα

μπορεί να δανείζεται άλλες 0,90 μονάδες. (Αρτίκης 2002) Ωστόσο αυτός ο κανόνας έχει ως αποτέλεσμα την συνεχή αύξηση των δανειακών εξόδων των τραπεζών. Συσσωρεύοντας αυτά τα δάνεια και δεδομένου ότι υπάρχουν τόκοι ,είναι βέβαιο ότι οι ελληνικές τράπεζες θα φτάσουν στο σημείο να μην μπορούν να υποστηρίξουν την ελληνική αγορά ,λόγω των μεγάλων πιθανοτήτων να πτωχεύσουν από τα χρέη.

Αντιθέτως πολλοί υποστηρίζουν ότι το συγκεκριμένο μέτρο δεν θα έπρεπε να μεταφράζεται ως χρέος αλλά ως ρευστότητα ,το οποίο σημαίνει ότι με την δημιουργία χρήματος (μέσω των δανείων) οι τράπεζες έχουν την ικανότητα να δανείζουν προς τους πολίτες μίας χώρας. Αυτοί με την σειρά τους λαμβάνοντας τα χρήματα θα πραγματοποιήσουν αγορές και με βάση τον κύκλο του χρήματος θα ικανοποιηθούν όλες οι ανάγκες των πολιτών.

Η αρχή και ταυτόχρονα επόπτης όλων των Ελληνικών τραπεζών ,είναι η Τράπεζα της Ελλάδας. Η Τράπεζα της Ελλάδος είναι η κεντρική τράπεζα της Ελλάδας. Ιδρύθηκε το 1927 επί Προεδρίας της Δημοκρατίας του Παύλου Κουντουριώτη και πρωθυπουργίας του Αλεξάνδρου Ζαΐμη με τον Νόμο 3423/7-12-1927/ΦΕΚ Α' 298 με βάση το άρθρο 4 του από 15/9/1927 πρωτοκόλλου της Γενεύης το οποίον υπεγράφη μεταξύ των κυβερνήσεων Γαλλίας, Μ. Βρετανίας και Ιταλίας αφ' ενός και της κυβέρνησης της Ελλάδος αφ' ετέρου για την έγκριση ενός δανείου 9.000.000 λιρών στερλινών και οι λειτουργίες της άρχισαν τον Μάιο του 1928. (Σπύρου ,2003)

Βάσει της Συνθήκης του Μάαστριχτ, συμμετέχει στο σύστημα κεντρικών τραπεζών των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης μαζί με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Είχε το αποκλειστικό εκδοτικό προνόμιο χαρτονομισμάτων στην Ελλάδα από το 1928 έως την εισαγωγή του ευρώ το 2002 και ήταν υπεύθυνη για τη χάραξη της νομισματικής πολιτικής της χώρας. Η έδρα της βρίσκεται στην Αθήνα. (Σταμπόγλης ,2001) Η Τράπεζα της Ελλάδος, όπως και οι υπόλοιπες Κεντρικές Τράπεζες της Ευρωζώνης, είναι οι αποκλειστικοί μέτοχοι της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Η Τράπεζα της Ελλάδος είχε το 2004 το 1,8974% των μετοχών της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.(Τράπεζα της Ελλάδος,2004)

Η Τράπεζα της Ελλάδος δεν είναι κρατική, αλλά μια Ανώνυμη Εταιρεία. Έχει ειδικά προνόμια, ειδικές αρμοδιότητες αλλά και περιορισμούς, όπως το γεγονός ότι δεν μπορεί να λειτουργεί ως εμπορική τράπεζα και το ποσοστό του Ελληνικού κράτους στην μετοχική της σύνθεση δεν μπορεί να υπερβαίνει το 35% όπως ορίζεται στο καταστατικό της. (Σπύρου ,2003)

Πολλοί οικονομολόγοι θεωρούν ότι η τράπεζα της Ελλάδος θα έπρεπε να είναι υπό κρατική διεύθυνση δεδομένου ότι πρέπει να προασπίζεται τα οικονομικά συμφέροντα της χώρας. Ωστόσο όπως είδαμε και παραπάνω ισχύει το αντίθετο. Το 65% των μετοχών πρέπει να είναι ιδιωτικές ενώ το υπόλοιπο ποσοστό μπορεί να ανήκει στο κράτος. (Σπύρου ,2003).

Γενικότερα όσων αφορά το κομμάτι των τραπεζών ,θεωρώ ότι όλες οι τράπεζες στο σύνολό τους θα έπρεπε να είναι δημόσιες. Όντας δημόσιες μπορούν να εκδίδουν χρήμα και να προασπίζονται τα συμφέροντα της Ελλάδας. Το τελευταίο γεγονός θα ίσχυε μόνο στην περίπτωση που η Ελλάδα δεν θα άνηκε στην Ευρωζώνη και είχε το δικό της νόμισμα. Μαζί με αυτό θα είχε το δικαίωμα να εκδίδει και δική του οικονομική πολιτική.

Ωστόσο πριν φτάσουμε στην ανάκαμψη του χρηματοπιστωτικού συστήματος θα πρέπει να το αναδιαρθρώσουμε. Ο ρόλος των τραπεζών είναι να διακινούν χρήμα. Από την άλλη μεριά όμως το σημερινό μοντέλο των τραπεζών αποδείχτηκε λανθασμένο και ανεπαρκές. Η εποπτεύουσα τράπεζα (Τράπεζα της Ελλάδος) αποδείχτηκε ανίκανη και ανεπαρκής να ελέγξει την συνολική λειτουργία των τραπεζών όπως δείχνουν και τα αποτελέσματα του πίνακα I.

Δεν είναι δυνατόν οι τράπεζες μία οικονομίας να ελέγχονται έξω από αυτή την οικονομία. Ήδη η κατάσταση των ελληνικών τραπεζών αντικαθρεπτίζει την μηδενική τους αξία. Η μόνη σωστή λύση η οποία εκτός όλων των άλλων προβλημάτων θα έλυνε και το πρόβλημα της πίστης είναι :

- Η κρατικοποίηση όλου του τραπεζικού συστήματος,
- Και η ενσωμάτωση αυτού σε μία τράπεζα (έτσι ώστε να εξοικονομηθούν πόροι από την κατάργηση θέσεων εργασίας)

Εδώ θα πρέπει να σημειώσουμε ,ότι η ονομασία Χρηματοπιστωτικό Σύστημα ,αντιπροσωπεύει τις τράπεζες και τις ασφάλειες. (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ,2014)Πρωτίστως τις ασφάλειες ,δημόσιες και ιδιωτικές ,οι οποίες είναι το μοναδικό αποταμιευτικό σύστημα μεσοπρόθεσμου και μακροπρόθεσμου χαρακτήρα ,διότι στις τράπεζες ,οι καταθέσεις είναι βραχυπρόθεσμου χαρακτήρα ,γεγονός που καθιστά αδύνατη την χρηματοδότηση αναγκών της ελληνικής οικονομίας για διάστημα πέραν του έτους.

Η δημόσια ασφάλεια ,έχει υποστεί τα τελευταία χρόνια ισχυρά πλήγματα μέσω κρατικής πολιτικής. Να θυμίσουμε τις περιπτώσεις που τα ασφαλιστικά ταμεία ωθούντο σε αγορές μετοχών από το ελληνικό χρηματιστήριο ,σε αγορά δομημένων ομολόγων ,σε PSI (κουρέματα χρέους). Από την άλλη μεριά ,η ιδιωτικά ασφάλιση έχει δεχθεί ισχυρά κι ανεπανόρθωτα πλήγματα ,είτε λόγω διάφορων μη αξιόπιστων επιχειρηματιών, είτε λόγω έλλειψης ουσιαστικής εποπτείας από το ελληνικό κράτος αλλά κυρίως λόγω της αδυναμίας των πολιτών να καταφύγουν σε ιδιωτικές ασφαλίσεις ,λόγω αδυναμίας τους από την μείωση των εισοδημάτων τους ,λόγω της οικονομικής κρίσης και της επαχθούς φορολογίας.

Συνεπώς το χρηματοπιστωτικό σύστημα θα πρέπει άρδην να αναμορφωθεί και να ισχυροποιηθεί.

4.2 Η Οικονομική Πολιτική

Γενικότερα οι οικονομικές πολιτικές χαράσσονται σε μία χώρα με απώτερο σκοπό τον ακριβή προγραμματισμό. Επίσης αφορά τα μέτρα που έχουν σκοπό να ληφθούν ή που λήφθηκαν τα προηγούμενα χρόνια τα οποία λειτουργούν και σαν απολογισμός.

Οι οικονομικές πολιτικές αφορούν κυρίως δείκτες όπως αυτούς του Α.Ε.Π. ,του πληθωρισμού ,των διαφορών ισοζυγίων και του τραπεζικού συστήματος. Η οικονομική πολιτική στην Ελλάδα ασκείται επίσης από την Ευρωπαϊκή Κεντρική τράπεζα η οποία καθορίζει την κινητικότητα του νομίσματος ,το οποίο στην προκειμένη περίπτωση είναι το Ευρώ. (Σταμπόγλης ,2001)

Δίνοντας έμφαση στην παρακολούθηση της οικονομίας των κρατών μελών, το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης βοηθά στην επιβολή δημοσιονομικής πειθαρχίας εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την εξασφάλιση υγιών δημοσίων οικονομικών. Η Επιτροπή παρακολουθεί τα κρατικά ελλείμματα και χρέη, τα οποία απαιτείται από τη Συνθήκη να είναι μικρότερα από 3% και 60 % του ΑΕΠ αντίστοιχα. Σε περίπτωση παραβίασης αυτών των ορίων, το Συμβούλιο μπορεί να ξεκινήσει διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος, συμπεριλαμβανομένων (ως ύστατο μέσο) και οικονομικών κυρώσεων κατά του εν λόγω κράτους μέλους. (Σταμπόγλης ,2001)

Οι γενικοί προσανατολισμοί των οικονομικών πολιτικών ,είναι το βασικό όργανο συντονισμού της οικονομικής πολιτικής στην ΕΕ. Παίζουν βασικό ρόλο στην προώθηση της μακροοικονομικής σταθερότητας και της διαρθρωτικής μεταρρύθμισης. Οι γενικοί προσανατολισμοί είναι μη δεσμευτικές κατευθυντήριες γραμμές για τις οικονομικές πολιτικές της Κοινότητας και των κρατών μελών. Βασίζονται στις συζητήσεις οικονομικής πολιτικής ανάμεσα στα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και τα κράτη μέλη. (Σταμπόγλης ,2001)

Ως αποτέλεσμα των συζητήσεων αυτών, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορεί να συντάξει συστάσεις για την Κοινότητα και για κάθε κράτος μέλος, οι οποίες υιοθετούνται από το Συμβούλιο Υπουργών. Το Συμβούλιο και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρακολουθούν την εφαρμογή των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών. (Σταμπόγλης ,2001)

Οι γενικοί προσανατολισμοί δημιουργούν τα πρότυπα έναντι των οποίων μετριούνται οι μετέπειτα αποφάσεις οικονομικής πολιτικής σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης, το Συμβούλιο δύναται να εκδώσει μη δεσμευτική σύσταση για διορθωτικές ενέργειες. (Σταμπόγλης ,2001)

Όπως φαίνεται και από τον παρακάτω πίνακα με την πάροδο των χρόνων ,οι τιμές μεταβάλλονται. Το αμέσως επόμενο βήμα είναι ο αρμόδιος για την οικονομική πολιτική να λάβει υπ' όψη του ,αυτά τα νούμερα και να πράξει ανάλογα ώστε να αντιμετωπιστούν τυχόν μειώσεις και να βελτιωθούν σε ακόμα μεγαλύτερο βαθμό τυχόν αυξήσεις. Οι αποφάσεις που λαμβάνονται υπολογίζονται και προκύπτουν όπως είπαμε και παραπάνω μέσω κάποιων τιμών. (Σταμπόγλης ,2001)

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: Σημαντικοί Οικονομικοί Δείκτες

	2009	2010	2011	2012
Εξέλιξη ΑΕΠ (σταθερές τιμές 2005)	-3,1%	-4,9%	-7,1 %	-6,4%
Πληθωρισμός: Μέσος Ετήσιος	1,2%	4,7%	3,3%	1,5%
Πληθωρισμός: Μεταβολή: Δεκέμβριος - Δεκέμβριος	2,6%	5,2%	2,4%	0,8%
Παραγωγικότητα εργασίας (EU-27=100)**	98,2	93,3	90,1	n.a.
Ποσοστό ανεργίας	9,5%	12,5%	17,7%	24,2%
Δημόσιες επενδύσεις (% ΑΕΠ)**	3,1%	2,3%	1,6%	n.a
Εξαγωγές (αγαθά- τρέχουσες τιμές)*	17,5	21,1	24,3	27,6
Εισαγωγές (αγαθά- τρέχουσες τιμές)*	51,9	50,4	48,4	49,1

*δισεκατομμύρια € ** Πηγή: Eurostat

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή, 2012

Παίρνοντας σαν παράδειγμα τα έτη 2008-2009 και σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος και την νομισματική πολιτική που εξέδωσε για αυτά τα έτη (2008-2009) ,προς την Βουλή των Ελλήνων και το Υπουργικό Συμβούλιο ,υπογραμμίζεται η ενίσχυση της ρευστότητας κατά 10% με απώτερο σκοπό την πιστωτική επέκταση των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων. Το γεγονός αυτό θα είναι ικανό να βοηθήσει το σύνολο της αγοράς να αναπτυχθεί και να πραγματοποιηθεί ο κύκλος του χρήματος. Επίσης προβλέπεται ότι θα αυξηθεί η ανεργία ,λόγω της μειωμένης έκδοσης δανείων και της αποσταθεροποίηση των ελληνικών χρηματοοικονομικών οργανισμών.

Πιο συγκεκριμένα για τα αμέσως επόμενα έτη αναφέρεται: «Η Τράπεζα της Ελλάδος συνιστά στις τράπεζες την εφαρμογή των κατάλληλων πολιτικών για τη διασφάλιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας. Οι τράπεζες ήδη αξιοποιούν τις δυνατότητες που προβλέπονται στον Ν. 3723/2008 για την ενίσχυση της ρευστότητας και της κεφαλαιακής τους βάσης και για την αποτροπή συνθηκών πιστωτικής στενότητας. Στην Έκθεση τονίζεται ότι είναι αναγκαίο να αντιμετωπιστούν με τόλμη οι μακροοικονομικές ανισορροπίες και οι χρόνιες διαρθρωτικές αδυναμίες για να υπάρξει ουσιαστική πρόοδος προς τη βιώσιμη ανάπτυξη. Η χώρα έχει ανάγκη από αξιόπιστο σχεδιασμό με μεσοπρόθεσμο ορίζοντα, που θα προβλέπει την εφαρμογή μεταρρυθμίσεων οι οποίες δεν υλοποιήθηκαν την τελευταία 15ετία, με πρώτη προτεραιότητα τη δημοσιονομική εξυγίανση. Με τον τρόπο αυτό θα εξασφαλιστεί η απρόσκοπτη χρηματοδότηση των δανειακών αναγκών του δημόσιου αλλά τελικά και του ιδιωτικού τομέα και θα ενισχυθεί η εμπιστοσύνη. Επίσης, θα δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για την επανεκκίνηση της ελληνικής οικονομίας όταν αρχίσει η ανάκαμψη της παγκόσμιας οικονομίας, καθώς και για να στηριχθεί μια αναπτυξιακή δυναμική που θα είναι μακρόπνοη, πιο εξωστρεφής, ισχυρή αλλά και βιώσιμη, δηλαδή θα σέβεται και θα προστατεύει το περιβάλλον, ενώ παράλληλα θα μπορεί να εξασφαλίσει πρόσθετους πόρους για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής. Βασικές κατευθύνσεις αυτού του σχεδιασμού αποτελούν η εξυγίανση του δημόσιου τομέα και η αύξηση της αποτελεσματικότητάς του, η ενίσχυση της παραγωγικής βάσης μέσω των επενδύσεων, η αύξηση του ποσοστού

απασχόλησης, η διαρκής ποιοτική αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού και η ενδυνάμωση του ανταγωνισμού σε όλες τις αγορές.» (Τράπεζα της Ελλάδας, 2013)

Με αυτό τον τρόπο γίνεται κατανοητό ότι για να πραγματοποιηθούν τα παραπάνω θα πρέπει να υπάρξει αύξηση της παραγωγικότητας και της αποτελεσματικότητας του δημοσίου. Όσον αφορά τον ιδιωτικό τομέα πρέπει να πραγματοποιηθούν επενδύσεις και να αναβαθμιστεί το ανθρώπινο προσωπικό. Εκτός των άλλων το παραγωγικό σύστημα της Ελλάδας πρέπει να εκσυγχρονιστεί και ταυτόχρονα να γίνει φιλικό προς το περιβάλλον. Τέλος όμως για να πραγματοποιηθούν όλα αυτά θα πρέπει να υπάρχει κοινωνική συνοχή, η οποία να στηρίζεται στην δίκαιη κατανομή των βαρών, από άποψη φορολογίας και αξιοκρατίας. (Τράπεζα της Ελλάδας, 2010)

4.3 Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (Δ.Ν.Τ.)

Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (βλέπε σελ. 3) είναι ένας οργανισμός που σαν στόχο έχει την διασφάλιση της παγκόσμιας οικονομίας. Τα τελευταία χρόνια όμως είναι γνωστό για τα δάνεια που δίνει στα κράτη που αντιμετωπίζουν οικονομικά προβλήματα. Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι και η Ελλάδα.

Το Δ.Ν.Τ. έχει παρουσία στην Ελλάδα από το 2009. Ανά τακτά χρονικά διαστήματα σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα στέλνει τους απεσταλμένους του, οι οποίοι είναι γνωστοί με το όνομα «Τρόικα».² Στόχος τους είναι να δώσουν τις κατευθυντήριες γραμμές στους αρμόδιους του ελληνικού κράτους, για την εξυγίανση του χρέους και της ελληνικής οικονομίας. Μέχρι στιγμής έχουν θεσπιστεί τρία μνημόνια από αυτήν τα οποία ψηφίζουν με νομοθετική πράξη οι βουλευτές του ελληνικού κοινοβουλίου.

Τα κυριότερα στοιχεία που περιέχονται σε αυτές τις μνημονικές συμβάσεις έχουν να κάνουν με:

- Μείωση μισθών και συντάξεων
- Άνοιγμα των κλειστών επαγγελμάτων
- Αποκρατικοποιήσεις τραπεζών και κρατικών επιχειρήσεων
- Απολύσεις στον δημόσιο τομέα
- Αύξηση φόρων στα ακίνητα στα ατομικά εισοδήματα, στο πετρέλαιο και σε άλλα.
- Και μείωση του κόστους και της φαρμακευτικής δαπάνης στην δημόσια υγεία.
- Κατάργηση πρόωγων συντάξεων και αύξηση του ορίου ηλικίας (Κατρούγκαλου, Αχτσιόγλου, 2012)

² Η λέξη τρόικα είναι ρωσική που σημαίνει τριμελής, ή τριπλός. Ειδικότερα με την ονομασία τρόικα φερόταν παραδοσιακή ιππίατη άμαξα, συνηθέστερα έλκηθρο, που το έσερναν τρεις ίπποι ζευγμένοι κατά μέτωπο. Κατ' επέκταση της σημασίας του όρου, επί σοβιετικού καθεστώτος και ειδικότερα μετά τον θάνατο του Στάλιν, η λέξη τρόικα έλαβε πολιτική σημασία δηλώνοντας την κυβερνητική τριανδρία της χώρας με συνέπεια να καταστεί εξ αυτού διεθνής όρος σε αναφορές τριανδρίας, ή οποιασδήποτε τριπλής διοίκησης, ή τριμελούς επιτροπής. Από την «Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος Larousse Britannica» τομ.58ος, σελ.117.

Πολλές είναι οι απόψεις σχετικά με τον ρόλο του Δ.Ν.Τ. και των μέτρων που λαμβάνονται για την εξυγίανση του ελληνικού κράτους. Μερικοί υποστηρίζουν ότι οι παραπάνω πράξεις έπρεπε να παρθούν ώστε να εναρμονιστεί η ελληνική οικονομία με αυτή της υπόλοιπης Ευρώπης ,μιας και η Ελλάδα αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της Ευρώπης.

Από την άλλη μεριά ,υποστηρίζεται η άποψη ότι το Δ.Ν.Τ. δεν προσφέρει τίποτα στην Ελλάδα. Αντίθετα με τους υποστηρικτές του ,αυτή η μερίδα ανθρώπων θεωρεί πως η ελληνική οικονομία έχει πληγεί σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό πριν την άφιξη αυτού. Στηρίζονται στο γεγονός ότι ο ελληνικός λαός δεν έχει την νοοτροπία και την ψυχρόσυνθεση των υπόλοιπων ευρωπαϊκών λαών ώστε να δεχτεί αυτές τις πιέσεις και να έχει τα ανάλογα αποτελέσματα. (Κατρούγκαλου, Αχτσιόγλου,2012)

Ωστόσο υπάρχει και μία μερίδα ανθρώπων που κινούνται με γνώμονα την νομοθεσία και το σύνταγμα του ελληνικού κράτους. Ένα παράδειγμα είναι αυτό του συνταγματολόγου καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών Γεωργίου Κασιμάτη ,ο οποίος αναφέρει χαρακτηριστικά ότι το "Μνημόνιο" περιλάμβανε σειρά αντισυνταγματικών διατάξεων, όπως:

-Την εξουσιοδότηση του Υπουργού Οικονομικών να υπογράφει εκ μέρους της Ελληνικής Δημοκρατίας χωρίς την έγκριση της Βουλής (κάτι τέτοιο προκύπτει από τους νόμους Ν.3845/2010 και Ν.3847/2010). (Κασιμάτης ,2011)

-Την παραίτηση της Ελλάδας από κάθε ασυλία σε περίπτωση αδυναμίας αποπληρωμής αυτού του δανείου ή προηγούμενων δανείων(Κασιμάτης ,2011)

Αυτό που κρίνει ο Γ. Κασιμάτης ως ουσιαστικά αντισυνταγματικό είναι η δανειακή σύμβαση και όχι το μνημόνιο, κυρίως γιατί υπογράφηκε έμμεσα χωρίς την έγκριση των 3/5 της ελληνικής Βουλής σε συνδυασμό με τους «λεόντειους» όρους που εισάγει εις βάρος της Ελλάδας. Το ίδιο το μνημόνιο, ακριβώς επειδή δεν αποτελεί διεθνή σύμβαση, κρίθηκε από το ΣΤΕ συνταγματικό. (Κασιμάτης ,2011)

4.4 Φορολογία

Το φορολογικό σύστημα στην Ελλάδα έχει την τάση να καθορίζει ένα μεγάλο ποσοστό των εσόδων του κράτους. Ειδικά μετά τα τελευταία χρόνια η φορολογία και ειδικότερα ο φορολογικός συντελεστής που αφορά το εισόδημα ή την ακίνητη περιουσία έχει αυξηθεί σε πολύ μεγάλο βαθμό.

Βάση του ορισμού που έχει διατυπώσει ο G. Jeze , σαν φόρος ορίζεται η αναγκαστική εισφορά που καταβάλλεται από τον πολίτη και την επιχείρηση χωρίς ειδική αντιπαροχή και την εισπράττει το κράτος για να αντιμετωπίσει τις δημόσιες δαπάνες. (Σαρσέντης ,Παπαναστασάτος ,2008)

Οι φόροι διακρίνονται σε άμεσους και έμμεσους. Οι άμεσοι φόροι είναι ονομαστικοί και αναφέρονται σε πρόσωπα. Επιβάλλονται στο παραγόμενο εισόδημα ή στην περιουσία του φορολογουμένου. Τέτοιοι φόροι για παράδειγμα είναι ο φόρος ακίνητης περιουσίας , ο

φόρος μεταβίβασης ακινήτων ,ο φόρος κληρονομιάς και ο χώρος γονικών παροχών. Εκτός των παραπάνω ,άμεσος είναι και ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) ,αφού εισπράττεται με την ίδια διαδικασία. (Σαρσέντης ,Παπαναστασάτος ,2008)

Έμμεσοι είναι οι φόροι που καταβάλλονται μέσω της δαπάνης των εισοδημάτων και εισπράττονται μέσω συναλλαγών ή άλλων γεγονότων. Χαρακτηριστικός είναι ο φόρος κατανάλωσης και προ Ευρωπαϊκής ένωσης οι δασμοί. (Σαρσέντης ,Παπαναστασάτος ,2008)

Μέσω της έννοιας των φόρων δημιουργείται η έννοια του φορολογικού συστήματος ,που είναι το σύνολο των φόρων που ισχύουν σε μία δεδομένη χρονική στιγμή ,έχοντας υπόψη το ισχύον φορολογικό δίκαιο. (Σαρσέντης ,Παπαναστασάτος ,2008)

Σκοπός της φορολογίας είναι η εξασφάλιση των απαραίτητων δημόσιων εσόδων ,τα οποία πρέπει να είναι ικανά να καλύπτουν δημόσιες δαπάνες σε πρώτο χρόνο. Αλλά ακόμα πιο σημαντικός είναι ο σκοπός που αφορά την κοινωνία. Στις περισσότερες οικονομίες η φορολογία έχει αναδιανεμητικό χαρακτήρα με στόχο την καταπολέμηση των ανισοτήτων.

Αντίθετα με τις παραπάνω αρχές το φορολογικό σύστημα στην Ελλάδα εξακολουθεί να εμφανίζει κενά. Συγκεκριμένα με το Ελληνικό φορολογικό σύστημα πραγματοποιείτε άνιση κατανομή των βαρών στους φορολογούμενους το οποίο έχει σαν άμεσο αποτέλεσμα την μείωση της ρευστότητας στις ελληνικές αγορές. (Σαρσέντης ,Παπαναστασάτος ,2008)

Για να γίνει όμως περισσότερο κατανοητό το ελληνικό φορολογικό σύστημα πρέπει να πραγματοποιηθεί ένα παράδειγμα προς κατανόηση του αναγνώστη.

Σε πρώτη φάση ας υποθέσουμε ότι ένας φορολογούμενος έχει μηνιαίο εισόδημα 1000 ευρώ. Από αυτά ,τα 700 ευρώ δαπανούνται για την διαβίωση του (ενοίκια ,Δ.Ε.Κ.Ο. ,διατροφή ,βενζίνη ,έξοδα διασκέδασης και ψυχαγωγίας) . Άλλα 50 ευρώ κατατίθενται σε αποταμιευτικό λογαριασμό. Τα υπόλοιπα 250 δίνονται σε φόρους άμεσους.

Ο συγκεκριμένος καταναλωτής ρίχνει χρήματα στην ελληνική αγορά πραγματοποιώντας συναλλαγές για την διαβίωση του. Πληρώνει τους φόρους του σαν τον κάθε νόμιμο πολίτη και τα τελευταία 50 ευρώ που του απομένουν τα καταθέτει για την δημιουργία κάποιου κεφαλαίου.

Το δεύτερο σενάριο αφορά την χρηματοοικονομική κρίση χρέους. Λόγω των υπέρογκων χρεών της ,η Ελληνική κυβέρνηση αποφασίζει να αυξήσει την φορολογία σε όλους τους τομείς όπως σε αυτούς της γεωργίας ,των ιδιωτικών επιχειρήσεων και στους κατοίκους που εργάζονται.

Αυξάνοντας λοιπόν την φορολογία ,στην ουσία πραγματοποιείται μεγαλύτερη παρακράτηση του μισθού. Από εκεί λοιπόν που ο καταναλωτής έκανε συγκεκριμένη κατανομή των εξόδων του ,τώρα την διαμορφώνει με διαφορετικό τρόπο. Από 700 ευρώ

που καταναλώνει για την διαβίωση του τώρα δαπανά 600. Τα υπόλοιπα 400 δίδονται σε φόρους προς το κράτος.

Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τις εξής συνέπειες:

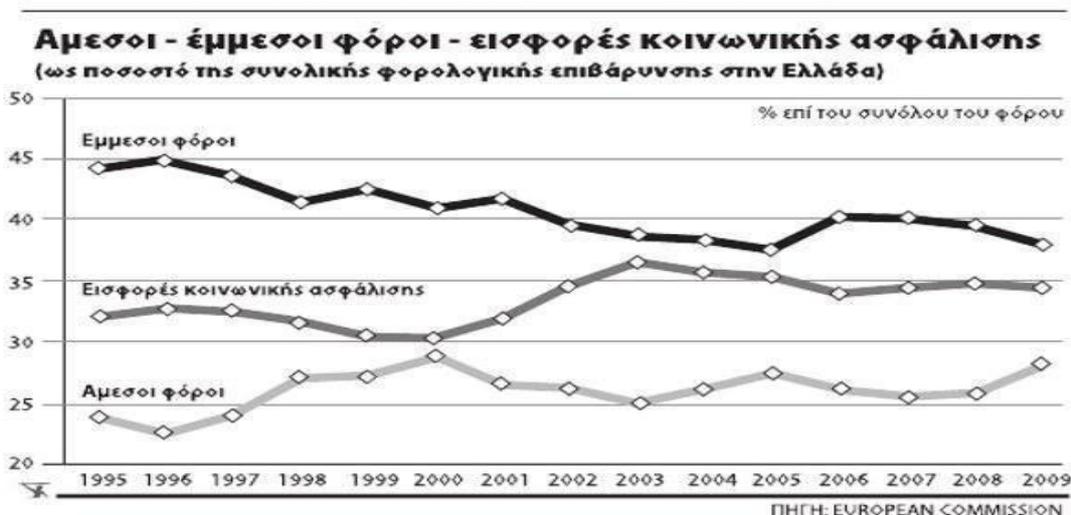
- Να σταματήσει να πραγματοποιεί καταθέσεις. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να χάνεται η δυνατότητα των τραπεζών να παρέχουν δάνεια.
- Μειώνοντας τα έξοδα διαβίωσης του , μειώνεται και η αγοραστική του δύναμη. Βάση του κύκλου του χρήματος μειώνεται η ρευστότητα της αγοράς που αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να μειώνεται και ο τζίρος των επιχειρήσεων.
- Μειώνοντας τον τζίρο των επιχειρήσεων ,μειώνεται και ο μισθός των εργαζομένων στις επιχειρήσεις αυτές.

Άρα κάθε φορά που πραγματοποιείται αύξηση της φορολογίας οι καταναλωτές στερούνται χρήματα , τα οποία θα μπορούσαν να τα είχαν προσφέρει στην αγορά μέσω των αγοραπωλησιών.

Μην υπολογίζοντας τους ψυχολογικούς παράγοντες λόγω της κρίσης και κάθε φορά που η φορολογία αυξάνεται με κάθε μέσο θα υπάρχει η συγκεκριμένη αγοραστική συμπεριφορά των καταναλωτών και φορολογούμενων αυτής της χώρας.

Κατά την προσωπική μου άποψη το φορολογικό σύστημα είναι πολύ πολύπλοκο ,πράγμα το οποίο οφείλεται στους πολυάριθμους φόρους και στον φορολογικό κώδικα του κράτους. Ταυτόχρονα όμως υπάρχει και μεγάλη φοροδιαφυγή και παραοικονομία η οποία αν δεν υπήρχε θα έφερνε περισσότερα έσοδα στο ελληνικό κράτος.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3:Άμεσοι ,Έμμεσοι ,Εισφορές κοινωνικής ασφάλισης

Τέλος ένα ακόμα χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι το φορολογικό ελληνικό σύστημα παρουσιάζει συνεχώς μεταβολές οι οποίες φέρνουν την αβεβαιότητα και την μη ρευστοποίηση των καταθέσεων για το συνολικό άνοιγμα της αγοράς. Χαρακτηριστικός είναι ο παραπάνω πίνακας που παρουσιάζει τις αυξομειώσεις ανά τα έτη μεταξύ άμεσων και έμμεσων φόρων. Η Ελλάδα πριν την οικονομική κρίση βρισκόταν κάτω του μέσου

όρου στα επίπεδα της φορολογίας σχετικά με τις υπόλοιπα κράτη-μέλη ,ενώ το 2013 ξεπέρασε αυτό τον μέσο όρο.

4.5 Ισοζύγια πληρωμών και διάφοροι δείκτες

Ισοζύγιο όσον αφορά την οπτική μεριά είναι ένας πίνακας στον οποίο αναφέρονται όλα τα πληροφοριακά στοιχεία από τους σημαντικότερους λογαριασμούς που αφορούν την λειτουργία ενός οικονομικού λογαριασμού για μία συγκεκριμένη χρονική περίοδο.

Όσον αφορά τις μετρήσεις τα ισοζύγια πληρωμών χρησιμοποιούνται ως μέτρο ανοδικής ή καθοδικής τάσης για μία οικονομία. Επίσης χρησιμοποιούνται και ως μέτρο σύγκρισης μεταξύ των διαφόρων οικονομιών σε μία ήπειρο ή και σε ολόκληρο τον πλανήτη. Μέσω αυτής της μεθόδου είναι ικανός ένας πρόχειρος προσδιορισμός της γενικής κατάστασης μίας επιχείρησης ή ενός οργανισμού σε αποτελεσματικό και χρηματοοικονομικό επίπεδο.(Αρτίκης ,2002)

Υπάρχουν διάφορα είδη ισοζυγίων τα οποία παρουσιάζουν διαφορετικές ενδείξεις και έχει διαφορετική σημασία.

Το ισοζύγιο πληρωμών είναι αυτό που καταγράφει όλες τις χρηματοοικονομικές συναλλαγές σε ατομικό επίπεδο και εμπράγματο κατά τη διάρκεια μιας συγκεκριμένης περιόδου. (Σπύρου ,2003)

Το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών απεικονίζει την έκθεση μιας οικονομίας έναντι της ξένης προς αυτή, ενώ το ισοζύγιο κίνησης κεφαλαίων και το ισοζύγιο χρηματοοικονομικών συναλλαγών εξηγούν τον τρόπο με τον οποίο αυτή η χώρα χρηματοδοτήθηκε. (Σπύρου ,2003)

Το ισοζύγιο χρηματοοικονομικών συναλλαγών περιλαμβάνει τρία είδη επενδύσεων (άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ), επενδύσεις χαρτοφυλακίου και λοιπές επενδύσεις), μαζί με τα χρηματοοικονομικά παράγωγα και τα επίσημα συναλλαγματικά διαθέσιμα. (Σπύρου ,2003)

Θετική τιμή στο ισοζύγιο χρηματοοικονομικών συναλλαγών δηλώνει ότι οι εισερχόμενες επενδυτικές ροές (υποχρεώσεις εισερχόμενων ΑΞΕ, επενδύσεων χαρτοφυλακίου και λοιπών επενδύσεων) υπερβαίνουν τα συναλλαγματικά διαθέσιμα και τις εξερχόμενες επενδυτικές ροές (περιουσιακά στοιχεία εξερχόμενων ΑΞΕ, επενδύσεων χαρτοφυλακίου και λοιπών επενδύσεων). (eurostat ,2015)

Όλοι οι παραπάνω δείκτες εμφανίζουν την πορεία ενός κράτους σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια. Σκοπό έχουν να βελτιώνουν την πορεία της χώρας αλλά ταυτόχρονα να δείχνουν και τα ποσοστά της ανάπτυξης που καταγράφονται. Σημαντικά στοιχεία αποτελούν επίσης και οι δείκτες που αφορούν τον τουρισμό ,μιας και αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους τομείς της ελληνικής οικονομίας.

Κεφάλαιο 5^ο

Οι φαύλοι κύκλοι και οι Αλληλεπιδράσεις στην Ελληνική Οικονομία

5.1 Εισαγωγή

Η Ελληνική οικονομία για δεκαετίες ,πριν ακόμα από την έναρξη της χρηματοπιστωτικής κρίσης ,εμφανίζει σημαντικές αποκλίσεις ως προς τα ισοζύγια της. Οφείλουμε να συνδέσουμε το παρόν κεφάλαιο ,άμεσα με το προηγούμενο μιας και αποτελεί το βασικό κομμάτι που διαρθρώνει την σχέση μεταξύ ανάπτυξης – χρέους και με βάση τα παρακάτω στοιχεία να προχωρήσουμε στην εποικοδομητική ανάπτυξη αυτών των δύο τελευταίων μερών. Αφού αποτελεί επίκαιρο παράδειγμα των ημερών μας ,μπορούμε να μελετήσουμε κάποια παραδείγματα. Ένα από αυτά είναι τα μηνιαία στοιχεία απασχόλησης του Ι.Κ.Α. ,ο αριθμός των ασφαλισμένων και η σχέση μισθών και φόρων.

Βάση της οικονομικής θεωρίας και της οικονομικής πραγματικότητας που διέπει το εκάστοτε κράτος , υπάρχουν οι κλασσικοί και βασικοί οικονομικοί συντελεστές , οι οποίοι συνοψίζονται στις εξής κατηγορίες:

- Κεφάλαιο
- Εργασία
- Γη
- Τεχνολογία
- Οργάνωση
- “Know-How”

Η συνδυασμένη δράση των παραπάνω συντελεστών παραγωγής ,οδηγεί στ όποιο οικονομικό αποτέλεσμα. Στην συνέχεια το παραγόμενο προϊόν θα αποτελέσει και αυτό με την σειρά του αντικείμενο οικονομικής συναλλαγής ,ώστε να παραχθεί κέρδος το οποίο με την σειρά του θα τροφοδοτήσει τον οικονομικό κύκλο της όποιας οικονομίας.

Η ύπαρξη του κράτους ή μίας κεντρικής εξουσίας αλλοιώνει το οικονομικό μοντέλο. Αυτό συμβαίνει αφού το κράτος πραγματοποιεί δαπάνες οι οποίες είτε εντάσσονται στον κλειστό οικονομικό κύκλο είτε στο ευρύτερο- εξωτερικό περιβάλλον. Το κράτος προκειμένου να καλύψει τις ανάγκες του επιβάλλει φόρους. Οι φόροι επιβάλλονται στα κέρδη ή στην διατήρηση της περιουσίας. Συνεπώς το οικονομικό αποτέλεσμα των μονάδων μειώνεται.

Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα του δημόσιου τομέα. Μεγάλο μέρος των φορολογικών εσόδων καταναλώνεται σε μισθούς δημοσίων υπαλλήλων. Σε μεγάλο ποσοστό υπάρχει μία «ανακύκλωση» της οικονομικής δραστηριότητας.

Όσον αφορά τις αγορές και στην περίπτωση που παντός είδους εξοπλισμός αγοράζεται από το εξωτερικό, η οικονομική δραστηριότητα διοχετεύεται εκτός της ελληνικής αγοράς άρα και κατά συνέπεια εκτός του οικονομικού συστήματος. Αν ο εξοπλισμός είναι παραγωγικός θα δημιουργήσει ένα βραχυπρόθεσμο ή μεσοπρόθεσμο οικονομική δραστηριότητα. Αν είναι μη παραγωγικός, όπως παραδείγματος χάρη το πολεμικό υλικό τότε δημιουργείται πραγματικό κενό στον κρατικό προϋπολογισμό.

Άμεση λύση για το παραπάνω μοντέλο αποτελεί ο υποσκελισμός των εισαγωγών με τις εξαγωγές, το οποίο συνεπάγεται τον συμψηφισμό των εκροών με τις εισροές των κεφαλαίων.

Κατά συνέπεια, το σύγχρονο κράτος παρεμβαίνει όλο και περισσότερο στην οικονομική δραστηριότητα. Αρκετές φορές αντικαθιστά κιόλας εμπορικές πράξεις που θεωρητικά ανήκουν στις αρμοδιότητες των ιδιωτών. Άλλες πάλι καλύπτει στρατηγικούς τομείς.

Συμπερασματικά λοιπόν το κράτος χρειάζεται κεφάλαιο για να καλύψει τους επενδυτικούς του σχεδιασμούς. Αυτό μπορεί να το επιτύχει μέσω δύο μεθόδων:

- Των φόρων (άμεσοι ή έμμεσοι)
- Και του δανεισμού.

5.2 Τα ποσοστά ασφάλισης και οι επιπτώσεις στην οικονομία

Με μία πρώτη ματιά και κοιτάζοντας κανείς τα ποσοστά ασφάλισης, διαπιστώνει ότι αυτά δεν έχουν μεταβληθεί με το πέρασμα του χρόνου και την πάροδο της κρίσης. Εν αντιθέσει ο μέσος μισθός στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα έχει μειωθεί δραστικά. Στον πίνακα που ακολουθεί καταγράφονται τα ποσά και οι διαφορές στα ασφαλιστικά ταμεία του Ι.Κ.Α. μεταξύ των ετών 2010 και 2014. (Σύμφωνα με επίσημες ανακοινώσεις του Ι.Κ.Α. για τα ποσοστά συνασφάλισης.)

Για να γίνουν κατανοητές όμως οι διαφορές θα πρέπει να αποτυπώσουμε και τα πραγματικά στοιχεία σε απόλυτους αριθμούς. Πιο συγκεκριμένα οι εργαζόμενοι που ήταν ασφαλισμένοι στο Ι.Κ.Α. ήταν:

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: Εργαζόμενοι ασφαλισμένοι Ι.Κ.Α.

Εργαζόμενοι	Πλήρης απασχόληση	Μερική Απασχόληση
Αύγουστος 2014	1.357.060,00	446.159,00
Μάρτιος 2010	1.461.359,00	316.225,00

Πηγή: Ι.Κ.Α.

Ο μέσος μισθός για τα δύο αυτά έτη κυμαινόταν:

ΠΙΝΑΚΑΣ 5:Πλήρης και μερική απασχόληση ασφαλισμένων Ι.Κ.Α.

Πλήρης απασχόληση	Μερική Απασχόληση
1.245,09	452,50
1.508,07	569,29

Πηγή: Ι.Κ.Α.

Και το άθροισμα όλων των παραπάνω στοιχείων ήταν:

ΠΙΝΑΚΑΣ 6: Αθροιστικός πίνακας εισοδήματος

Πλήρης απασχόληση	Μερική Απασχόληση	Σύνολο
1.689.661.835	201.886.948	1.891.548.783
2.203.831.667	180.023.730	2.383.855.397

Πηγή: Ι.Κ.Α.

Όσων αφορά τις αναλυτικές εισφορές του Ι.Κ.Α. για το έτος 2014 ,αυτές κυμαίνονταν:

ΠΙΝΑΚΑΣ 7:Ποσοστά Εισφορών Εργαζόμενου-Εργοδότη στο Ι.Κ.Α.

Εισφορες Ι.Κ.Α.	Εργαζόμενος	Εργοδότης	Σύνολο	Σύνολο Εσόδων Ι.Κ.Α.	
	%	%	%	ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2014	ΜΑΡΤΙΟΣ 2010
Ασθένεια σε είδος	2,15	4,3	6,45		
Ασθένεια σε χρήμα	0,4	0,25	0,65		
Σύνολο ασθένειας	2,55	4,55	7,1	134.299.964	169.253.733
<u>Συνεισπρατόμενα</u>					
Ο.Α.Ε.Δ.	1,93	3,68	5,61		
Εργατική κατοικία	1	0	1		
Εργατική εστία	0,35	0	0,35		
Στράτευση	1	1	2		
ΛΑΕΛ		0,24	0,24		
ΕΚΛΑ	0,1	0,12	0,22		
Σύνολο Συνεισπρ/νων	4,38	5,04	9,42	178.183.895	224.559.178
Επικουρικά	3	3	6	113.492.927	143.031.324
Σύνταξη	6,67	13,33	20	378.309.757	476.771.079
Σύνολο	16,6	25,92	42,5	804.286.542	1.013.615.315

Πηγή: Ι.Κ.Α.

Βάση των παραπάνω συντελεστών και των μέσων μισθών σε συνδυασμό με τον αριθμό του εργατικού δυναμικού της Ελλάδας ,τον Μάρτιο του 2010 το Ι.Κ.Α. εισέπραξε 1.013.615.315 ευρώ. Ωστόσο τον Αύγουστο του 2014 εισέπραξε 804.286.542 ευρώ.

Αν υπολογίσουμε την ποσοστιαία μεταβολή αυτών των δύο ποσών βρίσκουμε ότι τα έσοδα του Αυγούστου του 2014 αποτελούν το **79%** των εσόδων του Μαρτίου του 2010. Άρα μέσα σε 4 χρόνια το ασφαλιστικό ταμείο του Ι.Κ.Α. έχει χάσει το **21%** των εσόδων του.

Η επίδραση των παραπάνω αποτελεσμάτων στην συνολική οικονομία του ελληνικού κράτους- της οποίας τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα- ,έχει αρνητικές επιδράσεις αφού μειώνει σε σημαντικό βαθμό το κυκλοφορούν χρήμα στην πραγματική αγορά.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8: Ανάλυση Εισοδήματος ασφαλισμένων Ι.Κ.Α.

		2014	2014	2010	2010
		Πλήρης απ.	Μερική Απ.	Πλήρης Απ.	Μερική Απ
Μέσος μισθός		1.245,09	452,50	1508,07	569,29
Κρατήσεις ΙΚΑ	16,60%	-207	-75	-250	-95
ΥΠΟΛΟΠΟ		1.038,41	377,39	1.257,73	474,79
Κρατήσεις Φόρων	22%	-228	-83	-164	-62
ΥΠΟΛΟΠΟ					
ΠΡΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗ		809,96	294,36	1.094,23	413,07
ΧΩΡΙΣ ΦΠΑ					
ΕΜΜΕΣΟΥΣ ΚΛΠ	24%	-194	-71	-263	-99
ΥΠΟΛΟΠΟ ΓΙΑ ΑΓΟΡΑ ΑΓΑΘΩΝ		615,57	223,71	831,61	313,93
ΣΥΝ. ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ		1.357.060,00	446.159,00	1.461.359,00	316.225,00

Συμπερασματικά λοιπόν ,η αγοραστική δύναμη του εκάστοτε προσώπου μειώνεται και ως εκ τούτου δεν μπορεί να δαπανήσει τα ανάλογα ποσά για να πραγματοποιήσει αγορές σε αγαθά και υπηρεσίες. Κατά αυτόν τον τρόπο και η ποιότητα ζωής πέφτει ,άρα και η συνολική παραγωγική δραστηριότητα σε όλους τους τομείς αφού μειώνεται η δαπάνη για την παραγωγή κέρδους. Τα αποτελέσματα ως προς την συγκεκριμένη θεωρία από την σκοπιά του ασφαλιστικού αποτυπώνονται και στον παρακάτω πίνακα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 9:Αγοραστική Δύναμη Ασφαλισμένων Ι.Κ.Α.

	ΑΓΟΡΑΣΤΙΚΗ	ΔΥΝΑΜΗ	
	Πλήρης Απ.	Μερική Απ.	Σύνολο
2014	835.360.701,00 €	99.811.938,00 €	935.172.639,00 €
2010	1.215.282.698,00 €	99.272.430,00 €	1.314.555.128,00 €

Πηγή: Ι.Κ.Α.

Υπολογίζοντας κανείς τα παραπάνω ποσά ,μπορεί να υπολογίσει ότι κατά την πάροδο αυτών των 4 χρόνων κρίσης ο Έλληνας πολίτης έχει χάσει το **29%** της αγοραστικής του δύναμης μιας και το ποσό των 935.172.639,00 € αποτελεί το **71%** του 1.314.555.128,00 €.

5.3 Οι Επιπτώσεις στο Εμπόριο

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η μείωση του εμπορικού ελλείμματος το οποίο φέρνει και την μείωση του εμπορικού ισοζυγίου στο πρώτο τρίμηνο του 2013. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται πάντα σε σχέση με το προηγούμενο έτος ή το προηγούμενο τρίμηνο σε σχέση με την περιοδικότητα που ορίζεται.

ΠΙΝΑΚΑΣ10:Προσωρινό Ισοζύγιο Εξωτερικών Συναλλαγών

ΠΡΟΣΩΡΙΝΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ (ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ)		
	Ιανουάριος - Μάρτιος	
	2012	2013
ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝ/ΓΩΝ	-4.810,9	-2.346,9
ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ)	-5.872,2	-4.522,4
Εξαγωγές αγαθών	4.930,9	5.446,6
Εισαγωγές αγαθών	10.803,2	9.969,0
ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	1.515,7	1.500,1
Εισπράξεις	4.712,6	4.136,6
Ταξιδιωτικό	407,3	392,2
Μεταφορές	3.367,7	2.883,1
Λοιπές υπηρεσίες	937,6	861,3
Πληρωμές	3.196,8	2.636,5
Ταξιδιωτικό	414,4	326,2
Μεταφορές	1.639,8	1.405,9
Λοιπές υπηρεσίες	1.142,7	904,4
ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΩΝ	-1.833,4	-1.027,5
Εισπράξεις	826,6	817,9
Αμοιβές, μισθοί	49,0	54,1
Τόκοι, μερίσματα, κέρδη	777,6	763,7
Πληρωμές	2.660,0	1.845,4
Αμοιβές, μισθοί	119,7	107,7
Τόκοι, μερίσματα, κέρδη	2.540,3	1.737,6
ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΩΝ	1.379,0	1.702,9
Εισπράξεις	2.631,2	2.778,7
Πληρωμές	1.252,2	1.075,9

Πηγή: Εφημερίδα Ημερησία.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος ,το πρώτο τρίμηνο του 2013, πραγματοποιήθηκε μείωση του ελλείμματος στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών στα 2,3 δισεκατομμύρια ευρώ από 4,8 δισ. στο αντίστοιχο περσινό διάστημα το οποίο

προήλθε από τη μείωση του εμπορικού ελλείμματος κατά 22,9% στα 4,5 δις. ευρώ. Οι εισαγωγές μειώθηκαν κατά 7,7% και υποχώρησαν στα 9,9 δις ευρώ, ενώ οι εξαγωγές αυξήθηκαν 10,5% και ανήλθαν στα 5,4 δις. ευρώ. Πρέπει πάντως να σημειωθεί πως οι εξαγωγές αγαθών, πλην καυσίμων και πλοίων, αυξήθηκαν κατά 4% ενώ οι εισαγωγές πλην καυσίμων και πλοίων περιορίστηκαν κατά 5,6%. (Τράπεζα της Ελλάδας ,2013)

Από τη μείωση του ελλείμματος εισοδημάτων στο 1 δισεκατομμύριο από 1,8 στο αντίστοιχο διάστημα του 2012, εξαιτίας κυρίως της περικοπής 31,6% στις πληρωμές δαπανών για τόκους, μερίσματα και κέρδη. Την ίδια ώρα στα 608,3 εκατομμύρια ευρώ ανήλθαν οι άμεσες ξένες επενδύσεις, ενώ στο πρώτο τρίμηνο του 2012 είχε καταγραφεί από επένδυση 411,7 εκατομμύρια ευρώ. (Τράπεζα της Ελλάδας ,2013)

Τον Μάρτιο του 2013 το εμπορικό έλλειμμα μειώθηκε κατά 20,8%, με τις εξαγωγές και τις εισαγωγές να μειώνονται κατά 1,2% και 11,1% αντίστοιχα. Μείωση επίσης κατά 14% παρουσίασαν οι ταξιδιωτικές εισπράξεις, ενώ σημαντική πτώση 19% κατέγραψαν οι εισπράξεις από θαλάσσιες μεταφορές. Το έλλειμμα στο ισοζύγιο εισοδημάτων μειώθηκε 55,1%, στα 398,5 εκατομμύρια ευρώ με τις δαπάνες για τόκους, μερίσματα και κέρδη να υποχωρούν κατά 43,4%. Με βάση τον παρακάτω πίνακα και όσον αφορά το ευρωπαϊκό επίπεδο για το έτος 2010 διαπιστώνεται ότι τα μεγαλύτερα χρέη τα παρουσιάζουν οι χώρες του νότου. Χώρες όπως η Ελλάδα ,η Κύπρος ,η Ιταλία , η Πορτογαλία και η Ισπανία φανερώνουν μεγάλα ελλείμματα τα οποία σε έμμεσο χρόνο μεταφράζονται χρέος. Βέβαια και κάποιες χώρες του βορρά όπως η Γερμανία και η Ιρλανδία έχουν και αυτές σημαντικό ποσοστό κέρδους το οποίο δεν επηρεάζει συμπαντικά την λειτουργία τους. Από την άλλη πλευρά όλες οι χώρες της Ευρωζώνης παρουσιάζουν έλλειμμα με μεγαλύτερο αυτό της Εσθονίας. Αν υπολογίσει κανείς ότι το χρέος της Ελλάδας το έτος 2006 ήταν στο 100% και το 2011 έφτασε στο 144,9% ο ρυθμός ανάπτυξής του ήταν πολύ μεγάλος σχετικά με την παρελθοντική του πορεία . (Τράπεζα της Ελλάδος ,2013)

ΠΙΝΑΚΑΣ 11 : Δημοσιονομικό Έλλειμμα και Δημόσιο χρέος στην Ευρωζώνη

Δημοσιονομικό έλλειμμα και δημόσιο χρέος στην ευρωζώνη (% ΑΕΠ το 2010)		
Χώρα	Ελλειμμα	Χρέος
 ΑΥΣΤΡΙΑ	-4,4%	71,8%
 ΒΕΛΓΙΟ	-4,1%	96,2%
 ΓΑΛΛΙΑ	-7,1%	82,3%
 ΓΕΡΜΑΝΙΑ	-4,3%	83,2%
 ΕΛΛΑΔΑ	-10,6%	144,9%
 ΕΣΘΟΝΙΑ	0,2%	6,7%
 ΙΡΛΑΝΔΙΑ	-31,3%	94,9%
 ΙΣΠΑΝΙΑ	-9,3%	61,0%
 ΙΤΑΛΙΑ	-4,6%	118,4%
 ΚΥΠΡΟΣ	-5,3%	61,5%
 ΛΟΥΞ/ΡΓΟ	-1,1%	19,1%
 ΜΑΛΤΑ	-3,6%	69,0%
 ΟΛΛΑΝΔΙΑ	-5,1%	62,9%
 ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	-9,8%	93,3%
 ΣΛΟΒΑΚΙΑ	-7,7%	41,0%
 ΣΛΟΒΕΝΙΑ	-5,8%	38,8%
 ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	-2,5%	48,3%

Πηγή :Ελευθεροτυπία

5.4 Οι Επιπτώσεις στο Α.Ε.Π.

Ως προς τις τιμές ο κρατικός προϋπολογισμός έχει πάντοτε αποκλίσεις, όσων αφορά τα έσοδα αφού δεν εισπράττονται οι προσυπολογισμένοι φόροι και ως προς τα έξοδα αφού προκύπτουν ενδεχόμενα για απρόβλεπτες δαπάνες. Βασικό στοιχείο του υποσκελισμού του προϋπολογισμού είναι ο δανεισμός ο οποίος προέρχεται είτε από έντοκα γραμμάτια, είτε από ομόλογα είτε από την εσωτερική αγορά, είτε από το εξωτερικό.

Το γενικό πλάνο των οικονομικών μιας κεντρικής κυβέρνησης είναι το ακόλουθο:

ΠΙΝΑΚΑΣ 12:Σχέση Εσόδων-Εξόδων κεντρικής κυβέρνησης

ΕΣΟΔΑ	ΕΞΟΔΑ
ΦΟΡΟΙ	ΜΙΣΘΟΔΟΣΙΑ ,ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ
ΛΟΙΠΕΣ ΕΚΤΑΚΤΕΣ ΕΙΣΡΟΕΣ	ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ
ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ	ΛΟΙΠΑ ΕΞΟΔΑ ΚΡΑΤΟΥΣ
	ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ ,ΤΟΚΟΙ ,ΚΛΠ

Πηγή :Υπουργείο Οικονομικών

Η συνηθισμένη πρακτική των κρατών, είναι να καλύπτουν την αποπληρωμή των δανείων τους με νέα δάνεια. Το πρόβλημα στο Ελληνικό κράτος, εμφανίζεται, διότι η διεθνής συγκυρία της κατάρρευσης του διεθνούς τραπεζικού συστήματος δεν επιτρέπει τον δανεισμό.

Είναι ιδιαίτερα σημαντικό, να δούμε την πορεία των φορολογικών εσόδων σε σχέση με το Α.Ε.Π., των δεικτών ανεργίας σε σχέση με το Α.Ε.Π., καθώς και την διακύμανση αυτών των δαπανών. Για αυτόν τον λόγο καταρτίστηκε ένας πίνακας – προσομοίωση (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1) μέσα από τον οποίο πάρθηκαν κάποια συμπεράσματα. Πιο συγκεκριμένα:

- Τα φορολογικά έσοδα του κράτους είναι σε άμεση συνάρτηση σε ποσοστό 25% του ΑΕΠ, στην διάρκεια μιας δεκαπενταετίας.
- Οι άμεσοι φόροι κινούνται στο 10% περίπου με μικρές διακυμάνσεις, στην περίοδο αυτή.
- Οι έμμεσοι φόροι, έχουν μία σταθερή μείωση σε σχέση με το Α.Ε.Π., ξεκινώντας από το 15,35% και καταλήγοντας στο 13,35%.
- Ο φόρος των φυσικών προσώπων κινείται γύρω στο 4,5%
- Ενώ ο φόρος νομικών προσώπων κινείται σταθερά μειωμένος από 3% το 2003, σε 0,81% το 2013.
- Ο Φ.Π.Α. κινείται αυξομειούμενος ως ποσοστό επί του Α.Ε.Π. γύρω στο 8%.
- Οι μισθοί και οι συντάξεις του δημοσίου κινούνται ελαφρά ανοδικά προς το ΑΕΠ, ενώ το σύνολο αυτών των δύο έχει μία μικρή άνοδο σε σχέση με το ποσοστό που αντιπροσωπεύουν στο σύνολο των φορολογικών εσόδων του κράτους.
- Το έτος 2009, είναι έτος σταθμός, για την πορεία του χρέους της κεντρικής κυβέρνησης ως προς το Α.Ε.Π. ,αλλά και ως προς τον δείκτη

ανεργίας. Την χρονιά αυτή:

- ο Το Α.Ε.Π. σταματά να αυξάνεται ,
- ο Η ανεργία αρχίζει να ανεβαίνει,
- ο Το χρέος ανεβαίνει σε απόλυτα νούμερα, κυρίως λόγω της εξυπηρέτησης χρεολυσίων, βραχυπρόθεσμων οφειλών του Δημοσίου και τόκων.
- ο Το 91,24% χρέος προς ΑΕΠ, το 2009, μετατρέπεται σε χρέος 189,13% στο 2013. (Τράπεζα της Ελλάδας ,2013)

Εδώ είναι ιδιαίτερα σημαντικό, να κάνουμε 2 αναγωγές, για να αντιληφθούμε, το πώς επιδρά η ύφεση στην δημιουργία του χρέους , το πώς επιδρά η ανεργία, αλλά κυρίως η μείωση του ΑΕΠ, λόγω της ύφεσης και λόγω της μείωσης των μισθών . Είναι επίσης ιδιαίτερα σημαντικό να τονίσουμε πως ,για να κριθεί αν ένα χρέος είναι βιώσιμο ή όχι, έχει να κάνει σε συνάρτηση με το Α.Ε.Π.. Όταν μειώνεται το Α.Ε.Π. ,που είναι ο παρονομαστής, αυξάνει το κλάσμα, και το χρέος γίνεται μη βιώσιμο, ακόμα και αν δεν αυξηθεί. Πόσο μάλλον , όταν έχουμε και αύξηση του χρέους.

Η πρώτη αναγωγή έχει να κάνει με την υπόθεση ,ότι η ανεργία είναι στο 10,30% σταθερή, από το 2002 μέχρι και το 2013. Συνδυάζοντάς την ,με το ΑΕΠ του 2002. και λαμβάνοντας υπόψη, ότι τα φορολογικά έσοδα του κράτους είναι στο 25% του ΑΕΠ, το κράτος από την αύξηση της ανεργίας, έχει χάσει έσοδα 34 δισεκατομμυρίων.

Η Η δεύτερη αναγωγή έχει να κάνει με την μείωση του ΑΕΠ. Εάν θεωρήσουμε σαν βάση το 2009 των 260 δις ευρώ και είχαμε σαν αύξηση της επόμενες χρονιές μόνο 1% . , και με βάση πάλι το 25% έσοδα επί του ΑΕΠ, θα είχαμε επιπλέον έσοδα 66 δις. Ευρώ, αλλά το κυριότερο και χωρίς αυτά τα έσοδα το χρέος των 346.200 ευρώ προς το υποθετικό 270.815 ΑΕΠ (έναντι του 183.049 πραγματικού), θα διαμορφωνόταν σε 127,84% (έναντι του 189,13% που είναι σήμερα), και αν λάβουμε υπόψιν μας και την εισροή των 66 δις. , το χρέος θα διαμορφωνόταν σε 280.200 (346.200- 66.000) , έναντι του 270.815 ΑΕΠ, ήτοι σε ποσοστό 103,46%. (Τράπεζα της Ελλάδας ,2013)

Φυσικά οι υπολογισμοί είναι αυθαίρετοι, δεν παύουν όμως να είναι χαρακτηριστικοί και ενδεικτικοί. Το μεγάλο θέμα, είναι σε τι οφείλεται η ύφεση, και η μείωση του ΑΕΠ.

Οι βασικές αιτίες είναι:

- Η έλλειψη δυνατότητας, χρηματοδότησης από τα τραπεζικά ιδρύματα, τόσο της κεντρικής κυβέρνησης, όσο και της ιδιωτικής επιχείρησης.
- Η δημιουργία αίσθησης ανασφάλειας στο «επιχειρείν»
- Η αύξηση της ανεργίας
- Η μείωση των μισθών, που από την μία μεριά ,μειώνουν την αγοραστική δύναμη των μισθωτών,
- Και από την άλλη μεριά σε συνδυασμό με την ανεργία, μειώνουν τις εισφορές στα ασφαλιστικά ταμεία, με αποτέλεσμα, την μείωση των δυνατοτήτων τους για κάλυψη των υποχρεώσεών τους το οποίο έχει ως επόμενο αποτέλεσμα την ανάγκη χρηματοδότησής τους από την κεντρική κυβέρνηση.

Η ελληνική οικονομία έχει υποστεί μεγάλες αλλαγές στην διάρθρωσή της, οι οποίες δεν συμβαδίζουν με την φορολογικά έσοδα. Η μείωση των δραστηριοτήτων των μικρών επιχειρήσεων, και η μετατόπιση της αγοράς, σε μεγάλες αλυσίδες, ή σε ομίλους

εταιρειών, θα έπρεπε να απεικονίζεται με αύξηση των εσόδων από την φορολόγηση νομικών προσώπων.

Ο φόρος επί των νομικών προσώπων προς το ΑΕΠ, από 3,94% το φτάνει στο 0,81% του Α.Ε.Π., το 2013. Δηλαδή η μετατόπιση της αγοράς και της αντίστοιχης συμμετοχής στο Α.Ε.Π., μεταξύ 1999 και 2000, είχε μία αύξηση της τάξης του 27% (2,98% έναντι 3,79%).(ΕΛΣΤΑΤ ,2013)

Εδώ πρέπει να σημειωθεί, πως η μείωση των εσόδων από τα νομικά πρόσωπα, εκτός από μειώσεις των φορολογικών συντελεστών, προκύπτει είτε από τις δυνατότητες των ομίλων να διενεργούν συναλλαγές, μεταφέροντας σημαντικότερο μέρος των κερδών τους στην αλλοδαπή και να φορολογούνται εκεί, Επίσης συνάπτουν συμβάσεις αποφυγής διπλής φορολογίας, που στην ουσία, το ελληνικό δημόσιο να «χάνει» έσοδα.

Το Α.Ε.Π. ως ένας αξιόλογος δείκτης και μέσω του προσδιορισμού διαφόρων παραγόντων όπως η τεχνολογία ,το επίπεδο μόρφωσης του πληθυσμού ,η δυνατότητα δανειοδότησης και η εξεύρεση κεφαλαίων δείχνει τα ποσοστά αύξησης ή μείωσης σε σχέση με την πρόοδο και την αριθμητική ανάπτυξη σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια.

Από μία άλλη σκοπιά ,όμως δεν μπορούμε να συγκρίνουμε το Α.Ε.Π. των χωρών μεταξύ τους. Αναφερόμαστε σε διαφορετικές οικονομίες με διαφορετικά μεγέθη και διαφορετικά εργασιακά και φορολογικά καθεστάτα. Ένα ευρώ στην Ελλάδα ,δεν αξίζει όσο ένα ευρώ στην Γερμανία. Ένας Γερμανός πολίτης χρειάζεται λιγότερες ώρες εργασίας από έναν Έλληνα. Άρα καταυτό τον τρόπο (μέσω του παραπάνω παραδείγματος) ο Γερμανός πολίτης θα είναι πάντα πιο ευνοημένος και πλουσιότερος. Συμπερασματικά λοιπόν ,ναι μεν σε αριθμητική βάση μπορούμε να συγκρίνουμε ποσοστά και αποτελέσματα αλλά σε αντικειμενική βάση και υπολογίζοντας όλες τις πιθανές παραμέτρους ,τέτοιου είδους συγκρίσεις είναι ανέφικτες και ανεπαρκείς.

Στους πίνακες που βρίσκονται στο Παράρτημα 1 ,πραγματοποιείται μία ανάλυση και μία προσέγγιση των βασικών οικονομικών μεγεθών της Ελληνικής οικονομίας, καθώς και ο συσχετισμός δεικτών , με βάση τα έσοδα και τα έξοδα του κράτους. Οι υπολογισμοί είναι αυθαίρετοι, δεν παύουν όμως να είναι χαρακτηριστικοί και ενδεικτικοί.

Κεφάλαιο 6^ο

Δημόσιο Χρέος και Ανάπτυξη

6.1 Εισαγωγή

Κατά καιρούς πολύς λόγος γίνεται για την στροφή της χώρας από το χρέος στην ανάπτυξη μέσω πολλών απόψεων και διαφόρων τρόπων. Εκ πρώτης όψεως αυτές οι δύο λέξεις φαντάζουν ασύνδετες. Ωστόσο μπορούν να έχουν νόημα ,εάν τοποθετήσουμε διαδοχικά ,την μία μετά την άλλη. Έτσι λοιπόν ,από το δημόσιο – κρατικό χρέος μπορούμε να φτάσουμε στην ανάπτυξη. Για να φτάσουμε στο δεύτερο θα πρέπει εκ πρώτης όψεως να απαλείψουμε το πρώτο. Και για να απαλείψουμε το πρώτο θα πρέπει σαν κράτος να προβούμε σε ενέργειες που αφορούν το δεύτερο. Πολλοί δεν μπορούν να συνδέσουν τους δύο όρους ,αφού θεωρούν πως ο καταναλωτικός και καταχρηστικός τρόπος ζωής του Έλληνα ,ήταν αυτός που τον ώθησε στην δημιουργία αυτού του τόσο δυσβάστακτου χρέους. Από την άλλη μεριά εμείς σαν οικονομολόγοι – λογιστές – φοροτέχνες θα πρέπει να αναφερθούμε στους τρόπους που θα φτάσουμε στο μέγιστο αποτέλεσμα και όχι στους ψυχολογικούς – κοινωνικούς λόγους.

6.2 Η Σχέση των δύο μερών

Καταρχάς θα πρέπει να γίνει ξεκάθαρο πως ο όρος δημόσιο χρέος για έναν κρατικό μηχανισμό είναι ένα απολύτως φυσιολογικό φαινόμενο. Λίγο πολύ οι δαπάνες του κράτους σε σχέση με τους προϋπολογισμούς μεταβάλλονται και βγαίνουν εκτός ορίων. Έτσι ο μηχανισμός μπορεί να προβεί είτε σε εσωτερικό είτε σε εξωτερικό δανεισμό. Στην πρώτη περίπτωση ,επιτυγχάνεται μέσω των χρηματοοικονομικών οργανισμών που βρίσκονται εντός της περιφέρειας της χώρας ,ενώ στην δεύτερη περίπτωση μπορεί να δανειστεί είτε από την ευρωπαϊκή κεντρική τράπεζα ,είτε από άλλες χώρες ,είτε από το διεθνές νομισματικό ταμείο σε διάφορες μορφές συναλλάγματος. (Ugo Panizza, Andrea F Presbitero ,2013)

Η σχέση του χρέους και της ανάπτυξης είναι όμως πολύ πιο σύνθετη από όσο πιστεύεται. Μπορεί να υπάρχουν ενδείξεις ότι το χρέος σχετίζεται αρνητικά με την ανάπτυξη αλλά δεν υπάρχει καμία μελέτη που να κάνει ισχυρή μία κάποια υπόθεση για μία αιτιώδη σχέση του χρέους ως προς την ανάπτυξη. Σε μερικά άρθρα τα οποία δείχνουν να έχουν μεγάλη επιρροή στον χρηματοοικονομικό κύκλο ,οι Carmen Reinhart και Kenneth Rogoff συσχέτισαν αρνητικά το δημόσιο χρέος με την οικονομική ανάπτυξη μόνο όταν το αυτή η σχέση είναι μεγαλύτερη του 90 % του Α.Ε.Π.. (Carmen M. Reinhart, Kenneth S. Rogoff ,2010)

Από την άλλη μεριά , σχέση μεταξύ χρέους και ανάπτυξης ,αφορά μία στατιστική τεχνική που επιτρέπει την σταδιακή αλλαγή στην εκτιμώμενη σχέση μεταξύ αυτών των

δύο παραμέτρων. Ωστόσο μέσω διαφόρων μελετών και εγγράφων ,τα οποία φανερώνουν ότι υπάρχει ένας αρνητικός συσχετισμός μεταξύ του χρέους και της ανάπτυξης σε προηγμένες οικονομίες. Οι εκτιμήσεις αυτές είναι οικονομικά σημαντικές και δείχνουν ότι σε ένα μοντέλο υποθετικό ,ότι μία αύξηση 10 % στο ποσοστό του χρέους ως προς το Α.Ε.Π. ,συνδέεται άμεσα με μία μείωση κατά 18 μονάδων βάσης στην πραγματική ανάπτυξη του. Α.Ε.Π.. (Minea ,Parent 2012)

Άλλο ένα στοιχείο ,που διαδραματίζει σημαντικό παράγοντα ,είναι η ανομοιογένεια μεταξύ των χωρών ,η οποία οδηγεί σε μεγάλες αποκλίσεις στην εκτίμηση της σχέσης μεταξύ χρέους και ανάπτυξης. Κατά αυτόν τον τρόπο η μόνο διέξοδος σε αυτό το ζήτημα μπορεί να είναι η θεσμική ποιότητα της εκάστοτε χώρας ,η οποία και πάλι είναι υπό αμφισβήτηση αφού δεν υπάρχουν σαφή στοιχεία για τα όρια του χρέους. .(Ugo Panizza, Andrea F Presbitero ,2013)

Η αιτιότητα επίσης αποτελεί ένα υποκειμενικό στοιχείο για την διερεύνηση του εκάστοτε χρέους. Ενώ υπάρχουν στοιχεία ότι το χρέος σχετίζεται αρνητικά με την οικονομικά ανάπτυξη ,ο συσχετισμός αυτός δεν σημαίνει απαραίτητα ότι υπάρχει και κάποιου τύπου υπαιτιότητα. Ένα παράδειγμα μπορεί να είναι το γεγονός ότι η χαμηλή οικονομική ανάπτυξη είναι αυτή που ευθύνεται για τα υψηλά επίπεδα χρέους ή κάποιος άλλος παράγοντας ο οποίος μόλις ανακαλυφθεί ίσως μπορέσει να αντιμετωπιστεί. .(Ugo Panizza, Andrea F Presbitero ,2013)

Σε γενικότερο επίπεδο ,όσον αφορά τις χώρες του Ο.Ο.Σ.Α. το ακαθάριστο δημόσιο χρέος στις χώρες αυτές διαμορφωνόταν κοντά στο 110 % του Α.Ε.Π. αλλά το καθαρό χρέος ήταν κατά μέσο όρο ,40 % χαμηλότερο. Ενώ το καθαρό χρέος είναι συνήθως πολύ χαμηλότερο από το ακαθάριστο χρέος, οι μετρήσεις του χρέους που περιλαμβάνουν μελλοντικές σιωπηρές κυβερνητικές υποχρεώσεις, δίνουν πολύ υψηλότερες αναλογίες χρέους. Η μελέτη των Hagist, Moog, Raffelhuschen και Vatter (2009), εκτιμά την καθαρή παρούσα αξία των μελλοντικών κυβερνητικών υποχρεώσεων και εσόδων, και βρίσκει ότι «η αληθινή» σχέση του χρέους ως προς το Α.Ε.Π. είναι συνήθως διπλάσια του ακαθάριστου χρέους.(Ugo Panizza, Andrea F Presbitero ,2013)

6.3 Η Περίπτωση της Ελλάδας

Βάση των παραπάνω δεδομένων ,όσον αφορά την ελληνική κρίση χρέους ,τα υψηλά επίπεδα είναι επιβλαβή για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Ταυτόχρονα , όποτε οι δημοσιονομικές πολιτικές αυξάνουν τα επίπεδα χρέους ,αυτόματα μειώνουν το βιοτικό επίπεδο της ζωής των κατοίκων της χώρας.

Η Ελλάδα ως χώρα ,εδώ και δεκαετίες λειτουργούσε και εξελισσόταν με διάφορες παθολογίες. Είχε ακολουθήσει και τηρούσε με ευλάβεια ένα οικονομικό μοντέλο το οποίο ήταν στηριγμένο στον αλόγιστο δανεισμό με μία ταυτόχρονη υπέρμετρη κατανάλωση. Βέβαια καθοριστικό παράγοντα και στην αύξηση του χρέους έχει και η διάρθρωση της ελληνικής οικονομίας. Έδινε έμφαση στους μη παραγωγικούς

κλάδους και δραστηριότητες ,παράγοντας μόνο υπηρεσίες οι οποίες δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να λειτουργήσουν σε δεύτερο βαθμό ανταλλακτικά και να αναδιανέμουν το εισόδημα του μέσου Έλληνα πολίτη. (Δρετάκης ,2013)Κατά αυτόν τον τρόπο ,αυτές οι δραστηριότητες μπορεί να οδηγούσαν σε μία αύξηση του Α.Ε.Π. ,αλλά δεν αποτελούσαν τίποτα παραπάνω από μία «φούσκα» η οποία λόγω της σημερινής κρίσης που βιώνουμε «έσκασε». Η αύξηση του δημοσίου χρέους οφείλεται και στην έλλειψη ανταγωνιστικότητας η οποία από ανέκαθεν ήταν ένα σημαντικό πρόβλημα για την χώρα μας. Κατά την προσωπική μου άποψη ,η Ελλάδα λόγω της γεωγραφικής της διάρθρωσης και τις έλλειψης πρωτογενούς παραγωγής δεν είναι σε θέση να συναγωνιστεί άλλες χώρες με διαφορετικές μεθόδους και πρακτικές οι οποίες εκ του αποτελέσματος έχουν μειωμένα κόστη ,άρα και χαμηλότερη τελική τιμή για την διάθεση των προϊόντων τους στο εκάστοτε καταναλωτικό κοινό.

Ένας δείκτης για να γίνει κατανοητή η φτωχοποίηση των νοικοκυριών είναι το ιδιωτικό χρέος το οποίο εκτινάχθηκε τα τελευταία πέντε χρόνια. Για το έτος 2014, οι συνολικές οφειλές του ιδιωτικού τομέα ξεπερνούν τα 300 δισεκατομμύρια ευρώ ,από τα οποία τα 200 δισεκατομμύρια είναι ληξιπρόθεσμα και μη εξυπηρετούμενα. Πιο συγκεκριμένα οι οφειλές του ιδιωτικού τομέα ανέρχονταν τον Οκτώβριο στα 212,125 δις. ευρώ από τα οποία 101,58 δις είναι οφειλές των επιχειρήσεων ,13,248 ελεύθερων επαγγελματιών και 97,3 δις. ευρώ είναι οι οφειλές των νοικοκυριών ,είτε σε στεγαστικά και καταναλωτικά δάνεια. (2015 ,Το Ποντίκι)

Όσον αφορά τα χρέη προς τον δημόσιο τομέα για τον μήνα Νοέμβριο τα χρέη έφθασαν τα 74 δις. ευρώ και τα χρέη προς τα ασφαλιστικά ταμεία ,ξεπερνούν τα 20 δις. ευρώ. Από το σύνολο των 212 δισεκατομμυρίων ευρώ ,που αφορούν τον ιδιωτικό τομέα ,τα «κόκκινα δάνεια» εκτιμώνται σε 80 δις. ευρώ. Για τα χρέη προς το δημόσιο ,ο αριθμός των οφειλετών ξεπερνάει τα 3,6 εκατομμύρια. (2015 ,Το Ποντίκι)

Προσωπικά θεωρώ ότι από την άλλη μεριά και βάση των δεδομένων οικονομικών μέσων ,υπάρχει μία μεγάλη ασυμφωνία η οποία δυσκολεύει το όποιο έργο μπορεί να πραγματοποιηθεί για να επιτευχθεί μία καλύτερη σχέση ανάμεσα στο χρέος και στην ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας.

Κεφάλαιο	Έλλειψη κεφαλαίου
Εργατικό Δυναμικό	Ανεργία
Τεχνολογία	Έλλειψη (λόγω αβέβαιου περιβάλλοντος ,επενδύσεων και αγοραστικής δύναμης.)
Οργάνωση	Έλλειψη επαρκούς οργανωτικής δομής δημοσίων υπηρεσιών

Έτσι καταλήγουμε στο αποτέλεσμα ,ότι το μεγαλύτερο πρόβλημα στην σχέση αυτών των δύο μερών είναι η αποπληρωμή του χρέους.

Ωστόσο υπάρχουν και άλλοι παράγοντες οι οποίοι δυσκολεύουν την επίτευξη των στόχων. Παραδείγματος χάρη η Ευρωπαϊκή Ένωση ,είναι αυτή η οποί επιθυμεί την

απομάκρυνση του κράτους από τις επιχειρήσεις. (Ιδιωτικοποιήσεις) Το κράτος όμως είναι ένας επενδυτής ο οποίος θα μπορούσε να διαδραματίσει σημαντικό και στρατηγικό ρόλο στην ανάπτυξη.

Επίσης η αύξηση της φορολογίας με στόχο την εξυπηρέτηση του χρέους στερεί από την ελληνική αγορά την επάρκεια κεφαλαίων προς δαπάνη και κατανάλωση. Η μείωση των μισθών και των συντάξεων έχει τα ίδια αποτελέσματα.

Συμπερασματικά λοιπόν θα πρέπει να γίνει κατανοητό ότι το πρόβλημα δεν είναι το χρέος που εμποδίζει την ανάπτυξη ,αλλά η εξυπηρέτηση του χρέους ,η οποία στερεί από την αγορά –εθνική οικονομία ,τους δεδομένους οικονομικούς συντελεστές.

6.4 Η Αυτοτέλεια της Οικονομίας

Η αγορά ακολουθεί τους δικούς του κανόνες σε σχέση με αυτό που ονομάζεται πολιτικά ορθό ή θεμιτό ή νόμιμο. Στην δεκαετία του 1960 τα ισοζύγια της ελληνικής οικονομίας ισοσκελιζόνταν με την χρήση του όρου άδηλοι πόροι. Στην ουσία ήταν τα εμβάσματα ναυτικών ,εμβάσματα μεταναστών ,ένανς μεγάλος όγκος μη καταγεγραμμένης οικονομίας και οι οικονομικές συναλλαγές μέσα στο πλαίσιο του αντιπραγματισμού. (Νίκας ,2006) Στην δεκαετία του 1980 σαν όρος για να περιγράψει τις παραπάνω εισροές χρησιμοποιείται το «Μη καταγεγραμμένη οικονομία» όπου βέβαια η συμμετοχή των εμβασμάτων των ναυτικών μειώνεται σημαντικά και αυξάνοντας αντίστοιχα το ποσοστό των άλλων δράσεων. Την δεκαετία του 1990 ,οι σχετικές οικονομικές δράσεις ονομάζονται παραοικονομία και στην δεκαετία του 2010 φοροδιαφυγή.

Στην ουσία μέσα σε 50 χρόνια αλλάζει η κρατική αντίληψη ως προς το κομμάτι των άδηλων πόρων ονομάζοντας το φοροδιαφυγή. Η κεντρική εξουσία ,παραβλέπει ότι η μη καταγεγραμμένη οικονομία –παραοικονομία είναι ο κινητήριος μοχλός κάθε οικονομίας ,ακόμα και της πιο προηγμένης (για τις πιο προηγμένες υπολογίζεται 20-25 %) (Νίκας ,2006) δαιμονοποιώντας και στοχοποιώντας κάθε οικονομική δραστηριότητα ,η οποία προσφέρει αύξηση της οικονομικής ευμάρειας μιας κοινωνίας με μοναδικό στόχο την απόκτηση φορολογητέων εσόδων.

Κεφάλαιο 7^ο

Ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας

7.1 Εισαγωγή

Σημαντικό κεφάλαιο για την ανάπτυξη της Ελλάδας διαδραματίζει το γεγονός ότι η ελληνική οικονομία αντιμετωπίζει σωρεία προβλημάτων ,τα οποία δυσκολεύουν και αποθαρρύνουν την ανάπτυξη της χώρας μας σε όλους τους τομείς. Η διαδικασία αυτή απαιτεί θυσίες και χρόνια για να φτάσει σε κάποιο ανταγωνιστικό επίπεδο σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ,πόσο μάλλον στον παγκόσμιο χάρτη.

Τρόποι για την αντιμετώπιση και ανάκαμψη της Ελληνικής Οικονομίας υπάρχουν πολλοί. Ο κάθε τρόπος είναι σημαντικός ώστε να αντιμετωπιστεί με θάρρος το κάθε μειονέκτημα ξεχωριστά. Σε περίπτωση εφαρμογής των παρακάτω τρόπων από τους αρμόδιους δεν σημαίνει απαραίτητα ότι θα υπάρχουν και άμεσα αποτελέσματα αλλά σε βάθος χρόνου λόγω της μεταβατικότητας που μπορεί να προκύψει από την τωρινή κατάσταση στην μελλοντική. Αυτοί οι τρόποι ,οι οποίοι θα αναπτυχθούν παρακάτω ,συνοψίζονται στις εξής κατηγορίες:

- Εκπαιδευτικό σύστημα
- Φορολογικό σύστημα
- Δημόσιος τομέας
- Ασφαλιστικό σύστημα
- Βιομηχανική παραγωγή
- Αγροτική παραγωγή
- Εθνικές συμμαχίες

Αξίζει να σημειωθεί ότι το παρόν κεφάλαιο αποτελεί καθαρά προσωπική μου άποψη ,η οποία βασίζεται στην μέχρι τώρα συνολική εμπειρία μου στον φοιτητικό χώρο και βιβλία τα οποία μου δημιούργησαν μία συνολική εικόνα της μέχρι τώρα κατάστασης.

7.2 Το Εκπαιδευτικό Σύστημα

Καταρχήν, τον σημαντικότερο ρόλο όλων στην ανάπτυξη άρα και επανεκκίνηση της ανάπτυξης στην Ελλάδα ,θα πρέπει να διαδραματίζει η εκπαίδευση. Από τα πρώτα χρόνια της γέννησης του ,ο άνθρωπος δέχεται ερεθίσματα ,είτε από το στενό οικογενειακό περιβάλλον ,είτε από το «εξωτερικό του περιβάλλον» ,όπως για παράδειγμα το σχολείο. Κατά αυτόν τον τρόπο το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα πρέπει να αλλάξει. Εκτός από επιστήμες και βασικές γνώσεις θα πρέπει να διδάσκονται ορθές καταναλωτικές αρχές οι οποίες θα δημιουργήσουν μία σφαιρική αλλά ταυτόχρονα ισορροπημένη άποψη ,η οποία δεν θα βασίζεται στην υπερκατανάλωση αλλά στην αξιοποίηση των ήδη υπαρχόντων μέσων ,τα οποία θα χρησιμοποιηθούν για την ανάπτυξη νέων. Με αυτόν τον τρόπο και βάση της σημερινής οικονομικής κατάστασης δεν θα κατασπαταλούνται κεφάλαια ,αλλά ταυτόχρονα θα δημιουργούνται και αποταμιεύσεις ,οι

οποίες θα αξιοποιηθούν στο έπακρο για την ανάπτυξη παραγωγικών μονάδων 'άρα και πλούτου. Γενικότερα όμως , η εκπαίδευση όμως και πιο συγκεκριμένα το σχολείο πρέπει να αναλάβει τον ηγετικό ρόλο στην διαμόρφωση του ήθους και του χαρακτήρα των νέων ανθρώπων οι οποίοι αποτελούν το μέλλον του τόπου μας. Η εκπαίδευση πρέπει να παρέχει ουσιαστική γνώση και όχι γνώσεις. Οι νέοι πρέπει να σταματήσουν να είναι δέκτες μίας άκαρπης μάθησης η οποία τους μαθαίνει να παπαγαλίσουν και να δρουν μηχανικά με μόνο στόχο το κέρδος ,νόμιμο και μη. Το σχολείο είναι αυτό που πρέπει να μεταδώσει το ήθος και την σημασία του ανθρώπινου παράγοντα ώστε στο μέλλον να τον λαμβάνουν υπόψη στην άσκηση αποφάσεων. Παρόμοια στρατηγική θα πρέπει να εφαρμοστεί και στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ,η οποία στόχο θα έχει όχι απλά την κατάρτιση του νέου με γνώσεις αλλά την ειδίκευση και την μεθοδικότητα για την μετέπειτα πορεία του στον επαγγελματικό χώρο. Από την άλλη μεριά όμως το είδος της παιδείας που θα δοθεί στην νεολαία θα πρέπει να περιλαμβάνει και την ενασχόληση του με την γη και την αγροτική παραγωγή.

7.3 Φορολογικό σύστημα

Ένα άλλο αγκάθι το οποίο επιβραδύνει και μειώνει την εθνική παραγωγή ,είναι το ελληνικό φορολογικό σύστημα. Η φορολογία αποτελεί πολλές φορές πλήγμα για μια οικονομία. Η υπερφορολόγηση ,πολλές φορές φέρνει τα αντίθετα αποτελέσματα από αυτά που προβλέπονται. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το γεγονός ότι λόγω την μειωμένης ρευστότητας οι επιχειρήσεις πολλές φορές αδυνατούν να καταβάλουν τους μισθούς των εργαζομένων ,με αποτέλεσμα οι τελευταίοι να εμφανίζουν ένα κάποιο εισόδημα αλλά στην πραγματικότητα να μην το έχουν. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να χρωστούν στην εφορία υπέρογκα ποσά χωρίς να τα έχουν λόγω της καθυστέρησης των μισθών τους. Έτσι πολλές φορές συσσωρεύεται ένας μεγάλος αριθμός οφειλετών προς το δημόσιο που οποίοι δεν μπορούν να αποπληρώσουν. Επίσης χαρακτηριστικό ρόλο διαδραματίζει επίσης το γεγονός ότι μέσω της υπερφορολόγησης μειώνεται η ρευστότητα των αγορών αφού μέρος τον εσόδων που θα διέθετε ένας πολίτης για της αγορές του ,θα το δώσει στην εφορία. Το κράτος στην προσπάθεια του λοιπόν να εξασφαλίσει την ισορροπία μεταξύ εσόδων και εξόδων αποτρέπει τους πολίτες του να πραγματοποιήσουν αγορές και τα λεγόμενα ανοίγματα μην αφήνοντας στην τελική την αγορά να αναπτυχθεί.

Στην περίπτωση λοιπόν που η φορολογία μειωθεί ,η Ελλάδα θα ήταν ένα πρόσφορο έδαφος επενδύσεων σε όλους τους τομείς. Εάν μειωνόταν η φορολογία και με βάση τον ψυχολογικό παράγοντα που επηρεάζει τους καταναλωτές ,ο κάθε πολίτης και εφόσον είχε την οικονομική δυνατότητα θα ήταν ικανός να ξεκινήσει την δική του επιχείρηση. Σαφώς όμως και θα πρέπει να υπολογίζουμε και τα επίπεδα κορεσμού. Ξεκινώντας μία καινούργια επιχείρηση ανοίγουν νέες θέσεις εργασίας όχι μόνο για το ειδικευμένο προσωπικό αλλά και για το ανειδίκευτο. Ταυτόχρονα αυξάνεται σε σημαντικό ποσοστό το Α.Ε.Π. της χώρας. Για να συνδέσουμε τις επενδύσεις με τα παραπάνω θα πρέπει να σημειωθεί πως τα έσοδα του κράτους από την φορολογία θα αυξηθούν αφού οι πολλές επιχειρήσεις με μικρούς φορολογικούς συντελεστές θα είναι ικανές να αποπληρώνουν τους φόρους τους και ταυτόχρονα να έχει και το κράτος κέρδη.

Το φορολογικό σύστημα μπορεί να διαρθρωθεί σχετικά εύκολα. Ο σχεδιασμός

αυτού μπορεί να βασιστεί σε έναν τύπο ο οποίος θα είναι απλός και εύκολος στο να υπολογιστεί ,αφού οι πολίτες θα πρέπει να πληρώνουν φόρους ανάλογους των κερδών τους. Παραδείγματος χάρη ένας εύκολος και χρηστικός τύπος θα μπορούσε να είναι ο εξής:

Ποσό Πληρωμής = (Εσοδα-Εξοδα) * Σταθερό φορολογικό συντελεστή ,βάση του οποίου σε κάθε νομικό ή φυσικό πρόσωπο φορολογείτε μόνο επί των κερδών του. Επιπροσθέτως ,ιδιώτες και επιχειρήσεις θα μαζεύουν και τις αποδείξεις αγοράς έτσι ώστε να μειωθεί το ποσό εισφοράς τους αλλά ταυτόχρονα θα καταπολεμάται και η φοροδιαφυγή ,και ο κύκλος του χρήματος θα πραγματοποιείται σε μεγαλύτερα ποσά.

7.4 Δημόσιος τομέας

Όσον αφορά τον δημόσιο τομέα ,σαφώς και αποτελεί μεγάλη πληγή για το ελληνικό κράτος. Κάθε χρόνο το ελληνικό κράτος σπαταλά τεράστια ποσά για την μισθοδοσία του ελληνικού δημοσίου τομέα. Αυτή η υπερσυσσώρευση ανθρωπίνου δυναμικού οφείλετε σε ψηφοθηρικές πολιτικές και πρακτικές οι οποίες βάρυναν τον κρατικό προϋπολογισμό ο οποίος με την σειρά του βασιζόταν στον δανεισμό. Εκτός των παραπάνω οι σχετικές διευκολύνσεις όσον αφορά το συνταξιοδοτικό σύστημα αυτών και η ανάλογη επιβάρυνση του ιδιωτικού τομέα ,υποδεικνύει μία άνιση κατανομή των βαρών υπέρ του δημοσίου τομέα. Κατά αυτόν τον τρόπο λοιπόν ο δημόσιος τομέας πρέπει να μειωθεί σε μεγάλο βαθμό. Δεν είναι δυνατόν σε μία χώρα των 10 εκατομμυρίων ατόμων το 1 εκατομμύριο να ασκούν το επάγγελμά τους στον δημόσιο τομέα. Δεν θα πρέπει να αναφερόμαστε σε απολύσεις ή σε καταστάσεις διαθεσιμότητας μιας και οι δημόσιοι υπάλληλοι είναι πολύ δύσκολο να μεταβούν από τον δημόσιο στον ιδιωτικό τομέα ,αφού υπάρχει η προκατάληψη από την πλευρά του δεύτερου ,ότι ο πρώτος είναι μη παραγωγικός. Έτσι η συγκεκριμένη αλλαγή θα ήταν καλό να πραγματοποιηθεί σε βάθος χρόνου με τον τρόπο της συνταξιοδότησης αλλά ταυτόχρονα να μην υπάρχουν προσλήψεις σε κανέναν τομέα του δημοσίου. Μόνο σε περίπτωση που υπάρχει έλλειψη προσωπικού και είναι απαραίτητα αναγκαίες οι προσλήψεις. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι γιατροί ,όπου κατά καιρούς υπάρχουν μεγάλα κενά σε διάφορα νοσοκομεία της χώρας. Με αυτόν τον τρόπο θα μειωθεί δραστικά ένα μεγάλο μέρος των εξόδων του κράτους. Ο σωστότερος και πιο δραστικός τρόπος θα ήταν η άμεση απόλυση αυτών ,πράγμα ανέφικτό ,αφού ο σεβασμός στα εργατικά δικαιώματα αποτελεί αναφαίρετο δικαίωμα του κάθε εργαζόμενου είτε αυτός υπάγεται στον δημόσιο ή στον ιδιωτικό τομέα.

Κατ' επέκταση ,εκτός από την συρρίκνωση του δημοσίου τομέα που αναφέρθηκε παραπάνω ,θα πρέπει να πραγματοποιηθεί και μείωση της γραφειοκρατίας. Κάθε τέλος του μήνα υπάρχει συνωστισμός σε όλες τις δημόσιες υπηρεσίες με αποτέλεσμα να υπάρχει μεγάλη δυσανεμία από την πλευρά των πολιτών προς τον δημόσιο τομέα. Οι μετακινήσεις σε όλους τους ορόφους μίας υπηρεσίας αλλά ακόμα και σε διαφορετικές υπηρεσίες πολλές φορές κάνουν τον πολίτη να μην εμπιστεύεται το κράτος και γενικότερα να δυσανασχετεί ακούγοντας τα λεγόμενα των δημοσίων υπαλλήλων. Άλλες φορές πάλι φτάνει στα όρια του με αποτέλεσμα να έρχεται σε σύγκρουση με τους υπαλλήλους μίας υπηρεσίας επειδή δεν μπορεί να βρει το δίκιο του από πλευράς του. Η γραφειοκρατία θα πρέπει να αντικατασταθεί από ηλεκτρονικά μέσα και διαδικτυακές πλατφόρμες βάση των οποίων ο κάθε απλός πολίτης

με μία σύνδεση διαδικτύου (internet) να μπορεί να αποπληρώνει γρήγορα και εύκολα τις υποχρεώσεις του. Έτσι θα μειωθεί ο φόρτος εργασίας στις υπηρεσίες αφού θα προσέρχονται λιγότερα άτομα από πριν. Βέβαια από την άλλη μεριά ,υπάρχουν και άτομα ιδίως της μεγαλύτερης- τρίτης ηλικίας ,τα οποία δεν έχουν ιδιαίτερα καλή σχέση με την τεχνολογία το οποίο σημαίνει ότι θα πρέπει να απευθύνονται στις τελευταίες αλλά τουλάχιστον θα εξυπηρετούνται γρηγορότερα και ευκολότερα. Τέλος οι διαδικτυακές πλατφόρμες θα πρέπει να είναι ασφαλής και γρήγορες ώστε να αποφευχθούν τυχόν παρανοήσεις ως προς το ποιόν τους. Τέλος ,μειώνοντας την γραφειοκρατία μειώνεται και το λειτουργικό κόστος των δημόσιων υπηρεσιών.

7.5 Ασφαλιστικό σύστημα

Όσον αφορά το Ελληνικό ασφαλιστικό σύστημα το οποίο αναλύθηκε και στο προηγούμενο κεφάλαιο ,αποτελεί άλλον ένα τομέα ο οποίος είναι επίσης διευρυμένος και υπερβολικά χρεωμένος. Το ασφαλιστικό σύστημα λοιπόν θα πρέπει να συρρικνωθεί σε μεγάλο βαθμό ,όπως και πραγματοποιείτε άλλωστε. Ταυτόχρονα θα πρέπει να βρεθεί το σημείο εκείνο στο οποίο και οι εισφορές από τους εργοδότες και από τους εργαζομένους να είναι εφικτές και ικανές να αποπληρωθούν σύμφωνα με τον τζίρο και τα κέρδη της κάθε επιχείρησης ξεχωριστά καθώς επίσης και από την μισθολογική κλίμακα η οποία τα τελευταία χρόνια αναδιαμορφώνεται σε τακτά χρονικά διαστήματα. Από την άλλη πλευρά όμως και η δημόσια υγεία από την πλευρά της πρέπει να παρέχει ανάλογες υπηρεσίες των περιστάσεων. Είναι απαράδεκτο ένας ασφαλισμένος να πληρώνει τις εισφορές του και σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης να εισάγεται στο νοσοκομείο και να γίνεται φορέας ιών που δεν είχε πριν λόγω των κακών συνθηκών που παρουσιάζονται σε αυτό.

7.6 Βιομηχανική παραγωγή

Η βιομηχανική παραγωγή πρέπει να αποτελέσει έναν εκ των βασικών πυλώνων της ελληνικής οικονομίας. Βάση της παρούσας οικονομικής κατάστασης αυτή την στιγμή ,αυτό είναι ανέφικτο. Από την μία πλευρά δεν υπάρχουν επαρκή κεφάλαια από την εσωτερική αγορά ,από την άλλη πλευρά όμως οι επενδύσεις των πολυεθνικών εταιριών εγκυμονούν κινδύνους φοροαποφυγής. Εκτός των άλλων κατά την δεύτερη περίπτωση εισάγουν τα προϊόντα τους από το εξωτερικό χωρίς να πληρώνουν δασμούς ,λόγω της κοινής νομισματικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έτσι παράγουν μόνο κέρδη τα οποία μετατίθενται κατευθείαν στις μητρικές εταιρίες οι οποίες βρίσκονται σε χώρες του εξωτερικού ,των οποίων παρεμπιπτόντως φορολογικό σύστημα είναι χαμηλό.

Σε πρώτη φάση και στην περίπτωση εθνικού νομίσματος το κράτος θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει σε μεγάλο ποσοστό τις νέες βιομηχανίες, των οποίων η διευκόλυνση είτε μπορεί να εκδηλώνεται με φοροαπαλλαγή ,είτε με την μορφή μακροπρόθεσμου δανεισμού υπό την στενή εποπτεία του κράτους. Ουσιαστικά ,θα είναι μία μορφή μνημονίου που θα υπογράφεται μεταξύ του νομικού προσώπου και του κρατικού μηχανισμού.

Οι ελληνικές βιομηχανίες θα δώσουν την αναγκαία ώθηση στην ελληνική οικονομία ,όπου μέσω αυτών θα μειωθεί η ανεργία δραστικά και το κυκλοφορούν χρήμα θα κάνει τον κύκλο του εντός συνόρων δίχως να εξάγεται. Το ανθρώπινο προσωπικό υπάρχει και είναι πλήρως καταρτισμένο. Χρησιμοποιώντας τις τεχνολογίες άλλων χωρών μπορεί να τα διαφοροποιήσει ή ακόμα και να τις εξελίξει χωρίς να χρειάζονται συνεργασίες ή η καταβολή χρηματικών ποσών για πνευματικά δικαιώματα ή δικαιώματα ευρεσιτεχνίας.

Στον βιομηχανικό τομέα συγκαταλέγεται και η ενεργειακή παραγωγή. Το κράτος πρέπει να σταματήσει να αγοράζει ενέργεια από το εξωτερικό και να αξιοποιήσει τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας σε τοποθεσίες που δεν υπάρχει ανθρώπινος πληθυσμός καθώς και σε απομακρυσμένα νησιά ,έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η επάρκεια και η αυτάρκεια.

Τέλος από την αυτάρκεια μπορούμε να οδηγηθούμε και στην υπέρμετρη παραγωγή η οποία θα μπορεί να εξαχθεί. Το ισοζύγιο από αρνητικό μεταλλάσσεται σε θετικό και κατά αυτόν τον τρόπο η χώρα γίνεται ανταγωνική και παράγει κέρδη τα οποία επιστρέφουν στην ελληνική αγορά.

7.7 Αγροτική παραγωγή

Μέχρι τα τέλη του 20^{ου} αιώνα η αγροτική παραγωγή ,ήταν το βασικό επάγγελμα του μεγαλύτερου ποσοστού του ελληνικού πληθυσμού. Τα ελληνικά προϊόντα συντηρούσαν το σύνολο της επικράτειας καθώς και ποσοστό αυτών εξαγόταν σε τρίτες χώρες. Ωστόσο το άνοιγμα της παγκόσμιας αγοράς επηρέασε αρνητικά την ανταγωνιστικότητα των ελληνικών προϊόντων ,τα οποία ήρθαν σε δεύτερη μοίρα ,μιας και ο εκάστοτε εισαγωγέας μπορούσε να εισάγει πιο φτηνά προϊόντα τα οποία κάλυπταν στον ίδιο βαθμό τις ανάγκες των καταναλωτών.

Παράγοντας αγαθά το ελληνικό κράτος θα είναι επίσης ικανό να εξάγει τα προϊόντα του σε αλλοδαπές χώρες του κόσμου. Η αγροτική ανάπτυξη θα πρέπει να παίζει ξανά καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη της Ελλάδας. Η αγροτική παραγωγή θα πρέπει να βασιστεί στο γεγονός ότι τα ελληνικά προϊόντα προσφέρουν ένα υγιεινό τρόπο ζωής ο οποίος ταυτόχρονα συνδέεται άριστα με την ιστορία του τόπου μας.

Στις εξαγωγές των αγροτικών προϊόντων τεράστια βοήθεια μπορεί να παρέχει η ελληνική εμπορική ναυτιλία η οποία κατατάσσεται στις μεγαλύτερες του κόσμου. Σε αυτό μπορεί να βοηθήσει το γεγονός ότι η γεωγραφική θέση της χώρας μας αποτελεί κομβικό σημείο στον παγκόσμιο χάρτη αφού ενώνει την Ευρώπη ,την Ασία και την Αφρική. Με αυτόν τον τρόπο η Ελλάδα μεταφέρει ευκολότερα τα προϊόντα της και πιο οικονομικά.

Σημαντική αύξηση στα έσοδα της χώρας θα μπορούσαν να φέρουν στα ταμεία η επαναφορά των δασμών για τα εισαγωγικά προϊόντα αλλοδαπών εταιριών. Το κράτος δεν έχει να αποκομίσει μόνο κέρδη αλλά ταυτόχρονα στρέφεται στην παραγωγή δικών της αγαθών ,δεδομένου ότι ο δασμός πολλές φορές λειτουργεί αποτρεπτικά στην εισαγωγή αγαθών από το εξωτερικό. Αλλά για ακόμα μία φορά το παραπάνω σενάριο θα ίσχυε μόνο στην περίπτωση που η Ελλάδα θα είχε δικό της νόμισμα. Για να πραγματοποιηθούν

όμως όλα αυτά χρειάζεται να υπάρχουν και οι σωστές προϋποθέσεις για την σωστή χρήση και διαχείριση των παραπάνω στρατηγικών κινήσεων στον τομέα της αγροτικής παραγωγής ,είτε μέσω κρατικών επιδοτήσεων οι οποίες θα βασίζονται στο σύνολο επί τις παραγωγής και όχι σε πλασματικά έξοδα και αποδείξεις πληρωμών.

7.8 Διάφοροι Παράγοντες

Η συνθήκη του Λομέ ,είναι μία συνθήκη μεταξύ 71 χωρών ,της Αφρικής , της Καραϊβικής κλπ. οι οποίες ήταν πρώην αποικίες της Γαλλίας ,Ιταλίας Βελγίου και της Ολλανδίας με την Ευρωπαϊκή ένωση. Συνοπτικά ,η συνθήκη αυτή προβλέπει την δυνατότητα εξαγωγής από τις χώρες αυτές στην Ευρωπαϊκή ένωση γεωργικών προϊόντων χωρίς δασμούς ,και την εισαγωγή στις χώρες αυτές βιομηχανικών προϊόντων χωρίς δασμούς. Είναι σαφές ότι η ύπαρξη της συνθήκης αυτής ,καθιστά τα αγροτικά προϊόντα της χώρας μας μη ανταγωνιστικά και από την άλλη μεριά είναι εξίσου σαφές ότι υπάρχει μονοπωλιακή σχέση των πρώην αποικιοκρατών γι εξαγωγή βιομηχανικών προϊόντων στις πρώην αποικίες τους.

(Gbonda, Martin, 2003)

Η κοινή αγροτική πολιτική εδώ και δεκαετίες εφαρμόζεται στην Ευρωπαϊκή ένωση. Στην ουσία επιβάλλει περιορισμούς ,στην χρήση αγροτικής γης και στην δυνατότητα ανάπτυξης της αγροτικής ελληνικής παραγωγής. Χαρακτηριστικό παράδειγμα ,είναι η περίπτωση της ελληνικής σταφίδας η οποία επιδοτήθηκε για να παύσει η καλλιέργεια της. Στην συνέχεια η ελληνική αγορά κατακλύστηκε από τα διάφορα «berries» τα οποία παρουσιάστηκαν στο ελληνικό καταναλωτικό κοινό σαν «super foods».Σήμερα η σταφίδα θεωρείται ως το υπ' αριθμόν ένα «super food»

Ο λιγνίτης αποτελεί πηγή πλούτου για την χώρα μας ,από την άποψη ότι είμαστε η δεύτερη χώρα μετά την Γερμανία στην κατοχή κοιτασμάτων λιγνίτη. Ο λιγνίτης αποτελεί ουσιώδη μέσο για απόκτηση φθηνής ενέργειας η οποία είναι απαραίτητη για οποιαδήποτε μορφής ανάπτυξη. Η παραγωγή λιγνίτη εγκαταλείπεται και στην θέση αυτού έχουμε παραγωγή ενέργειας από φωτοβολταϊκά που εκτινάσσουν το κόστος ενέργειας και για τα νοικοκυριά και για οποιαδήποτε παραγωγική διαδικασία στα ύψη. Και όλα αυτά για λόγους «οικολογικούς».

7.9 Τελικά τι είναι ανάπτυξη;

Όλοι μιλούν για «παραγωγή» και για ανταγωνιστικότητα. Δεν νομίζω ότι αυτό είναι το ζητούμενο. Σημασία δεν έχει να παράγεις ,αλλά να παράγεις και να πουλήσεις. Αλλά να παράγεις να πουλήσεις και να εισπράξεις.

Δηλαδή για να μπορέσουμε να μιλήσουμε για ανάπτυξη θα πρέπει να μιλήσουμε για συγκεκριμένα προϊόντα τα οποία θα μπορούν να πουληθούν και να εισπραχθεί αντίτιμο ,το οποίο να καλύπτει το κόστος παραγωγής τους ,την αμοιβή των παραγωγικών συντελεστών και ένα ικανοποιητικό περιθώριο κέρδους. Με τις υπάρχουσες διεθνείς οικονομικές συνθήκες αλλά κυρίως με τις διεθνείς συνθήκες που έχει υπογράψει η χώρα

μας (παραδείγματος χάρι συνθήκη Λομέ κλπ.) είναι αμφίβολο εάν υπάρχουν πεδία στη διεθνή αγορά που η χώρα θα μπορούσε στοιχειωδώς να εξάγει προϊόντα.

Δεν θα πρέπει να παραβλέψουμε ότι στην διεθνή οικονομική ιστορία ,προϊόν ή επιχείρηση δεν γιγαντώθηκε στην διεθνή αγορά εάν πριν δεν είχε κυριεύσει η εξασφαλίσει θέση ισχύος στην εγχώρια αγορά. Συνεπώς το να μιλάμε για παραγωγή και εξαγωγές γενικώς και αορίστως ανύπαρκτων – αγέννητων προϊόντων ή επιχειρήσεων αποτελεί την μέγιστη ουτοπία που θα μπορούσε ποτέ να υπάρξει. Από άλλη μεριά η έλλειψη προσέλκυσης επενδυτών από τα εξωτερικά ,η μη ανταγωνιστική δομή και κοστολόγηση της ελληνικής οικονομίας καθιστούν δύο φορές ουτοπικό το σενάριο περί παραγωγής και εξαγωγών.

7.10 Διεθνείς Οικονομικές Σχέσεις

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση είμαστε η δέκατη χώρα που εισήλθε.

ΠΙΝΑΚΑΣ 13:Οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Έτος	Ιστορία της Διεύρυνσης	Σύνολο
1952/1958	 Βέλγιο Γερμανία ¹ Γαλλία Ιταλία Λουξεμβούργο Ολλανδία	6
1973 ²	 Δανία ³ Ιρλανδία Ηνωμένο Βασίλειο	9
1981	 Ελλάδα	10
1986	 Ισπανία Πορτογαλία	12
1995	 Αυστρία Φινλανδία Σουηδία	15
2004	 Τσεχία Εσθονία Κύπρος Λετονία Λιθουανία Ουγγαρία Μάλτα Πολωνία Σλοβενία Σλοβακία	25
2007	 Βουλγαρία Ρουμανία	27
2013	 Κροατία	28
Σημειώσεις	<p>¹ Στις 3 Οκτωβρίου 1990, η Ανατολική Γερμανία ενώθηκε με τη Δυτική Γερμανία και το έδαφός της έγινε αυτόματα τμήμα της ΕΕ.</p> <p>² Τόσο το 1973, όσο και το 1995, η Νορβηγία, παρά το γεγονός ότι υπέγραψε τις αντίστοιχες Συνθήκες προσχώρησης, τελικά δεν τις επικύρωσε λόγω αρνητικών δημοψηφισμάτων των Νορβηγών πολιτών.</p> <p>³ Η Γροιλανδία, αυτοδιοικητο έδαφος υπό την κυριαρχία της Δανίας από το 1979, εγκατέλειψε τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες το 1985, μετά από δημοψήφισμα.</p>	

Πηγή: Ευρωπαϊκή Ένωση

Είναι προφανές ,ότι την στιγμή της εισόδου μας υπήρχαν συγκριτικά

πλεονεκτήματα για την χώρα μας σε σχέση με την θέση της χώρας μας σήμερα στην Ευρώπη των 28. Μην ξεχνάμε άλλωστε ότι η Ε.Ο.Κ. μετεξελίχθηκε σε Ευρωπαϊκή Ένωση ξεφεύγοντας από το πλαίσιο της δασμολογικής ένωσης και πηγαίνοντας σε καθεστώς όπου επιτρέπεται η διακίνηση κεφαλαίων και ανθρώπων. Συνεπώς τα όποια πλεονεκτήματα που είχε η δέκατη χώρα που πρωτίστως ήταν αγροτική με ελαφρά βιομηχανία το 1981 σήμερα αποτελούν μειονεκτήματα σε μία Ευρώπη των 28 με άλλες φτωχότερες υπανάπτυκτες και πρώην χώρες του σοβιετικού μπλοκ. Η χώρα μας σαν δέκατο μέλος ,ήταν η μοναδική χώρα στην Ε.Ο.Κ. που δεν είχε αποικιοκρατικό παρελθόν και ανάλογες δομές. Η λογική λέει ότι διεθνής συμμαχίες γίνονται μεταξύ κρατών ,τα οποία έχουν τους ίδιους στόχους ή μεταξύ κρατών που το ένα συμπληρώνει το άλλο. Στην σημερινή Ευρωπαϊκή Ένωση ,με τις υπάρχουσες συνθήκες και την υπάρχουσα δομή σίγουρα η θέση της χώρας –κατά την άποψη μου πάντοτε- θα πρέπει να επανεξεταστεί να επαναπροσδιοριστεί και να επαναξιολογηθεί. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο το γεγονός ότι χώρες με πιο αξιόλογη οικονομία από την δική μας ,όπως η Ελβετία ,το Λιχτενστάιν ,η Ισλανδία και η Νορβηγία αποτελούν μέρος του Ε.Ο.Χ.(Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος)³ αποφεύγοντας επιμελώς να ενταχθούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση ,έχοντας εξασφαλίσει όλα τα πλεονεκτήματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενώ συγχρόνως δεν ακολουθούν τις δεσμεύσεις της.

Από την άλλη μεριά η Ευρώπη των 28 ,έχει μετεξελιχθεί και σε πολιτικό φορέα άσκησης εξουσίας και εξωτερικής πολιτικής ,δημιουργώντας έτσι προστριβές με κράτη –οικονομικές αγορές με τα οποία το ελληνικό κράτος είχε ανέκαθεν εξαιρετικές πολιτικές ή και οικονομικές σχέσεις. Παραδείγματος χάρη τέτοια κράτη είναι οι Η.Π.Α. η Ρωσία και άλλες οι οποίες παραδοσιακά αποτελούσαν εξαιρετικό πελάτη των αγροτικών προϊόντων μας ,των υπηρεσιών μας. Συνεπώς χώρια από τα άλλα προβλήματα ,το πρόβλημα της ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας εκτός από οικονομικό είναι και πολιτικό.

2.Ο Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος (ΕΟΧ) δημιουργήθηκε την 1 Ιανουαρίου 1994 μετά από συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελευθέρων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ) και της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας. Σχεδιάστηκε ώστε να επιτρέψει στις χώρες της ΕΖΕΣ να συμμετάσχουν στην Ευρωπαϊκή Κοινή Αγορά χωρίς να χρειαστεί να γίνουν μέλη της ΕΟΚ.³ Σε υποχρεωτικό δημοψήφισμα, οι πολίτες της Ελβετίας επέλεξαν να μη συμμετάσχουν στον ΕΟΧ. Αντίθετα οι Ελβετοί συνδέονται με την Ευρωπαϊκή Ένωση με διμερείς συμφωνίες, με διαφορετικό περιεχόμενο από την συμφωνία του ΕΟΧ. Επομένως τα συμμετέχοντα μέλη είναι τα τρία από τα τέσσερα κράτη-μέλη της ΕΖΕΣ - Ισλανδία, Λιχτενστάιν και Νορβηγία, χωρίς την Ελβετία - η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα 28 κράτη-μέλη της.

Συμπερασματικά

Συμπερασματικά και εξετάζοντας κανείς την ελληνική οικονομία στο σύνολο της ,θα συνειδητοποιήσει ότι για χρόνια ολόκληρα έχει σημαντικές παθογένειες ,οι οποίες δυσχεραίνουν το έργο της ανάπτυξης και γενικότερα επιβραδύνουν τον κρατικό μηχανισμό με αποτέλεσμα το πρόβλημα να μετατοπίζεται στους Έλληνες πολίτες.

Ταυτόχρονα η έλλειψη διαφάνειας στο δημόσιο τομέα όσο και οι διεθνής συνθήκες που κατά καιρούς υπογράφηκαν από την εκάστοτε κυβέρνηση ,δημιούργησαν φαύλους κύκλους ως προς την κρατική αντίληψη και άνοιξαν «μαύρες τρύπες» στα δημοσιονομικά στοιχεία της χώρας. Βάση των μεγάλων ελλειμάτων αλλά και των συνεχών σπαταλών στα δημόσια ταμεία η όποια μορφή επαναπροσδιορισμού και αναδιοργάνωσης φαντάζει δύσκολη.

Όσων αφορά το παρόν στον οικονομικό τομέα θα πρέπει το κράτος να λειτουργεί φιλικά προς τον πολίτη και όχι εισπρακτικά. Ταυτόχρονα η οικονομική επιστήμη θα πρέπει να εξυπηρετεί το άτομο και όχι τους αριθμούς ,λαμβάνοντας υπόψιν της τα κοινωνικά οικονομικά και πολιτικά κριτήρια.

Τρόποι για την αντιμετώπιση της ελληνικής κρίσεις όπως αναφέρθηκαν και στα προηγούμενα κεφάλαια υπάρχουν. Ο μόνος τρόπος για να υλοποιηθούν είναι η ριζική αναπροσαρμογή των υπογεγραμμένων συνθηκών και ο μακροχρόνιος δανεισμός αντί του μεσοπρόθεσμου ή βραχυπρόθεσμου στην περίπτωση που δεν μπορεί να υπάρξει διαγραφή του ελληνικού χρέους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Γεώργιος Π. Αρτίκης ,Χρηματοοικονομική Διοίκηση ,Εκδ. Interbooks, Αθήνα 2002
- Σπύρος Ι. Σπύρου ,Αγορές Χρήματος και Κεφαλαίου ,Εκδ. Μπένου ,Αθήνα 2003
- Gregory Mankiw, Mark Taylor, Αρχές Οικονομικής Θεωρίας, τόμος 1, Gutenberg, 2010
- Γεώργιος Αγαπητός , ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΝΝΟΙΩΝ , Εκδ. Γ. Αγαπητός , Αθήνα 2004
- Μαλούχος Γιώργος , «Από την χρεοκοπία του 1827 ,προτού γεννηθεί ακόμη το ελληνικό κράτος ,στο «Δυστυχώς Επτωχέυσαμεν» του Τρικούπη το 1893 και στην οικονομική κατάρρευση του 1932» - Οι τέσσερις ελληνικές πτωχεύσεις.
- ΟΙ ΠΤΩΧΕΥΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΑΠΟ ΤΟ 1821 ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ ,Του Άλκη Αντωνιάδη
- Ιστορία της Ελληνικής Οικονομίας ,Χαράλαμπος Γκούβας ,2006-2013
- «ΗΜΕΡΗΣΙΑ» της 2-1-2002 ,Τάκης Κατσιμάρδος
- ΙΝΕ-ΓΣΕΕ, Αριθμός 4 ,10 Δεκεμβρίου 2011 [15]
- Άγγελος Αγγελόπουλος «Δημόσιον Χρέος της Ελλάδος ,Εκδόσεις Ζαχαροπούλου ,Αθήνα,1937
- Νίκος Μούσης ,Ευρωπαϊκή Ένωση ,Εκδόσεις Παπαζήση ,Αθήνα 2013
- Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και εθνική δημοσιονομική κυριαρχία - Νικόλαος Μηλιώνης ,2005
- Οικονομική και Νομισματική Ένωση ,Ευρωπαϊκή Επιτροπή ,2014
- Προκλήσεις και οφέλη από την Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση ,Άρθρο, Ηλίας Κουσκουβέλης ,2009
- Όλγα Γιώτη – Παπαδάκη ,Ευρωπαϊκή Πολιτική Ολοκλήρωση και Πολιτικές Αλληλεγγύης ,Εκδόσεις Κριτική ,Αθήνα 2010
- Ευρωπαϊκή Οικονομική Ολοκλήρωση ,Τ.Ε.Ι. Αθήνας 2010 ,Κωνσταντίνος Κωνσταντάρας
- Λεωνίδα Στεργίου ,Άρθρο 09.03.2014/ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ με τίτλο Ομοσπονδιακό κράτος ή διάλυση της Ευρωζώνης;
- <http://www.imf.org/external/index.htm>
- Σπύρος Ι. Σπύρου ,Αγορές Χρήματος και Κεφαλαίου ,Εκδ. Μπένου ,Αθήνα 2003
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή ,ΕΝΑ ΝΟΜΙΣΜΑ ΓΙΑ ΜΙΑ ΕΥΡΩΠΗ ,Ο δρόμος προς το ευρώ, 2007
- Διονύσιος Σταμπόγλης ,Ευρώ το νέο νόμισμα ,Εκδ. Α.Α. Λιβανή 2001
- Ευρωπαϊκό Σύστημα Χρηματοπιστωτικής Εποπτείας (ESFS), Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ,2014
- Νομισματική Πολιτική 2012-2013 ,Τράπεζα της Ελλάδας
- Γιώργος Κασιμάτης: "Για τη δανειοδοτική σύμβαση, το μνημόνιο και τη συμφωνία έγκρισης του ΔΝΤ"
- Λογιστική Εταιριών Ε΄ Έκδοση ,ΣΑΡΣΕΝΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ, ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΑΤΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ,ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΤΑΜΟΥΛΗ ,2008
- «Μνημονιακές» πολιτικές και Εργατικό Δίκαιο ,των Γιώργου Κατρούγκαλου, Καθηγητή ΔΠΘ και Ευτυχίας Αχτσιόγλου, δικηγόρου ,2012
- Στατιστικές ισοζυγίου πληρωμών ,http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Balance_of_payment_statistics/el
- Νομισματική Πολιτική 2012-2013 ,Τράπεζα της Ελλάδας
- http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/GDP_per_capita,

- _consumption_per_capita_and_price_level_indices/el
- ΕΛ.ΣΤΑΤ. ,<http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE>
 - Ποσοστά ασφάλισης ΙΚΑ-ΕΤΑΜ 2014 ,2010
 - Δημόσιο χρέος και ανάπτυξη ,άλλη μία φορά , Ugo Panizza, Andrea F Presbitero ,Capital.gr 2013
 - Growth in a Time of Debt ,Carmen M. Reinhart, Kenneth S. Rogoff ,2010
 - Is High Public Debt Always Harmful to Economic Growth? ,Alexandru Minea ,Antoine Parent ,February 2012
 - Δρετάκης Μανόλης, Μεγάλες διαφορές στην σχέση δημοσίου χρέους - ανάπτυξης ,2013
 - Καταχρεωμένα τα Ελληνικά νοικοκυριά- στα ύψη το ιδιωτικό χρέος , 5/1/2015 ,To Ποντίκι
 - ΑΔΗΛΟΙ ΠΟΡΟΙ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ,Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΗ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ ,ΝΙΚΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ ,2006
 - Οι πολιτικοοικονομικές σχέσεις μεταξύ της Ε.Ε. και Αφρικής , Gbonda, Martin, 2003

